

DET KONGELIGE
MILJØVERNDEPARTEMENT

Prop. 147 L

(2010–2011)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i svalbardmiljøloven

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	7	4	
2	Bakgrunnen for forslagene	8		
2.1	Høringen	9	4.1	Lovendringer på ferdsel-området – svalbardmiljøloven kap. VII
				19
3	Lovendringer på naturforvaltningsområdet – svalbardmiljøloven kap. I, III, IV og VII	10	4.1.1	Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 77 utrykning og oppsyn
3.1	Innledende bestemmelser - § 1	10	4.2	19
3.1.1	Gjeldende rett	10		19
3.1.2	Departementets forslag på høring	10		
3.1.3	Høringsinstansenes syn	10		
3.1.4	Departementets vurderinger	10		
3.2	Flora og fauna – § 27 utsetting og flytting av organismer mv., jfr. § 23 og § 26	10	4.2.1	Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 78 gebyr for tilreisende
3.2.1	Gjeldende rett	10		19
3.2.2	Departementets forslag på høring	10		
3.2.3	Høringsinstansenes syn	11		
3.2.4	Departementets vurderinger	12		
3.3	Flora og fauna – ny § 30 a sikring mot isbjørnangrep	12	5	Lovendringer på kulturminneområdet – svalbardmiljøloven kap. I, III, V og VII
3.3.1	Gjeldende rett	12	5.1	20
3.3.2	Departementets forslag på høring	12		Innledende bestemmelser - § 3 definisjoner
3.3.3	Høringsinstansenes syn	12	5.1.1	20
3.3.4	Departementets vurderinger	13	5.1.2	20
3.4	Flora og fauna - § 32 særregel om fangstfolk	14	5.1.3	Departementets forslag på høring
3.4.1	Gjeldende rett	14	5.1.4	20
3.4.2	Departementets forslag på høring	14	5.2	Høringsinstansens syn
3.4.3	Høringsinstansenes syn	14		20
3.4.4	Departementets vurderinger	14		Departementets vurderinger
3.5	Flora og fauna - § 32 retten til høsting	15	5.2.1	20
3.5.1	Gjeldende rett	15	5.2.2	21
3.5.2	Departementets forslag på høring	15	5.2.3	21
3.5.3	Høringsinstansenes syn	15	5.3	Innledende bestemmelser – ny § 3 definisjon av kulturmiljøområder
3.5.4	Departementets vurderinger	15		21
3.6	Virksomhet med konsekvenser for miljøet - §§ 80, 81, 82 og 83 myndighet til å fastsette forskrifter om motorferdsel	16	5.3.1	21
3.6.1	Gjeldende rett	16	5.3.2	21
3.6.2	Departementets forslag på høring	16	5.3.3	Departementets forslag på høring
3.6.3	Høringsinstansenes syn	17	5.3.4	21
3.6.4	Departementets vurderinger	17	5.4	Høringsinstansenes syn
			5.4.1	21
			5.4.2	Departementets vurderinger
			5.4.3	21
			5.4.4	Verneområder - § 16 nasjonalparker
			5.5	21
			5.5.1	Gjeldende rett
			5.5.2	21
			5.5.3	Departementets forslag på høring
			5.5.4	21
			5.6	Høringsinstansenes syn
				22
				Departementets vurderinger
				22
				Kulturminner - § 39 fredningstidspunktet og omfanget av automatisk fredning
				22
				Gjeldende rett
				22
				Departementets forslag på høring
				22
				Høringsinstansenes syn
				23
				Departementets vurderinger
				23
				Kulturminner - § 39 levninger etter mennesker og dyr
				23

5.6.1	Gjeldende rett	23	5.13.3	Høringsinstansenes syn	28
5.6.2	Departementets forslag på høring	23	5.13.4	Departementets vurderinger	28
5.6.3	Høringsinstansenes syn	24	5.14	Kulturminner – § 45 undersøkelser, skjøtsel og vedlikehold	29
5.6.4	Departementets vurderinger	24	5.14.1	Gjeldende rett	29
5.7	Kulturminner - § 39 hvilke kulturminner har sikringssone	24	5.14.2	Departementets forslag på høring	29
5.7.1	Gjeldende rett	24	5.14.3	Høringsinstansenes syn	29
5.7.2	Departementets forslag på høring	24	5.14.4	Departementets vurderinger	29
5.7.3	Høringsinstansenes syn	24	5.15	Kulturminner – § 45 under- søkelser, skjøtsel og vedlikehold ..	29
5.7.4	Departementets vurderinger	24	5.15.1	Gjeldende rett	29
5.8	Kulturminner - § 39 Sysselmannen og Riksantikvaren har myndighet innenfor sikringssonen	24	5.15.2	Departementets forslag på høring	29
5.8.1	Gjeldende rett	24	5.15.3	Høringsinstansenes syn	30
5.8.2	Departementets forslag på høring	25	5.15.4	Departementets vurderinger	30
5.8.3	Høringsinstansenes syn	25	6	Lovendringer på arealplan- området, svalbardmiljøloven kap. VI og VII	31
5.8.4	Departementets vurderinger	25	6.1	Arealplanlegging i plan- områdene - § 50 utarbeiding av arealplan	31
5.9	Kulturminner - § 39 vedtaks- fredning av kulturminner fra tiden etter 1945	25	6.1.1	Gjeldende rett	31
5.9.1	Gjeldende rett	25	6.1.2	Departementets forslag på høring	31
5.9.2	Departementets forslag på høring	25	6.1.3	Høringsinstansenes syn	31
5.9.3	Høringsinstansenes syn	25	6.1.4	Departementets vurderinger	31
5.9.4	Departementets vurderinger	25	6.2	Arealplanlegging i plan- områdene - § 50 innsigelse	32
5.10	Kulturminner - § 39 hjemmel til områdefredning	26	6.2.1	Gjeldende rett	32
5.10.1	Gjeldende rett	26	6.2.2	Departementets forslag på høring	32
5.10.2	Departementets forslag på høring	26	6.2.3	Høringsinstansenes syn	32
5.10.3	Høringsinstansenes syn	26	6.2.4	Departementets vurderinger	32
5.10.4	Departementets vurderinger	26	6.3	Arealplanlegging i plan- områdene - § 53 arealplanens virkninger	32
5.11	Kulturminner - § 42 innholdet av automatisk fredning	27	6.3.1	Gjeldende rett	32
5.11.1	Gjeldende rett	27	6.3.2	Departementets forslag på høring	33
5.11.2	Departementets forslag på høring	27	6.3.3	Høringsinstansenes syn	33
5.11.3	Høringsinstansenes syn	27	6.3.4	Departementets vurderinger	33
5.11.4	Departementets vurderinger	27	6.4	Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 57 krav om tillatelse utenfor planområder og i planområder uten godkjent plan	33
5.12	Kulturminner - § 42 forbud mot telting	27	6.4.1	Gjeldende rett	33
5.12.1	Gjeldende rett	27	6.4.2	Departementets forslag på høring	33
5.12.2	Departementets forslag på høring	27	6.4.3	Høringsinstansenes syn	33
5.12.3	Høringsinstansenes syn	27	6.4.4	Departementets vurderinger	33
5.12.4	Departementets vurderinger	28			
5.13	Kulturminner - § 44 dispensasjon, jf. §§ 22 og 57	28			
5.13.1	Gjeldende rett	28			
5.13.2	Departementets forslag på høring	28			

6.5	Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 58 virksomhet i plan-områder med godkjent plan	34	7.4	Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 70 akutt forurensning – beredskap og varsling	40
6.5.1	Gjeldende rett	34	7.4.1	Gjeldende rett	40
6.5.2	Departementets forslag på høring	34	7.4.2	Departementets forslag på høring	40
6.5.3	Høringsinstansenes syn	34	7.4.3	Høringsinstansenes syn	41
6.5.4	Departementets vurderinger	34	7.4.4	Departementets vurderinger	41
6.6	Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 58 virksomheter i strid med utfyllende bestemmelser til planen	35	7.5	Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 71 avfall	41
6.6.1	Gjeldende rett	35	7.5.1	Gjeldende rett	41
6.6.2	Departementets forslag på høring	35	7.5.2	Departementets forslag på høring	42
6.6.3	Høringsinstansenes syn	35	7.5.3	Høringsinstansenes syn	42
6.6.4	Departementets vurderinger	36	7.5.4	Departementets vurderinger	42
6.7	Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 59 særskilt konsekvensutredning	36	7.6	Virksomhet med konsekvenser for miljøet – ny § 82 a tungolje-forbud i Svalbards territorialfarvann	42
6.7.1	Gjeldende rett	36	7.6.1	Gjeldende rett	42
6.7.2	Departementets forslag på høring	36	7.6.2	Departementets forslag på høring	42
6.7.3	Høringsinstansenes syn	36	7.6.3	Høringsinstansenes syn	42
6.7.4	Departementets vurderinger	36	7.6.4	Departementets vurderinger	43
7	Lovendringer på forurensningsområdet – svalbardmiljøloven kap. I, VII, VIII	38	8	Lovendringer i kap. IX – Håndheving og sanksjoner	44
7.1	Innledende bestemmelser - § 3 definisjon av forurensning	38	8.1	Tilsyn - § 92 gebyr for saksbehandling og kontroll	44
7.1.1	Gjeldende rett	38	8.1.1	Gjeldende rett	44
7.1.2	Departementets forslag på høring	38	8.1.2	Departementets forslag på høring	44
7.1.3	Høringsinstansens syn	38	8.1.3	Høringsinstansenes syn	44
7.1.4	Departementets vurderinger	38	8.1.4	Departementets vurderinger	44
7.2	Virksomhet med konsekvenser for miljøet – forholdet til eldre virksomheter	38	8.2	Håndheving og sanksjoner - § 94 eiendomsrett til flora og fauna håndtert i strid med loven mv.	44
7.2.1	Gjeldende rett	38	8.2.1	Gjeldende rett	44
7.2.2	Departementets forslag på høring	39	8.2.2	Departementets forslag på høring	45
7.2.3	Høringsinstansenes syn	39	8.2.3	Høringsinstansenes syn	45
7.2.4	Departementets vurderinger	39	8.2.4	Departementets vurderinger	46
7.3	Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 68 dumping og forbrenning av avfall eller annet materiale	39	8.3	Håndheving og sanksjoner - ny § 96 a overtredelsesgebyr	46
7.3.1	Gjeldende rett	39	8.3.1	Gjeldende rett	46
7.3.2	Departementets forslag på høring	40	8.3.2	Departementets forslag på høring	46
7.3.3	Høringsinstansenes syn	40	8.3.3	Høringsinstansenes syn	47
7.3.4	Departementets vurderinger	40	8.3.4	Departementets vurderinger	47
			8.4	Håndheving og sanksjoner - § 98 Svalbards miljøvernfond	47
			8.4.1	Gjeldende rett	47
			8.4.2	Departementets forslag på høring	47

8.4.3	Høringsinstansenes syn	48	9.4	Økonomiske og administrative konsekvenser av forslag til lovendringer på forurensningsområdet – kap. I, VII og VIII	50
8.4.4	Departementets vurderinger	48	9.5	Økonomiske og administrative konsekvenser av forslag til lovendringer om håndheving og sanksjoner – kap. IX	51
9	Økonomiske og administrative konsekvenser	49	10	Merknader til de enkelte paragrafer	52
9.1	Økonomiske og administrative konsekvenser av forslag til lovendringer på naturforvaltningsområdet – kap. I, III, IV og VII	49	Forslag til lov om endringer i svalbardmiljøloven	60	
9.2	Økonomiske og administrative konsekvenser av forslag til lovendringer på kulturminneområdet – kap. I, V, VII og IX	50			
9.3	Økonomiske og administrative konsekvenser av forslag til lovendringer på arealplanområdet – kap. VI og VII	50			

DET KONGELIGE
MILJØVERNDEPARTEMENT

Prop. 147 L

(2010–2011)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i svalbardmiljøloven

*Tilråding fra Miljøverndepartementet av 26. august 2011,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Miljøverndepartementet foreslår i denne proposisjonen endringer i lov 15. juni 2001 nr. 79 om miljøvern på Svalbard. Svalbardmiljøloven regulerer områdevern, naturinngrep og ferdsel, vern av kulturminner, arealplanlegging i bosettingene, lokal forurensning og avfall, samt jakt og fiske på Svalbard.

Miljøverndepartementet har i lengre tid arbeidet med å kartlegge behovet for å endre svalbardmiljøloven med forskrifter. Erfaringene med svalbardmiljøloven viser at den i hovedsak ivaretar behovet for en helhetlig og langsiktig forvaltning av øygruppen på en god måte. Det er likevel funnet behov for å gjøre noen endringer og justeringer i loven og deler av forskriftverket. Endringer i forskriftverket vil bli sendt på en egen høring, og det tas sikte på at forskriftsendringene er fastsatt og får samme ikrafttredelse som lovendringene.

Lovforslaget inneholder en rekke justeringer av lovteksten for å presisere gjeldende rett. Det er imidlertid enkelte forslag som innebærer endring av gjeldende rett, bl.a. foreslår departementet å

innføre en forskriftshjemmel i svalbardmiljøloven til å fastsette forbud mot bruk og transport av tungolje i territorialfarvannene rundt Svalbard.

Videre foreslår departementet at man må ha tillatelse etter svalbardmiljøloven for kultiverings tiltak på akvatiske og terrestre arter. Myndighet til å fastsette enkelte forskrifter om motorferdsel foreslås lagt til departementet. En annen endring er at det lovfestes krav til sikkerhet i forbindelse med isbjørn og at det innføres et overtredelsesgebyr for visse brudd på svalbardmiljøloven.

Det har vært en del uklarheter knyttet til tolkingen av bestemmelsene om arealplanlegging og kulturminner, og forholdet mellom disse bestemmelsene. I forslaget til lovendringer har det blitt gjort en del presiseringer i kulturminnebestemmelsene, og foretatt en samordning med begrepsbruken på fastlandet for å klargjøre gjeldende rett. Når det gjelder bestemmelsene om arealplanlegging, er det kun foreslått mindre endringer og tilpasninger til dagens praksis.

2 Bakgrunnen for forslagene

Svalbard er fremdeles i hovedsak et stort, sammenhengende villmarksområde. De tilnærmet uberørte naturområdene har stor egenverdi, og er viktige for bevaring av det sårbare biologiske mangfoldet som finnes der. Samtidig har områdene stor verdi som kilde til kunnskap, forskning og naturopplevelse. Den uberørte naturen på Svalbard er i denne forbindelse særlig viktig som kilde til kunnskap om klimaendringer og miljø. Man ser i dag flere utviklingstrekk som kan komme til å stille miljøvernet på Svalbard overfor store utfordringer. Dette gjelder blant annet klimaendringer, økende ferdsel og muligheter for endringer i aktivitetsbildet som følge av varmere klima og at de arktiske havområdene blir mer tilgjengelige. Forskning, utdanning og reiseliv utgjør en stor og økende andel av både Norges og andre nasjoners virksomhet på Svalbard.

Bevaring av Svalbards særegne villmarksnatur er et av hovedmålene for norsk svalbardpolitikk, og det er norsk politikk at miljøhensyn skal veie tyngst ved konflikt med andre interesser. Dette blir understreket i stortingsmeldingen om Svalbard. Om lag 65 prosent av Svalbards landområder og om lag 87 prosent av territorialfarvannet er i dag vernet som naturreservater og nasjonalparker.

Fra stortingsmeldingen for Svalbard som ble fremmet i 2000 og frem til meldingen om Svalbard fra 2009, har målet om bevaring av Svalbards villmarksnatur både fått større betydning og blitt mer utfordrende. Dette har sammenheng med at uberørt natur er blitt sjeldnere i verdenssammenheng, og at den globale oppvarmingen gjør svalbardnaturen mer sårbar. Samtidig har den uberørte naturen på Svalbard blitt viktigere som kilde til kunnskap om klimaendringer og miljø. Dette har ført til en større vektlegging av det potensialet de store, og i det vesentlige urørte, naturområdene på Svalbard har som referanseområde for klima- og miljøforskning, og en erkjennelse av at tilgangen til slike områder er en viktig ressurs for Svalbard som plattform for internasjonal forskning. Veksten i reiselivet og annen ferdsel har også ført til at villmarksnaturen og kulturminnene

i dag framstår enda tydeligere som et viktig, men sårbart grunnlag for denne næringen.

En bevisst norsk verneinnsats gjennom mange tiår har bidratt til at kun en liten del av Svalbards landområder er berørt av tyngre naturinngrep som veier og annen infrastruktur, samtidig som de fleste bestandene av pattedyr og fugl er bygd opp igjen etter tidligere tiders overbeskatning. Med unntak av noen få bosettinger og gruveområder, fremstår Svalbard i dag som et stort, sammenhengende villmarksområde med tilnærmet intakte naturlige økosystemer.

Svalbardmiljøloven og annet miljøregelverk er det viktigste virkemidlet for å sikre at tilstedeværelse og aktivitet skjer innenfor de rammer hensynet til Svalbards særegne natur setter. Svalbardmiljøloven er i stor grad en rammelov som trekker opp hovedprinsipper for forvaltningen av miljøet, og det er gitt en rekke forskrifter som utfyller den. Loven har som formål å opprettholde et tilnærmet urørt miljø på Svalbard når det gjelder sammenhengende villmark, landskapselementer, flora, fauna og kulturminner. Innenfor denne rammen gir loven rom for miljøforsvarlig bosetting, forskning og næringsdrift. Loven og forskriftene regulerer de fleste områder innenfor miljøvernet på Svalbard, som områdevern, naturinngrep og ferdsel, vern av kulturminner, arealplanlegging i bosettingene, lokal forurensning og avfall, samt jakt og fiske.

Svalbardmiljøloven har nå virket i ni år. Erfaringene med loven så langt er at den ivaretar behovet for en helhetlig og langsiktig forvaltning av Svalbard på en god måte, og hovedprinsippene i loven ligger derfor fast. Regelarbeid er imidlertid en kontinuerlig prosess som ikke kan anses avsluttet selv om en lov er vedtatt og trådt i kraft. På denne bakgrunn anser Miljøverndepartementet det hensiktsmessig å foreta en del endringer og justeringer i loven og deler av forskriftene.

Ettersom dette kun er en revisjon av svalbardmiljøloven, vil NOU 1999:21 lov om miljøvern på Svalbard og Ot.prp. nr. 38 (2000-2001) fortsatt være relevante som tolkningsgrunnlag til bestemmelsene i loven. Det vil fremgå av denne proposisjonen om revisjonen innebærer endringer som

medfører at tidligere forarbeider likevel ikke er relevante for å tolke enkelte bestemmelser.

2.1 Høringen

Departementet sendte 10. mai 2010 på høring forslag til endringer i svalbardmiljøloven. Forslaget ble sendt på høring til følgende instanser:

Arbeidsdepartementet
 Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
 Finansdepartementet
 Fiskeri- og kystdepartementet
 Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet
 Forsvarsdepartementet
 Helse- og omsorgsdepartementet
 Justis- og politidepartementet
 Kommunal- og regionaldepartementet
 Kulturdepartementet
 Kunnskapsdepartementet
 Landbruks- og matdepartementet
 Longyearbyen Lokalstyre
 Nærings- og handelsdepartementet
 Olje- og energidepartementet
 Samferdselsdepartementet
 Utenriksdepartementet
 Det Norske Meteorologiske institutt
 Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard
 Fiskeridirektoratet
 Havforskningsinstituttet
 Innovasjon Norge
 Kings Bay AS
 Kystvakta, Forsvarets sentrale postmottak
 Kystverket
 Norges Forskningsråd
 Norges geologiske undersøkelser
 Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet
 Norsk Polarinstitutt
 Sjøfartsdirektoratet
 Statens kartverk
 Statens strålevern
 Sysselmannen på Svalbard
 Telenor Svalbard
 Toll- og avgiftsdirektoratet
 UNIS - Universitetscenteret på Svalbard
 Universitetet for Miljø- og Biovitenskap
 Universitetet i Bergen
 Universitetet i Oslo
 Universitetet i Tromsø
 Økokrim

AECO –Association for Arctic Cruise Operators
 Airlift
 Basecamp Spitsbergen AS
 Bellona
 Bergenhus Shipping Service
 Bergshav Management
 Den Norske Turistforening
 Det norske Svalbardselskap
 DRV Deutscher Reiseverband
 European Cruise Service
 Fangstmann Hans Lund
 Fangstmann Harald Soleim
 Fangstmann Louis Nielsen
 Fangstmann Tommy Sandal
 Fiskebåtredereenes forbund
 Fiskeriforskning
 Friluftslivets fellesorganisasjon – FRIFO
 Grieg Transport
 Handels- og servicenæringens hovedorganisasjon
 Horn
 J. Martens
 Longyearbyen Arbeiderforening
 Longyearbyen Jeger- og fiskeforening
 Natur og Ungdom
 Norges fiskarlag
 Norges Jeger- og fiskeforbund
 Norges Miljøvernforbund
 Norges Naturvernforbund
 Norges Småkvalfangerlag
 Norsk Institutt for kulturminneforskning
 Norsk Institutt for luftforskning
 Norsk Institutt for naturforskning
 Norsk Ornitologisk forening
 Norsk Petroleumsinstitutt
 Norsk Zoologisk Forening
 NySmack
 Næringslivets hovedorganisasjon
 Pole Position Spitsbergen
 Polish Polar Station
 Reiselivbedriftenes landsforening
 Scan Nautic AS
 Spitsbergen Travel AS
 StatoilHydro
 Store Norske Spitsbergen Kulkompani
 Store Norskes pensjonistforening
 Svalbard Mineral
 Svalbard Næringsforening
 Svalbard Reiselivsråd
 Svalbard Science Forum
 Svalbard Wildlife Expeditions AS
 Tr Shipping
 Trust Artikugol
 v/Norwegian holding AS
 Verdens Naturfond

3 Lovendringer på naturforvaltningsområdet – svalbardmiljøloven kap. I, III, IV og VII

3.1 Innledende bestemmelser - § 1 lovens formål

3.1.1 Gjeldende rett

Lovens formål er å opprettholde et tilnærmet uberørt miljø på Svalbard, herunder Svalbards "landskapselementer". Formuleringen har i noen tilfeller skapt tvil for miljøforvaltningen ved praktiseringen av loven, og spørsmålet har vært om man bare har ment å opprettholde de enkelte landskapselementene, eller landskapet som helhet.

3.1.2 Departementets forslag på høring

Departementet viser til Ot.prp. nr. 38 (2000-2001) side 30 der det fremgår at man med landskapselementer har ment "landskapet med prosesser som har påvirket eller fortsatt påvirker det". Begrepet landskap blir også brukt flere andre steder i svalbardmiljøloven, for eksempel § 16 om nasjonalparker. Disse momentene taler for at det er landskapet som helhet man ønsker å bevare. Departementet mener derfor det gir en bedre sammenheng i lovverket å endre ordlyden i lovens formålsbestemmelse fra "landskapselementer" til "landskap". På denne måten unngår man også uklarheter, og har lik begrepsbruk som i lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldsloven) 19. juni 2009, der begrepet landskap også er benyttet.

3.1.3 Høringsinstansenes syn

Det er kun *WWF* og *Friluftslivets fellesorganisasjon* som har kommentert forslaget. Begge støtter endringen.

3.1.4 Departementets vurderinger

Det er ikke fremkommet noen negative merknader til endringen. Departementet fremmer derfor forslaget slik det fremkommer av høringsnotatet.

3.2 Flora og fauna – § 27 utsetting og flytting av organismer mv., jfr. § 23 og § 26

3.2.1 Gjeldende rett

Svalbardmiljøloven § 27 regulerer utsetting og flytting av flora og fauna, samt kultiveringstiltak for røye, mens § 26 gjelder innførsel av flora og fauna.

3.2.2 Departementets forslag på høring

Departementet har tatt opp spørsmålet om ikke utsetting, flytting og kultivering på andre organismer også bør omfattes av forbudet. Departementet mener generelt at det for regulering av utsetting, flytting og kultivering bør fastsettes felles prinsipper for alle typer organismer, inkludert saltvannsfisk, krepsdyr og sjøpattedyr som ikke er stedeegne på Svalbard. For å oppnå denne målsettingen er det nødvendig med en tilpasning av § 23, som fastsetter virkeområdet for kapittelet om flora og fauna. Departementet foreslår at tilføyes et nytt annet ledd i § 23 om at unntaket i første ledd ikke gjelder for §§ 26 og 27. Bakgrunnen for unntaket i § 23 var i utgangspunktet at fiske etter saltvannsfisk og fangst av sjøpattedyr skulle reguleres i samsvar med prinsippet om bærekraftig høsting, og ikke det strengere fredningsprinsippet i svalbardmiljøloven. Den foreslåtte endringen berører ikke høsting av organismene, og departementet mener at på bakgrunn av de høye miljømål som gjelder for Svalbard, bør utsettings-, oppdretts- og kultiveringstiltak for alle organismer være underlagt krav om tillatelse. Slike tiltak kan få store konsekvenser i forhold til spredning og utbredelse av organismer og for endringer i populasjonsgenetikk. Departementet foreslår derfor at § 27 skal gjelde for alle typer flora og fauna.

Departementet mener at de hensyn som er nevnt ovenfor også gjør seg gjeldende i forhold til § 26, som regulerer innførsel og utførsel av vill flora og fauna til og fra Svalbard. På grunn av unntaket i § 23 i forhold til saltvannsfisk, krepsdyr og

sjøpattedyr som ikke er stedege på Svalbard har man ikke mulighet til å regulere innførsel og utførsel av disse artene. I tillegg skaper det problemer i forhold til CITES-regelverket, som også gjelder for Svalbard, og som er hjemlet i § 26. Departementet foreslår derfor at § 26 omfatter samtlige organismer av vill flora og fauna. I tillegg bør henvisningen i § 26 annet ledd til første ledd i forhold til innførsel sløyfes, fordi den ser ut til å begrense forskriftshjemmelen vedrørende innførsel til kun å omfatte levende eksemplarer av organismer som kan etablere seg i vill tilstand på Svalbard. Ordlyden i § 26 annet ledd foreslås erstattet med tilsvarende ordlyd som naturmangfoldsloven § 26.

Når det gjelder flytting av organismer, forbyr § 27 bokstav b flytting av stedege organismer til et annet område hvor denne organismen ikke finnes naturlig. Det kan knytte seg usikkerhet til hvordan et område skal avgrenses i forhold til hvor en organisme befinner seg naturlig. I dag er det store miljømessige variasjoner innen Svalbard, blant annet med en markert gradient mellom det sterkt Atlanterhavspåvirkede Vest-Spitsbergen og det langt mer arktiske naturmiljøet øst i øygruppen. Flytting av organismer på tvers av naturgitte gradienter vil være klart i strid med de høye miljømål som er satt for Svalbard, og kunne medføre uønsket introduksjon/spredning av organismer og dermed menneskeskapte endringer i miljøtilstanden. Tilsvarende vil forventede klimændringer trolig medføre endrete miljøbetingelser, som igjen øker sannsynligheten for at nye organismer kan etablere seg blant annet med menneskelig spredning innen øygruppen. Det er derfor hensiktsmessig at flytting krever tillatelse fra miljøvernmyndigheten uavhengig av om de flyttes innenfor et begrenset område, eller til andre steder på Svalbard. Et generelt forbud mot flytting innebærer at bestemmelsen vil bli strengere enn i dag, men reglene blir lettere å håndheve. En slik endring i bestemmelsen innebærer også forbud mot flytting av arter innenfor det området hvor de finnes fra før, samt flytting som ikke skjer som ledd i kultivering.

Departementet mener på bakgrunn av det som er sagt ovenfor at også all utsetting av organismer bør være søknadspliktig, også utsetting av organismer som finnes naturlig på Svalbard fra før. Når det gjelder kultivering, kan det være aktuelt med kultivering også av andre arter enn røye. Laks og pukkellaks er anadrome arter som finnes på Svalbard, og oppdrett eller utsetting av disse organismene omfattes ikke av gjeldende regelverk. Det samme gjelder annen akvakultur basert

på arter som naturlig opptrer i Svalbards farvann. Departementet mener forbudet mot kultiverings tiltak for røye også bør omfatte andre akvatiske organismer. Selv om kultiveringstiltak på Svalbard i dag trolig er mest aktuelt for fisk, kan det tenkes at det i fremtiden kan bli interesse for kultivering også av andre organismer. Alle former for kultivering bidrar til å endre en populasjons genetikk ved at det velges ut et fåtall stamorganismer som det avles nye avkom av, uten at avkommet utsettes for naturlig seleksjon. Kun en generasjon i oppdrett/kultivering har vist seg å endre genetikken i fiskepopulasjoner, og det samme antas å gjelde også for de fleste andre arter av flora og fauna som utsettes for oppdrett eller kultivering. Dersom man sammenligner med erfaringer fra annen oppdrett, vil for eksempel oppdrett av en art som svalbardrype kunne medføre stor parasittbelastning og økt sykdomsrisiko. Dette vil også gjelde ved kultivering/oppdrett av andre terrestre arter. Departementet mener derfor at § 27 bør regulere kultivering av alle arter.

3.2.3 Høringsinstansenes syn

Friluftslivets fellesorganisasjon og *WWF* støtter forslaget.

Både *Fiskebåtredernes Forbund* og *Norges Fiskekarlag* er kritiske til henvisningen til CITES-regelverket i lovteksten. Fiskebåtredernes Forbund skriver at "CITES er en politisert organisasjon som i enkelte tilfeller ikke forholder seg til fakta. Dette gjelder spesielt i forhold til sjøpattedyr. På CITES rødliste over truede dyrearter finner en både vågekval og finnkval som er tallrike i våre havområder, med store og sunne bestander".

Landbruks- og matdepartementet støtter forslaget, men forutsetter at rammebetingelsene for innførsel av frø etter svalbardmiljøloven § 26 ikke berøres.

Norsk Polarinstitutt støtter forslaget, men ønsker en utvidelse til å omfatte alle arter, også saltvannsfisk og ikke stedege sjøpattedyr. Videre foreslås at ordlyden "til andre områder på Svalbard" bør fjernes, da man har begrenset innsikt i påvirkningen flyttingen har på artene. Dette fjerner også usikkerheten i hva "andre områder" i § 27 betyr.

Fiskeridirektoratet mener tillatelse etter svalbardmiljøloven vil innebære ekstra begrensninger på eventuell framtidig akvakulturvirksomhet på Svalbard i forhold til på fastlandet.

Fiskeri- og kystdepartementet mener at uttrykket "sette ut" i § 27 har til hensikt å omfatte akvakulturvirksomhet i sjø, både oppdrett av stedege

arter og fremmede arter. Det bør derfor også foretas en harmonisering mellom disse to lovene, lik prinsippene i naturmangfoldloven § 30c. Departementet skriver i den forbindelse at

”selv om det ikke foregår akvakulturvirksomhet på stedet i dag, kan det imidlertid ikke utelukkes at forholdene ligger til rette for slik virksomhet på et senere tidspunkt. Det vil da være naturlig å utvide akvakulturlovens geografiske virkeområde [...]. Inntil dette eventuelt skjer er Fiskeri- og kystdepartementet inneforstått med de spesielle hensyn og miljømål som gjør seg gjeldende på Svalbard, og at menneskeskapte miljøendringer ønskes begrenset så mye som mulig, tilsier en regulering utover hva som følger av gjeldende § 27 litra c”.

Svalbard næringsforening er negative til forslaget og mener næringslivet hadde vært mer allsidig dersom det var mulig å drive oppdrett for salg. Næringsforeningen har videre forståelse for at oppdrett kan medføre økte parasittbelastninger, men mener dette kan løses.

3.2.4 Departementets vurderinger

Departementet ønsker at kravet om tillatelse for kultiveringstiltak ikke kun begrenses til røye, men gjelder all flora og fauna. Dersom det blir aktuelt med kultiveringstiltak, vil det være et krav om tillatelse i medhold av svalbardmiljøloven. Dette er i samsvar med Fiskeri- og kystdepartementets vurderinger, som er inneforstått med at de spesielle hensyn og miljømål som gjør seg gjeldende på Svalbard tilsier en regulering utover gjeldende § 27. De klimatiske forholdene på Svalbard tilsier at det ikke vil være aktuelt med havbruk i nærmeste fremtid. Departementet slutter seg til Fiskeri- og kystdepartementets syn at dersom havbruk blir aktuelt må det vurderes om akvakulturloven og andre relevante lover skal gjøres gjeldende.

I forhold til kommentarene fra Norsk Polarinstittutt bemerkes at endringsforslaget i § 23 annet ledd nettopp er en utvidelse til også å omfatte saltvannsfisk og ikke stedege sjøpattedyr. Videre er også ordlyden ”til andre områder på Svalbard” tatt ut i endringsforslaget. Departementet anser derfor at NPs innspill allerede er ivaretatt i endringen.

Når det gjelder innspillene om at CITES-regelverket bør tas ut av selve lovteksten, bemerker departementet at CITES-regelverket allerede i dag er en del av Norges forpliktelser på Svalbard.

At CITES-regelverket nå uttrykkelig nevnes i loven, er altså bare en presisering av gjeldende rett og inneholder således ikke noe mer enn det som allerede er Norges forpliktelser. Departementet ønsker imidlertid at dette presiseres uttrykkelig i lovbestemmelsen og ikke bare følger av forarbeidene til loven, for å synliggjøre at CITES-regelverket skal etterleves også i svalbardmiljøloven.

3.3 Flora og fauna – ny § 30 a sikring mot isbjørnangrep

3.3.1 Gjeldende rett

I forskrift 27. juni 2002 nr. 731 om leiropphold på Svalbard er det i kapittel IV gitt bestemmelser om isbjørnsikring. Forskriften er hjemlet i svalbardmiljøloven § 76 og gjelder for enhver som gjennomfører telting eller leiropphold på Svalbard. Kravet til isbjørnsikring omfatter å skaffe seg informasjon om nødvendige tiltak for å kunne unngå å avverge angrep fra isbjørn som fører til at dyret blir skadet eller må avlives, og iverksetting av nødvendige tiltak for å unngå at avverging av angrep blir aktuelt.

3.3.2 Departementets forslag på høring

Selv om de fleste som opptreer ute i felt normalt sikrer seg mot angrep fra isbjørn, mener departementet det er viktig at alle som er ute i felt har en plikt til å sikre seg mot isbjørnangrep. Departementet har vurdert om en slik regel bør inntas i svalbardmiljøloven eller for eksempel i turistforskriften. Departementet vurderer det slik at en påbudsbestemmelse i svalbardmiljøloven vil være mest naturlig, og da i forlengelsen av bestemmelsene om fredning og forstyrrelse av dyrelivet. For å ha muligheten til å fastsette mer detaljerte regler om isbjørnsikring, mener departementet at man i påbudsbestemmelsen bør gi Sysselmannen hjemmel til å fastsette nærmere bestemmelser i forskrift. Departementet foreslår en bestemmelse om isbjørnsikring som ny § 30 a.

3.3.3 Høringsinstansenes syn

Flere instanser kommenterer den nye bestemmelsen om sikring mot isbjørnangrep. *Svalbard næringsforening* er positiv til forslaget.

Både *Longyearbyen Lokalstyre*, *Sysselmannen*, *Justis- og politidepartementet* og *Norsk Polarinsti-*

tutt støtter forslaget, men ønsker flere presiseringer i lovteksten.

Longyearbyen Lokalstyre mener bestemmelsen også bør gjelde virksomhet innenfor planområdene, da isbjørnfaren er til stede også her. *Sysselmannen* mener man bør formulere et pliktsubjekt som favner videre enn ”den som utøver virksomhet”, men ikke deltakere i organisert turopplegg. Dette støttes av *Justis- og politidepartementet* som i tillegg foreslår at man bør bruke begrepet ”reisearrangør”. *Sysselmannen* mener videre at kravet bør gjelde ”utenfor bosettingene” og ikke kun ”utenfor planområdene”. I tillegg bør bestemmelsen omfatte egnede midler til avlivning. Dette støttes også av *Norsk Polarinstittutt*, som i tillegg mener at påbudet ”egnede midler” bør ha et annet omfang dersom det er snakk om en etablert feltleir enn om det er personer som beveger seg i terrenget, samt at det bør finnes et mer dekkende uttrykk enn ”virksomheter”. *Justis- og politidepartementet* bemerker at plasseringen av en generell regel om plikt til isbjørnsikring i svalbardmiljøloven umiddelbart fremtrer som fornuftig. Det uttales videre at

”Likevel vil man ved utformingen av de nærmere bestemmelsene om forebyggelse av konfrontasjoner med isbjørn og annen sikring, måtte ta hensyn til at formålet med reglene i realiteten være todelt, og omfatte så vel hensynet til vern av isbjørnen som sikkerheten til mennesker som ferdes på Svalbard. Det kan derfor reises spørsmål om ikke bestemmelsene heller bør plasseres i turistforskriften, som jo har som formål å ivareta så vel de reisendes sikkerhet som Svalbards naturmiljø. Det forhold at de nærmere bestemmelser som skal fastsettes også må forutsettes å pålegge reisearrangører en del nærmere plikter, kan også tale for å plassere bestemmelsene i turistforskriften, siden det vil være lite hensiktsmessig med parallelle forskrifter på dette området.”

Også *AECO (Association of Arctic Expedition Cruise Operators)* og *Kings Bay* er positive til forslaget om isbjørnsikring, men *AECO* ønsker klargjøring av hva som menes med ”kunnskap”, ”egnede midler” og ”nødvendige tiltak”, mens *Kings Bay* mener at det ved fastsettelse av forskrifter ikke må settes krav til isbjørnsikring som ikke kan oppfylles.

Svalbard Reiseliv AS er kritiske til at bestemmelsen tas inn i loven, og mener påbudet egner seg best i forskrift da det varierer hvilket utstyr som til enhver tid er tilgjengelig, og at det derfor

bør gis mulighet til å revidere kravene raskt etter hvert som det kommer nytt tilgjengelig utstyr.

Longyearbyen jeger og fiskerforening er skeptiske til forslaget, da de er bekymret for en utvikling som fratru enkeltpersoner adgang til egen vurdering og ansvar for egen sikkerhet. Dette gjelder særlig med hensyn til fastboendes ferdsel til hytter og jaktturer.

3.3.4 Departementets vurderinger

Etter departementets vurdering er det nødvendig med en påbudsbestemmelse om isbjørnsikring i svalbardmiljøloven, og da i forlengelsen av bestemmelsene om fredning og forstyrrelse av dyrelivet. Bestemmelsen skal sørge for at alle som er ute i felt sikrer seg mot isbjørnangrep. Bestemmelsen har som formål å unngå unødig skremming, jaging og avliving mv. av isbjørn og omfatter også sikring for personer.

Departementet slutter seg til innspillene om en bedre presisering av hvem som omfattes av bestemmelsen. Departementet vil derfor endre ordlyden fra ”enhver som utøver virksomhet” til ”enhver som ferdes, med unntak for tilreisende og fastboende som er med i organisert turopplegg”. Dette vil klargjøre bestemmelsens omfang på en mer hensiktsmessig måte. Videre ser departementet, som Sysselmannen påpeker, at det vil være en mer hensiktsmessig avgrensning å fastsette kravet om isbjørnsikring til å gjelde utenfor bosettingene, da det kan være turopplegg og ferdsel i planområdene utenfor bosettingene som tilsier at isbjørnsikring kan være aktuelt. Departementet vil derfor endre ordlyden på dette punktet. Bestemmelsen er ment å gjelde for alle som ferdes utenfor bosettingene, dette gjelder altså fastboende og tilreisende, virksomheter, reisearrangører, forskere, arbeidere m.v. Unntak fra bestemmelsen gjelder kun tilreisende eller fastboende som deltar i organisert turopplegg. Bakgrunnen for unntaket er at hensynet til isbjørnsikring anses tilstrekkelig ivaretatt ved at reisearrangørene vil være omfattet av bestemmelsen. Formuleringen ”organisert turopplegg” vil ha samme omfang som etter turistforskriften.

Når det gjelder innspillene på de nærmere presiseringene av hva som er tilstrekkelig sikring og det nærmere omfanget av bestemmelsen, er det departementets vurdering at dette skal reguleres nærmere i egen forskrift. Det skal i forskriften presiseres blant annet hva som omfattes av begrepene ”egnede midler” og ”nødvendige tiltak”. Det legges opp til at forskriften skal harmoneres med begrepsbruken i turistforskriften.

3.4 Flora og fauna - § 32 særregel om fangstfolk

3.4.1 Gjeldende rett

Fangstmannsvirksomheten er hjemlet både i svalbardloven og svalbardmiljøloven. Svalbardmiljøloven har kun én bestemmelse som omhandler fangstfolk særskilt. Det er § 32 fjerde ledd, som gir Sysselmannen mulighet til å gi overvintrende fangstfolk med tilhold i fangsthytte enerett til høsting innen et avgrenset område og tidsrom. Før slik enerett gis, skal Sysselmannen kunngjøre adgangen til å søke enerett innen en viss frist.

I dag bor det fangstfolk på fem stasjoner på øygruppen: Akseløya i van Mijenfjorden, Kapp Wijk i Isfjorden, Farmhamna i Forlandsundet, Austfjordneset i Wijdefjorden og Mushamna i Woodfjorden. Den tradisjonelle fangstvirksomheten med overvintring er i utvikling. Sysselmannen opplyser at det per i dag kun er de som er på fangstasjonene i Kapp Wijk og Austfjordneset som kan sies å drive fangstvirksomhet etter den opprinnelige modellen.

Gjeldende praksis knyttet til fangstmenn fremgår av forskrift om lokal regulering av jakt på svalbardrype og svalbardrein og av vedtak fattet av Sysselmannen, der det er gjort unntak fra flere av bestemmelsene i svalbardmiljøloven og høstingsforskriften. Disse unntakene er gjort i medhold av svalbardmiljøloven § 37, som gir Sysselmannen myndighet til å gjøre unntak fra bestemmelsene i kapittel IV om flora og fauna når "helt særlige grunner foreligger."

3.4.2 Departementets forslag på høring

Departementet mener det er viktig å ta vare på fangsttradisjonen, og ønsker å videreføre grunntrekkene i dagens fangstmannsordning. Det er likevel viktig å understreke at all høsting på Svalbard skal være i samsvar med målet om en begrenset beskatning uten å påvirke bestandsstrukturen i enkeltpopulasjoner.

Departementet er klar over at den klassiske forestillingen om fangstfolk utfordres på flere områder. For å opprettholde fangstmannstradisjonen i en målestokk som er forenlig med bevaringsmålet, ønsker departementet likevel ikke å utvide kretsen av personer som eventuelt kan få særrettigheter som fangstfolk i forhold til det som følger av svalbardmiljøloven § 32 fjerde ledd. Departementet ser at det kan oppstå særlige situasjoner der det for eksempel er nødvendig å gjøre unntak fra vilkår for å være fangstmann som set-

tes i § 32 fjerde ledd, og viser til hjemmelen i svalbardmiljøloven § 37 til å fravike kapittel IV i rene unntakstilfeller.

Et annet spørsmål er hvilke særrettigheter disse fangstmennene kan få. Utgangspunktet er at også fangstmenn må følge de alminnelige reglene om høsting. Men allerede i dag åpner forarbeidene til loven for at det kan gis særregler for fangstfolk i forskrift om høstingstid og høstingsmåter, jfr. NOU 1991:21 Lov om miljøvern på Svalbard s. 87. Spørsmålet om hva slags unntak som er aktuelle bør utredes nærmere og reguleres i forskrift gitt med hjemmel i svalbardmiljøloven, og departementet mener man i hjemmelsbestemmelsen bør sette rammene for en slik forskrift. Departementet ser behov for å presisere i en forskriftshjemmel at man kan gjøre unntak knyttet til høstingens omfang, varighet og karakter dersom det er nødvendig for å opprettholde fangstmannstradisjonen og det er i tråd med målene for høsting på Svalbard. Av hensyn til de sammensatte vurderinger som må gjøres i en forskrift om fangstmenn, foreslås det at forskriftskompetansen legges til departementet.

3.4.3 Høringsinstansenes syn

Både *Sysselmannen* og *Justis- og politidepartementet* mener at vilkårene for å få særrettigheter bør gjennomgås grundigere. Det foreslås derfor at hjemmel for å gi forskrift om fangstfolkordningen bør omfatte både kriteriene for å få særrettigheter og hvilke særrettigheter dette skal være.

Longyearbyen jeger- og fiskerforening støtter forslaget om at særrettigheter for fangstmenn kan reguleres, men mener at dersom forskriftskompetansen skal ligge hos departementet bør dette kun gjelde de ytre rammer, mens Sysselmannen bør kunne fastsette endelige vilkår etter en individuell vurdering.

Pole Position er betenkte over at utviklingen går i retning av å flytte myndighet fra Sysselmannen over til departement og direktorat, og mener at Sysselmannen og andre lokale etater har tilstrekkelig faglig kompetanse og kunnskap om lokale forhold til å gjøre korrekte vurderinger og beslutninger.

3.4.4 Departementets vurderinger

Departementet la i høringen ikke opp til en endring i kriteriene i lovteksten for hvem som kan gis særrettigheter som fangstfolk. Sysselmannen og Justis- og politidepartementet mener kriteriene for hvem som anses som fangstfolk samt hvilke

særrettigheter de kan få bør gjennomgås nærmere. Etter departementets vurdering gir dagens lovtekst en god avgrensning av hvem som kan tildeles spesielle høstingsrettigheter, og departementet har ikke sett behov for å endre kriteriene. Vilårene for å bli ansett som fangstfolk er i samsvar med den opprinnelige fangstmannstradisjonen som er bakgrunnen for bestemmelsen. Departementet ønsker å presisere at vilårene for å bli ansett som fangstfolk i svalbardmiljøloven må sees i sammenheng med at de som oppfyller vilårene kan få utvidete rettigheter i høstingssammenheng. Det er derfor et behov for å avgrense kretsen av personer som kan få slike særrettigheter, og sikre at bestemmelsen ivaretar de som opprinnelig var tiltenkt disse særrettighetene. Avgrensningen i svalbardmiljøloven av hvem som er fangstfolk er knyttet til høstingsbestemmelsene, og er ikke til hinder for å videreutvikle fangstmansordningen med å vurdere andre oppgaver for fangstfolk. Dispensasjonshjemmelen i svalbardmiljøloven § 37 kan brukes i unntakstilfeller, dersom det er særlige grunner for å fravike kriteriene i § 32. Ingen av høringsinstansene har kommentarer knyttet til at det i forskrift kan gis nærmere bestemmelser om unntak knyttet til høstingens omfang, varighet og karakter dersom det er nødvendig for å opprettholde fangstmannstradisjonen, og departementet viderefører dette forslaget.

Når det gjelder innspillet fra Pole Position, viser departementet til at hensikten med lovendringen ikke har vært å flytte myndighet fra Sysselmann til departement, men å få til et helhetlig og oversiktlig regelverk som ivaretar de sammensatte hensyn på dette området. Det er etter departementets oppfatning derfor hensiktsmessig at forskriftskompetansen legges til departementet. Departementet er imidlertid enig med Longyearbyen Lokalstyre i at Sysselmannen skal fastsette de endelige vedtak for fangstmenn. Dette må da gjøres i samsvar med vilårene i forskrift.

Departementet fremmer etter dette forslag til § 32 fjerde ledd slik det fremgår av høringen.

3.5 Flora og fauna - § 32 retten til høsting

3.5.1 Gjeldende rett

I høstingsforskriften 24. juni 2002 nr. 712 er det i § 12 fastsatt at alle som driver høsting eller sanking av egg på Svalbard plikter å rapportere resultatet til Sysselmannen innen 10 dager etter utløpet

av jakt-, fangst- eller fiskekortets gyldighetstid. Sysselmannen har i lengre tid hatt problemer med å få inn rapporter til rett tid. Da høstingsforskriften ble endret i 2008 ble det derfor satt inn et nytt ledd i §§ 12 og 13 om at rapportering i henhold til disse bestemmelsene er et vilkår for tildeling av jakt-, fangst- og fiskekort og tillatelse til jakt og fiske påfølgende sesong.

3.5.2 Departementets forslag på høring

Disse bestemmelsene er fastsatt med hjemmel i svalbardmiljøloven § 32 hvor det i første ledd fremgår at departementet ved forskrift kan gi nærmere regler om vilkår for høsting. Departementet ønsker av hensyn til brukerne at kravet om rapportering og mulige konsekvenser av en manglende rapportering også fremgår klart av lovbestemmelsene som regulerer høsting. Det vil i større grad synliggjøre for offentligheten viktigheten av å overholde rapporteringsplikten. Departementet foreslår at det fremgår i et nytt femte ledd i § 32 i loven at Sysselmannen kan gi sanksjoner når det ikke er rapportert etter fiske og jakt.

3.5.3 Høringsinstansenes syn

Friluftslivets fellesorganisasjon påpeker viktigheten av at rapporteringen fremstår som enkel og tilgjengelig.

Sysselmannen mener at bestemmelsen ikke samsvarer med bestemmelsene i høstingsforskriften. Det bemerkes i den forbindelse at det ikke er

”foreslått endringer i høstingsforskriften, og det er derfor nødvendig å foreta endringer enten i forslaget til lovtekst eller i høstingsforskriften for å synkronisere regelverkene. Etter Sysselmannens oppfatning er det riktig å opprettholde rapporteringsplikt direkte fastsatt i regelverket, slik høstingsforskriften i dag gjør. [...] For å sikre mest mulig rapportering, bør sanksjon i form av nektelse påfølgende år som hovedregel ilegges. Det kan imidlertid tenkes unntakstilfeller, der sanksjon ikke bør ilegges. En slik åpning kan enten reflekteres i lovteksten, eller en tildeling kan hjemles i § 37”.

I tillegg uttales at lovteksten bør utvides til ikke bare å gjelde høsting, men også sanking.

3.5.4 Departementets vurderinger

Det er et viktig miljøprinsipp at rapporteringer faktisk blir inngitt slik at det kan holdes kontroll

på hva og hvor mye som til enhver tid høstes på Svalbard. Høstingsforskriften har bestemmelser om sanksjoner ved manglende rapportering og i §§ 12 annet ledd og 13 annet ledd, hvor det er fastsatt at ”rapportering i henhold til denne bestemmelsen settes som vilkår for tildeling av jakt, fangst- og fiskekort og tillatelse til jakt og fiske påfølgende sesong”. Rapporteringsplikten i høstingsforskriften er en presisering av svalbardmiljøloven § 32, som gir departementet adgang til å fastsette vilkår for høsting. Departementet mener det tydeligere bør fremkomme av lovteksten at brudd på vilkår for høsting medfører sanksjoner, og foreslår derfor rapporteringsplikten skal fremgå direkte av lovteksten. Dette vil imøtekomme Sysselmannens innspill om at det ikke var tilstrekkelig samsvar mellom forslagetets lovtekst og høstingsforskriften. Høstingsforskriften bør imidlertid inneholde presiseringer av rapporteringsplikten, herunder når det skal rapporteres, hva som skal rapporteres og hvordan det skal rapporteres. Departementet ser også at det bør presiseres at dette også gjelder sanking og foreslår at dette tilføyes i samsvar med Sysselmannens forslag. Departementet støtter innspillet fra Friluftslivets fellesorganisasjon om at rapporteringen bør fremstå som saklig og tilgjengelig. Dette bør tilstrebes å tas inn i høstingsforskriften, og at det eventuelt kan legges ut standard rapporterings-skjemaer på Sysselmannens hjemmeside.

Departementet ønsker også å beholde forslaget i § 32 femte ledd hvor Sysselmannen gis kompetanse til å pålegge rapportering og innsamling i forbindelse med høsting, og at manglende rapportering gir Sysselmannen myndighet til å nekte høstingstillatelse for neste sesong. Departementet begrunner dette med at tillatelser kan gis av Sysselmannen med hjemmel i lovens § 32 og at det derfor også bør fremkomme av lovteksten at tillatelser gitt etter loven også kan innebærer rapporteringsplikt og sanksjoner ved manglende rapportering.

3.6 Virksomhet med konsekvenser for miljøet - §§ 80, 81, 82 og 83 myndighet til å fastsette forskrifter om motorferdsel

3.6.1 Gjeldende rett

Motorferdsel i terrenget er generelt forbudt etter svalbardmiljøloven § 79 annet ledd. Nærmere bestemmelser om blant annet adgangen til å fastsette forskrifter om motorferdsel på henholdsvis barmark og snødekt og frossen mark er gitt i

§§ 80 og 81. Paragraf 82 regulerer motorferdsel i vassdrag og i sjø, mens det i § 83 er gitt bestemmelser om bruk av luftfartøy. Disse bestemmelsene gir henholdsvis Sysselmannen og departementet adgang til å fastsette forskrifter som regulerer motorferdselen nærmere. Det har vært reist spørsmål om dette regelverket bør samordnes og forenkles, slik at myndigheten til å fastsette forskrifter ligger hos ett organ.

3.6.2 Departementets forslag på høring

Motorferdsel på Svalbard er nærmere regulert gjennom forskrift 24. juni 2002 nr. 723 om motorferdsel i terrenget og om bruk av luftfartøy til turistmål på Svalbard. Denne forskriften er fastsatt av Miljøverndepartementet med hjemmel i svalbardmiljøloven §§ 80, 81 og 83. Etter forskriften § 10 kan Sysselmannen gjøre midlertidige endringer i forskriftens § 8 om motorferdsel for fastboende og tilreisende, og § 9 om nyttetraffikk. Dersom det skal gjøres permanente endringer, må disse gjøres av Miljøverndepartementet som har fastsatt forskriften. Forskriften er fastsatt av departementet også på de områder hvor det er Sysselmannen som er gitt forskriftskompetanse etter loven. Bakgrunnen for at det ble fastsatt en samlet forskrift var hensynet til å få bestemmelsene om motorferdsel samlet på ett sted. For at Sysselmannen skulle ha myndighet til å endre de bestemmelser i forskriften som han i utgangspunktet hadde myndighet til selv å fastsette, er det tatt inn en bestemmelse i § 15 om at Sysselmannen kan endre §§ 6, 9, 11 og 12 i forskriften. Dette er de paragrafer Sysselmannen i utgangspunktet kunne ha fastsatt selv.

Departementet ser det som hensiktsmessig at myndigheten til å fastsette forskrifter i all hovedsak tillegges departementet. Dette omfatter en endring av § 80 første ledd om myndigheten til å fastsette forskrifter om motorferdsel i terrenget på bar eller tint mark, § 81 første ledd om myndigheten til å fastsette forskrifter om motorferdsel i terrenget på snødekt og frossen mark, § 82 fjerde ledd om myndigheten til å fastsette forskrifter om motorferdsel i vassdrag og sjø og § 83 fjerde ledd om myndigheten til å fastsette forskrifter om minstehøyder for luftfartøy og om forbud mot bruk av luftfartøy til turistmål. Å legge kompetansen til departementet er i tråd med den fordeling av kompetanse som gjelder på fastlandet i henhold til motorferdselloven med forskrifter, hvor departementet i all hovedsak er tillagt forskriftskompetansen. For øvrig anser departementet at en slik løsning gir bedre sammenheng i regelverket og en

klarere rolleinndeling med hensyn til forvaltningsnivå. Endringsforslaget innebærer derfor at man oppnår et mer oversiktlig regelverk som erstatter et system hvor Sysselmannen har hatt adgang til å endre forskriftsbestemmelser som er fastsatt av departementet. Endringsforslaget innebærer at motorferdselsforskriften § 15 oppheves.

Sysselmannens myndighet etter lovendringen vil i hovedsak være knyttet til behandling av enkeltsaker, noe departementet ser som naturlig gitt den lokalkunnskapen Sysselmannen besitter.

3.6.3 Høringsinstansenes syn

Flere høringsinstanser har kommet med innspill til endringsforslaget.

Norsk polarinstitutt mener delegeringen synes rimelig. *Friluftslivets fellesorganisasjon* og *WWF* støtter forslaget og håper på et mer oversiktlig regelverk.

Pole Position Spitsbergen AS er betenkte over at utviklingen går i retning av å flytte makt fra Sysselmannen over til departement og direktorat, og mener Sysselmannen og andre lokale etater har tilstrekkelig faglig kompetanse og kunnskap til å gjøre korrekte vurderinger og beslutninger. Videre uttales at det ikke finnes tungtveiende argumenter for at departementet skal være best egnet til å regulere maritim ferdsel eller inneha tilstrekkelig kompetanse til å vurdere sjøsikkerhet.

Longyearbyen Lokalstyre mener Sysselmannen skal fastsette forskriftene da det kreves lokalkunnskap.

Justis- og politidepartementet uttaler at man bør se på hvordan forholdene er løst på fastlandet på tilsvarende forvaltningsområder, samt at spørsmålet om kompetansen fortsatt skal ligge hos Sysselmannen må ses i sammenheng med den pågående diskusjonen om hva som skal være Sysselmannens kjerneoppgaver.

Sysselmannen registrerer lokale høringsinstansers innsigelser og forutsetter at Sysselmannens syn basert på lokalkunnskap vil veie tungt ved eventuelle endringsforslag. Når det gjelder § 83 (4) uttales at det bør være dispensasjonsadgang når det gjelder flyforbud.

AECO mener departementet ikke har forutsetninger og kompetanse til å regulere sjøsikkerhet og skipsfart, da dette dekkes av andre regelsett og ligger til andre forvaltningsorganer. Videre uttaler *AECO* at dersom svalbardmiljøloven likevel skal ha en slik bestemmelse må kun Sysselmannen ha kompetanse til å gi forskrifter om motorferdsel til sjøs.

3.6.4 Departementets vurderinger

De fleste innvendingene fra høringsinstansene viser til at det er uheldig å flytte myndighet fra Sysselmannen til departementet, og at dette medfører at Sysselmannens lokalkunnskap ikke i tilstrekkelig grad blir ivaretatt. Sysselmannen har i dag myndighet til å gjøre midlertidige endringer i forskriftens §§ 8 og 9, samt endre forskriftens §§ 6, 9, 11 og 12. Dette har sammenheng med at hele forskriften er fastsatt av departementet, også på de områder hvor det er Sysselmannen som er gitt myndighet etter loven. Bakgrunnen for dette var at departementet la til grunn at det var hensiktsmessig å fastsette én felles forskrift, slik at lovverket skulle bli mer oversiktlig.

Departementet bemerker at forslaget til lovendring er ikke begrunnet i et ønske om å flytte myndighet fra Sysselmannen til departementet, men behovet for et helhetlig og oversiktlig regelverk. Etter departementets vurdering er deling av myndighet mellom to organer til å fastsette og endre bestemmelser i en og samme forskrift lite oversiktlig, og kan skape uklarheter mellom de ulike organene og bestemmelsene. Etter departementets oppfatning gir det en bedre sammenheng i regelverket at det organet som fastsetter forskriften, også har myndigheten til å gjøre endringer i forskriften.

Departementet bemerker at forskriften gir generelle bestemmelser om motorferdsel. Saksbehandlingsreglene for forskrifter tilsier en bred høring der alle berørte interesser skal få adgang til å uttale seg. Lokalkunnskapen som Sysselmannen og andre aktører besitter skal dermed ivaretas i prosessen frem til fastsettelse, dersom det skal gjøres endringer i forskriften. Forskriftsendringer vil også som hovedregel utarbeides av Sysselmannen og direktoratene før de vurderes og sendes på høring av departementet, slik at Sysselmannens lokalkunnskap er ivaretatt fra utarbeidelsen av regelverket. Sysselmannen vil ha kompetanse til å gi enkelttillatelse og dispensasjoner. Departementet legger til grunn at et alternativ til å fastsette en felles forskrift av departementet vil være separate forskrifter avhengig av type motorferdsel. Departementet mener det fortsatt er et viktig hensyn å regulere motorferdsel samlet i en felles forskrift fordi dette vil gjøre regelverket helhetlig og mer oversiktlig for brukerne. Lokalkunnskapen til Sysselmannen og andre aktører vil bli ivaretatt gjennom saksbehandlingsprosessen. Når det gjelder Sysselmannens innspill om at det bør være dispensasjonsadgang når det gjelder fly-

forbud, bemerker departementet at dette vil være et vurderingstema ved fastsettelse av forskrift.

Departementet har unnlatt å endre myndigheten til å fastsette forskrifter om motorferdsel i sjø, slik det opprinnelig ble foreslått. Dette skyldes forholdet til havne- og farvannsloven, som ble gjort gjeldende for øygruppen etter at svalbardmiljøloven ble vedtatt i 2001. Gjeldende svalbardmiljølov § 82 fjerde ledd innebærer en viss dobbelkompetanse mellom Fiskeri- og kystdepartementet og Kystverket etter havne- og farvannsloven, departementet og Sysselmannen etter svalbard-

miljøloven. For å sikre at de to regelverk ses i sammenheng har departementet bestemt at det ikke skal foretas endringer i § 82 fjerde ledd. Dette innebærer at det fortsatt er Sysselmannen som har kompetanse til å fastsette forskrifter om motorferdsel til sjøs etter svalbardmiljølovens bestemmelser.

Departementet fremmer etter dette forslag om å flytte kompetansen fra §§ 80, 81 og 83, men beholder kompetansen i § 82 fjerde ledd til å fastsette forskrifter om motorferdsel i sjø hos Sysselmannen.

4 Lovendringer på ferdselområdet – svalbardmiljøloven kap. VII

4.1 Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 77 utrykning og oppsyn

4.1.1 Gjeldende rett

Bestemmelsen gjelder utrykning for brann-, politi- eller redningstjeneste og oppsyn. Utrykning og oppsyn kan skje uten hinder av reglene i svalbardmiljøloven.

Etter gjeldende praksis har Sysselmannen i dag en utvidet rett til motorferdsel enn den som følger av ordlyden. De stedlige forholdene på Svalbard taler for en slik utvidet rett slik at Sysselmannen effektivt kan utføre sine tilsynsoppgaver. Departementet mener derfor at Sysselmannens rett til utvidet motorferdsel uttrykkelig bør følge av ordlyden i svalbardmiljøloven. Endringen vil bare ha betydning for Sysselmannsbestillingen, og da i den forstand at det må føres statistikk over motorferdsel hjemlet i svalbardmiljøloven med forskrifter.

4.2 Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 78 gebyr for tilreisende

4.2.1 Gjeldende rett

Svalbardmiljøloven bruker i § 32 annet ledd terminologien "gebyr for kort og felling", og i § 78 "gebyr for tilreisende". Etter Finansdepartementets rundskriv R-112/2006 Retningslinjer for gebyr- og avgiftsfinansiering av statlige myndighetshandlinger, er begge disse gebyrtypene er å anse som sektoravgifter. Ordlyden i §§ 32 og 78 i loven må derfor endres. Tilsvarende må terminologien endres i forskrift om høsting på Svalbard av 24.06.2002 nr 712, forskrift om satser for gebyr for jakt-, fangst- og fiskekort m.m. på Svalbard av 1. desember 2006 nr 1578 og forskrift om miljøgebyr for tilreisende til Svalbard av 22. desember 2006 nr. 1532. Da disse sektoravgiftene er inntektskilder til Svalbard miljøvernfond, har endringen fra avgift til gebyr også en betydning for budsjetteringen av fondsmidlene, men denne omleggingen er allerede gjennomført.

5 Lovendringer på kulturminneområdet – svalbardmiljøloven kap. I, III, V og VII

5.1 Innledende bestemmelser - § 3 definisjoner

5.1.1 Gjeldende rett

Svalbardmiljøloven § 3 bokstav f definerer kulturminner som ”spor etter menneskelig virksomhet i fortiden i eller over jorden, i sjøen, i sjøbunnen og i vassdrag, herunder byggverk og anlegg av enhver art”. Ordlyden er annerledes utformet enn definisjonen i lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50 § 2. Begrepet ”i fortiden” innebærer tilsynelatende en innskrenkning i vurderingen av hva som kan defineres som et kulturminne, selv om også nyere kulturminner kan fredes etter § 39 første ledd bokstav c. På fastlandet er det eksempler på bygninger som er fredet samme år som de sto ferdige. Mens kulturminneloven spesifiserer at kulturminnebegrepet også inkluderer lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til, er svalbardmiljøloven ikke entydig med hensyn til om slike kulturminneverdier er omfattet.

5.1.2 Departementets forslag på høring

Departementet legger til grunn at det er et behov for å nedfelle det immaterielle elementet i bestemmelsen om definisjon av kulturminner, jf. kulturminneloven § 2 første ledd. Videre er det departementets vurdering at reguleringen av kulturminner på Svalbard bør legges tettere opp til formuleringer og struktur i kulturminneloven, for å unngå unødig tolkningstvil.

Passusen ”i fortiden” i § 3 bokstav f bør tas ut med tanke på å kunne frede nyere kulturminner. Opplistingen av miljøer kan erstattes med ”*det fysiske miljø*” som omfatter alle de nå opplistede kategoriene, og dermed innebærer en forenkling. For å fange opp den immaterielle delen foreslår departementet at ”*herunder lokaliteter som det knytter seg historiske hendelser til*” føyes til.

5.1.3 Høringsinstansens syn

ABM-utvikling mener det er positivt at forslaget legger opp til en del presiseringer av tolkninger og bestemmelser om kulturminner med utgangspunkt i begrepsbruk og intensjoner i fastlandets kulturminnelov. *ABM-utvikling* mener dette er nødvendig og er også positiv til at forslaget nå klargjør at immaterielle kulturminner skal omfattes av loven i tråd med ordlyden i kulturminneloven § 2.

Sysselmannen viser til at forslaget om reguleringen av kulturminner bør legges tettere opp til formuleringer og struktur i kulturminneloven. *Sysselmannen* foreslår at det innføres en definisjon av kulturmiljø med samme ordlyd som i kulturminneloven.

5.1.4 Departementets vurderinger

Svalbardmiljøloven § 3 bokstav f definerer hva som er et kulturminne. Departementet foreslår at definisjonen forenkles og presiseres, men uten at meningsinnholdet endres. Opplistingen av de ulike miljøer hvor det finnes spor etter menneskelig virksomhet, herunder byggverk og anlegg av enhver art, erstattes med ”*det fysiske miljø*”. Dette vil omfatte alle de nå opplistede kategoriene, og dermed innebære en forenkling. Det føyes til ”alle” foran ordet ”spor” uten at det innebærer noen utvidelse av hva som defineres som kulturminner.

Passusen ”i fortiden” strykes da den ikke anses dekkende med tanke på at også nyere kulturminner kan fredes etter loven.

Departementet foreslår at det presiseres at også lokaliteter som det knytter seg historiske hendelser til skal omfattes av definisjonen av kulturminner, jf. kulturminneloven § 2 første ledd.

5.2 Innledende bestemmelser – ny § 3 definisjon av kulturmiljøområder

5.2.1 Gjeldende rett

Svalbardmiljøloven § 3 har ingen definisjon av begrepet kulturmiljøområder som er en egen vernekategori i § 19. Slike områder kan fredes dersom de har særskilt kulturhistorisk verdi. Det er forutsatt i forarbeidene, (Ot.prp. nr. 38 (2000-2001) s. 133 første spalte) at begrepet "kulturmiljøområder" i § 19 skal ha det samme meningsinnholdet som begrepet "kulturmiljø" i kulturminneloven § 20.

5.2.2 Departementets forslag

Spørsmål om definisjon av kulturmiljøområder har ikke vært på høring, men ble tatt opp av Sysselmannen i høringsrunden. Departementet er enig i at det er behov for en definisjon av begrepet kulturmiljøområder. Departementet har vurdert forslaget om en definisjon av kulturmiljøområder som en lovteknisk endring for å presisere innholdet av begrepet, som allerede er etablert i loven og forklart i tidligere forarbeider. Departementet har ikke sett det som nødvendig å sende dette ut på ny høring.

5.2.3 Departementets vurderinger

Språklig sett omfatter begrepet kulturmiljøområder mange forskjellige typer miljøer der kulturminner inngår som del av en større helhet eller sammenheng. Forskjellige typer kulturminner vil ofte stå i en funksjonell sammenheng med hverandre. Det er ikke et krav at de enkelte kulturminnene innenfor området er fredet eller av fredningsverdi. Begrepet kulturmiljø omfatter også lokaliteter som det knytter seg historiske hendelser til.

Departementet foreslår at det innføres en definisjon tilsvarende kulturminneloven § 2 annet ledd i svalbardmiljøloven § 3 bokstav f, annet punktum.

5.3 Verneområder - § 16 nasjonalparker

5.3.1 Gjeldende rett

Det fremgår av § 16 annet ledd at ingen varig påvirkning av kulturminner skal finne sted i nasjonalparker. Nasjonalparker opprettes for å verne

naturmiljøet, men også kulturminner som ligger i nasjonalparker skal ha et særskilt vern, jf. § 16 annet ledd første punktum. Likevel er ikke kulturminner nevnt i § 16 annet ledd annet punktum som eksempler på verdier som skal sikres beskyttelse, og dette har i noen tilfelle skapt uklarheter ved forvaltningen av bestemmelsen.

5.3.2 Departementets forslag på høring

Departementet viser til at det ut i fra sammenhengen i § 16 klart bør fremgå at også kulturminner skal vernes mot utbygging, anlegg, forurensning osv. Det foreslås at dette presiseres ved at *kulturminner* tilføyes i listen over elementer som skal vernes i § 16 annet ledd annet punktum. Det må da også tilføyes "som kan påvirke eller forstyrre naturmiljø eller kulturminner" i samme punktum.

5.3.3 Høringsinstansenes syn

Fiskebåtredernes forbund uttaler at departementet bør vise varsomhet med hensyn til begrensninger i fisket, og mener det i bestemmelsen ikke er klart hvilken type ferdsel loven skal verne mot og forutsetter at endringen ikke vil begrense fisket i området.

Riksantikvaren og *Sysselmannen* støtter forslaget om å ta inn kulturminner i annet punktum.

5.3.4 Departementets vurderinger

Det er ikke tiltenkt særskilte begrensninger i fisket ut over det som allerede ligger i bestemmelsen. Endringen innebærer kun en presisering av at det ikke bare er naturmiljø, men også kulturminner, som er beskyttet etter annet ledd. Endringen bygger kun på at det ved praktiseringen av loven har vært stilt spørsmål ved om det bare er naturmiljøet som er beskyttet etter annet ledd, eller om også kulturminner er beskyttet. Det har vært lovgivers mening at også kulturminner skal være beskyttet etter annet ledd, og ordlyden er derfor foreslått endret slik at dette kommer klart frem.

Når det gjelder kulturminner og kulturmiljøområder som ligger i en nasjonalpark vil disse ha tilstrekkelig beskyttelse i seg selv dersom de er fredet. Det kan imidlertid være tilfeller hvor det er behov for å regulere ferdsel i en nasjonalpark med begrunnelse i kulturminnehensyn, selv om kulturminnene ikke er fredet.

Departementet mener det er overflødig å ta inn ordet kulturminne etter geologiske forekomster i annet punktum, slik forslaget var i høringen.

At ordet kulturminner tas inn på slutten av setningen, vil være tilstrekkelig til å klargjøre at kulturminner omfattes på linje med naturmiljø. Tilføyesen av ordet *kulturminner* i § 16 annet ledd annet punktum i.f. medfører ingen realitetsendring i tolkningen av bestemmelsen.

5.4 Verneområder - § 19 kulturmiljøområder

5.4.1 Gjeldende rett

Svalbardmiljøloven § 19 hjemler fredning av kulturmiljøområder som har særskilt kulturhistorisk verdi. Det fremgår av forarbeidene (Ot.prp. nr. 38 (2000-2001) s. 133 første spalte) at kulturminneloven har en tilsvarende bestemmelse i § 20 om fredning av kulturmiljø. Formålet med en kulturmiljøfredning er å ta vare på helheten og sammenhengen i miljøet. Begrepet kan omfatte ulike typer kulturminner når disse har en funksjonell sammenheng. Det er ikke noe vilkår at de enkelte kulturminnene i området skal være fredet eller fredningsverdige.

Bestemmelsen er plassert i kap. III som omhandler de ulike kategoriene natur- og kulturmiljøområder som kan etableres som verneområder på Svalbard. Loven er for øvrig inndelt slik at hvert fagtema har sitt eget kapittel.

Det er lagt til grunn på fastlandet at kulturminneloven § 20 om kulturmiljøfredning ikke hjemler fredning av interiør. Det samme foreslås lagt til grunn på Svalbard. Dersom det er behov for å frede interiøret i en bygning eller et anlegg, må dette vedtas med hjemmel i gjeldende § 39 bokstav c, fredning av kulturminner med særskilt kulturhistorisk verdi fra tiden etter 1945.

5.4.2 Departementets forslag på høring

Sysselmannen og Riksantikvaren har stilt spørsmål ved hva en kulturmiljøfredning omfatter, og om svalbardmiljøloven § 19 hjemler fredning av interiør. Kulturminneloven § 20 hjemler kulturmiljøfredning på fastlandet, og etter kulturminneloven omfattes ikke interiørvern av kulturmiljøfredningen. Det er ikke lagt til grunn at områdefredning skal omfatte noe annet på Svalbard, og det presiseres derfor at fredning av kulturmiljøområde etter svalbardmiljøloven § 19 ikke omfatter interiørvern. Departementet foreslår ingen endring i ordlyden i § 19.

5.4.3 Høringsinstansenes syn

Ingen av høringsinstansene har kommentarer til dette.

5.4.4 Departementets vurderinger

Svalbardmiljøloven § 19 er hjemmel til å frede kulturmiljøområder som har særskilt kulturhistorisk verdi. På fastlandet er kulturminneloven § 20 om fredning av kulturmiljø den parallelle bestemmelsen. Etter kulturminneloven § 20 er det ikke hjemmel til å frede interiør. Det kan imidlertid være flere tilfeller hvor det er behov for å ta vare på interiør ved fredning av større anlegg som nedlagte gruver eller bosetninger, som for eksempel i Pyramiden. Ved behov for fredning av interiøret i en bygning eller et anlegg som inngår i en kulturmiljøfredning etter § 19, er det bestemmelsen i § 39 fjerde ledd om vedtaksfredning av kulturminner som eventuelt må benyttes, i tillegg til kulturmiljøområdebestemmelsen. Departementet legger derfor til grunn at fredning av kulturmiljøområder ikke omfatter noe annet på Svalbard enn på fastlandet, og det foreslås ingen endringer i bestemmelsen.

5.5 Kulturminner - § 39 fredningstidspunktet og omfanget av automatisk fredning

5.5.1 Gjeldende rett

Svalbardmiljøloven § 39 bokstav a og b angir med årstall når faste og løse kulturminner er automatisk fredet. Det er behov for å presisere § 39 første ledd bokstav a og b slik at det ikke kan misforstås når et kulturminne er automatisk fredet. Det har vært stilt spørsmål ved om man ved dagens ordlyd i § 39 mener kulturminner fra før 01.01.1945 eller om også året 1945 skal regnes med.

Bestemmelsen avklarer ikke omfanget av en automatisk bygningsfredning når det gjelder tilbygg, påbygg eller endringer som har skjedd med bygningen etter 1945. Bestemmelsen avklarer heller ikke hvilken status løst inventar og gjenstander har dersom de er tilført kulturminnet etter 1945.

5.5.2 Departementets forslag på høring

For å gjøre lovteksten mer entydig foreslår departementet at ordlyden i bokstav a og b "fra 1945 eller tidligere" endres til "eldre enn 1946". Tids-

punktet for den automatiske fredningen vil da være fra 31.12.1945 og tidligere. Dette vil være mer i tråd med ordlyden i bokstav c, hvor det står ”*yngrer enn 1945*”.

Departementet foreslår å presisere hva som inngår i en automatisk bygningsfredning. Dette er kun relevant for automatisk fredning, da et fredningsvedtak vil fastsette fredningens omfang. Når det gjelder bygningsendringer utført etter 1945 inngår dette normalt som en del av den automatiske fredningen. Løst inventar og gjenstander tilført en bygning etter 1945 kan imidlertid ikke forstås som del av den automatiske fredningen.

5.5.3 Høringsinstansenes syn

Sysseimannen mener departementets forslag ikke er egnet til å tydeliggjøre fredningstidspunktet og foreslår i stedet at § 39 første ledd angis med dag, måned og år:

Automatisk fredet er:

- a) Faste kulturminner fra 31. desember 1945 eller tidligere
- b) Løse kulturminner fra 31. desember 1945 eller tidligere

5.5.4 Departementets vurderinger

Departementet har etter høringsrunden vurdert formuleringene for angivelse av tidspunkt for automatisk fredning. Etter departementets vurdering vil både forslaget i høringsutkastet og forslaget fra *Sysseimannen* kunne skape uklarhet mht fredningstidspunktet. Departementet foreslår derfor en ny struktur i § 39 slik at bestemmelsen gjøres mer entydig når det gjelder tidspunktet for fredning. Departementet foreslår at ordlyden i første ledd bokstav a og b fra 1945 eller tidligere endres til: bokstav a) faste kulturminner *fra tiden før 1946* og bokstav b) løse kulturminner *fra tiden før 1946*. Dette betyr at året 1945 skal regnes med slik at faste og løse kulturminner er automatisk fredet når de er fra 31.12.1945 eller tidligere.

Etter kulturminneloven inngår bygningsendringer utført etter tidspunktet for den automatiske fredningen normalt som en del av det automatisk fredete byggverket. Spørsmålet om hva som er omfattet av fredningen er særlig relevant for bygninger, men også for tekniske installasjoner knyttet til for eksempel gruvedrift, hvor det kan ha skjedd endringer flere ganger etter 1945. Som en parallell kan det vises til forvaltningen av middelalderbygninger på fastlandet. Et eksempel kan være et loft, hvor ofte bare den ene høyden er fra

middelalderen. Dersom man juridisk sett ikke har samme kontroll over hele bygningen, vil vernet kunne bli illusorisk.

Departementet mener det ikke er grunn til å ha en annerledes tolkning av innholdet i automatisk fredning etter svalbardmiljøloven enn det som gjelder etter kulturminneloven. Dette medfører at bygningsendringer, herunder påbygg eller tilbygg, utført etter 1945 normalt inngår som del av den automatiske fredningen. Departementet har ikke sett behov for å foreslå endringer i loven på dette punktet.

Løst inventar og gjenstander regnes som faste automatisk fredete kulturminner når de er tilknyttet en bestemt lokalitet før 1946, for eksempel gjenstander i eller utenfor en fangsthytte, jf. § 3 bokstav g og ny § 39 tredje ledd annet punktum. Når det gjelder løst inventar og gjenstander tilført kulturminnet etter 1945, mener departementet at disse ikke kan regnes som del av den automatiske fredningen. En gjenstand kan fjernes uten fysiske inngrep og har normalt ikke samme tilknytning som en tilføyelse på en bygning. Departementet foreslår ingen endring i § 39 på dette punktet.

5.6 Kulturminner - § 39 levninger etter mennesker og dyr

5.6.1 Gjeldende rett

Bestemmelsen fastsetter at spor etter menneskegraver av alle slag, herunder kors og andre gravmarkeringer, samt bein og beinrester i og på markoverflaten og skjelettrestene på slakteplasser for hvalross og hval og i forbindelse med selvskudd for isbjørn er faste kulturminner som er fredet uavhengig av alder. Man har sett behov for en teknisk redigering av § 39 annet ledd for å unngå misforståelser av fredningsomfanget, samt at det av etiske hensyn bør skilles mellom levninger etter mennesker og dyr.

5.6.2 Departementets forslag på høring

Departementet foreslår at setningen ”*spor etter menneskegraver av alle slag, herunder... og ... hvalross og hval...*” i § 39 annet ledd deles i to setninger og blir § 39 første ledd ny bokstav c.

Videre vil departementet presisere at det på kulturminnefaglig grunnlag ikke er behov for at plasser brukt til slakt i forskningsøyemed, uavhengig av alder, er automatisk fredet.

5.6.3 Høringsinstansenes syn

Ingen av høringsinstansene har kommentarer til dette.

5.6.4 Departementets vurderinger

Departementet foreslår at det av etiske grunner foretas en teknisk redigering av bestemmelsen, slik at det gjøres et skille mellom levninger etter mennesker og levninger etter dyr. Bestemmelsen beholdes som annet ledd.

Bestemmelsen fastsetter at skjelettresten på slakteplasser for hvalross og hval, og i forbindelse med selvskudd for bjørn er faste kulturminner som er automatisk fredet uavhengig av alder. Når det gjelder spørsmålet om plasser brukt til slakt i forskningsøyemed, er departementet kjent med at det ikke foregår slik slakting av hval eller hvalross på Svalbard i dag. Steder som ble brukt til slikt formål før faunafredningen skal det være ryddet opp i.

Dette innebærer at det bare skal finnes historiske slakteplasser. Dette er viktige kulturminner som forteller mye om omfanget av denne næringsvirksomheten. Tilsvarende forteller skjelettresten rundt selvskuddskasser for isbjørn om fangsten som foregikk før isbjørnen ble fredet i 1973. Alle lokaliteter hvor det foregikk fangst, er viktige kulturminner av kulturhistorisk verdi og er fredet uavhengig av alder.

Bein- og skjelettresten etter dyr på slakteplasser og i forbindelse med selvskudd har en tilknytning til lokaliteten som gjør at de anses som faste kulturminner. Det er tilhørigheten til lokaliteten og ikke om skjelettdelene sitter fast i grunnen som er avgjørende for denne vurderingen.

5.7 Kulturminner - § 39 hvilke kulturminner har sikringssone

5.7.1 Gjeldende rett

Faste automatisk fredete kulturminner har en sikringssone på 100 meter. Dette gjelder kulturminner som fremgår av § 39 første ledd bokstav a og annet ledd. I § 3 bokstav g fremgår det at et fast kulturminne er *”kulturminne som er fysisk knyttet til grunnen eller til den bestemte lokaliteten”*. Kulturminner som er knyttet til den bestemte lokaliteten regnes som del av en fast lokalitet. Kulturminnene som nevnt ovenfor har altså sikringssone. Etter dagens lov må § 3 bokstav g og § 39 tredje ledd leses i sammenheng for å avklare spørsmålet

om hvilke kulturminner som har sikringssone. Sysselmannen og Riksantikvaren foreslår at det fremgår tydeligere hvilke kulturminner som har sikringssone.

5.7.2 Departementets forslag på høring

Departementet foreslår å presisere at sikringssonen gjelder rundt faste automatisk fredete kulturminner. I tillegg foreslås det en ny setning i svalbardmiljøloven § 39 tredje ledd om at *”Løse kulturminner regnes som faste når de er knyttet til en bestemt lokalitet, jf. § 3 bokstav g.”*

5.7.3 Høringsinstansenes syn

Ingen av høringsinstansene har kommentarer til dette.

5.7.4 Departementets vurderinger

Bestemmelsen er ment å presisere at det kun er faste automatisk fredete kulturminner som har en sikringssone på 100 meter. Dette er gjort for å tydeliggjøre at løse kulturminner i utgangspunktet ikke har slik sikringssone.

Det er imidlertid presisert i nytt siste punktum i § 39 tredje ledd at også løse kulturminner kan regnes som faste, jf. § 3 bokstav g. Dette vil være tilfelle når kulturminner er knyttet til en bestemt lokalitet. I forarbeidene (Ot.prp. nr. 38 (2000-2001) s. 125 første spalte) fremgår det at også gjenstander som ligger løst på overflaten etter frostsprengning eller sammenrasing er eksempler på kulturminner som kan være knyttet til en lokalitet. Begge disse kategoriene kan defineres som faste kulturminner og omfattes således av bestemmelsen om sikringssone.

5.8 Kulturminner - § 39 Sysselmannen og Riksantikvaren har myndighet innenfor sikringssonen

5.8.1 Gjeldende rett

Svalbardmiljøloven § 39 tredje ledd fastsetter sikringssonen til 100 meter rundt et fast automatisk fredet kulturminne, men Sysselmannen kan fastsette annen avgrensning. Riksantikvaren har myndighet til å gi dispensasjon for inngrep i sikringssonen etter § 44, jf. § 57 bokstav d.

Riksantikvaren og Sysselmannen har pekt på at det kan virke forvaltningsmessig uryddig og ulogisk at to myndigheter har kompetanse innen-

for sikringssonen. Det er stilt spørsmål ved om man bør legge kompetansen til å fatte vedtak om å avgrense sikringssonen og til å gi dispensasjon for tiltak i sikringssonen til ett og samme forvaltningsorgan.

5.8.2 Departementets forslag på høring

Departementets vurdering er at det ikke er behov for å samle myndigheten ett sted når det gjelder spørsmålet om sikringssone eller dispensasjon. Fastsettelse av endret sikringssone, jf. svalbardmiljøloven § 39 tredje ledd, er i utgangspunktet en føre-var bestemmelse som ikke er ment å skulle brukes i forbindelse med søknad om tiltak. Paragraf 44, jf. § 57 bokstav d om dispensasjon har vært ansett som de relevante bestemmelsene når det søkes om dispensasjon i sikringssonen. Bestemmelsene om avgrensning av sikringssonen og dispensasjon retter seg mot to forskjellige situasjoner, og kompetansen til å fatte vedtak kan derfor ligge hos to myndigheter. Departementet foreslår ingen endringer i myndighetsfordelingen.

5.8.3 Høringsinstansenes syn

Ingen av høringsinstansene har kommentarer til dette.

5.8.4 Departementets vurderinger

Bestemmelsene om sikringssone og dispensasjon skal ivareta to forskjellige situasjoner. Sysselmannen kan avgrense sikringssonen, jf. § 39 tredje ledd. Dette er en føre-var bestemmelse som tar utgangspunkt i kulturminnenes generelle behov for vern, uavhengig av konkrete planer om tiltak. Når det søkes om å få utføre tiltak i sikringssonen, skal søknaden behandles av Riksantikvaren etter § 44. Departementet mener dette er hensiktsmessig og foreslår således ingen endringer i myndighetsfordelingen.

5.9 Kulturminner - § 39 vedtaksfredning av kulturminner fra tiden etter 1945

5.9.1 Gjeldende rett

Svalbardmiljøloven § 39 første ledd bokstav c er hjemmel til å frede kulturminner yngre enn 1945 med særskilt kulturhistorisk verdi. Ordlyden avklarer ikke om fast eller løst inventar og gjenstander kan inngå i vedtak om fredning. Det frem-

går heller ikke hvor langt fredningshjemmelen rekker når det gjelder løst inventar og gjenstander knyttet til en lokalitet.

5.9.2 Departementets forslag på høring

Departementet mener det bør klargjøres om fast eller løst inventar og gjenstander kan inngå i et vedtak om fredning og foreslår et nytt tredje ledd i § 39 der hjemmelen til slik fredning fremgår. Til sammenligning kan man på fastlandet etter kulturminneloven § 15 frede bygninger med fast eller større løst inventar, men ikke små gjenstander og løsøre. Det kan være rimelig at fredningshjemmelen strekker seg noe lengre på Svalbard, siden løse gjenstander fra tiden før 1946 er automatisk fredet.

5.9.3 Høringsinstansenes syn

Sysselmannen mener ordlyden ”yngre enn 1945” bør klargjøres.

Riksantikvaren tar opp en problemstilling knyttet til den foreslåtte § 39 tredje ledd, siste punktum: ”I slike tilfeller må hver enkelt gjenstand særskilt spesifiseres.” Riksantikvaren ser at det rent praktisk kan bli vanskelig å gjennomføre dette og nevner et eksempel på fredning av et gruveanlegg hvor det kan være aktuelt å inkludere en stor mengde løse gjenstander i fredningen. Å spesifisere hver enkelt gjenstand vil kunne utgjøre en tilnærmet uoverkommelig oppgave. Riksantikvaren foreslår at bestemmelsen endres noe, slik at den åpner for en mer kasuistisk og kategoriserende beskrivelse av grupper av gjenstander, uten at det går på bekostning av behovet for en klargjøring av hvilke objekter som faktisk inngår i fredningsvedtaket.

Riksantikvaren ønsker en presisering i forarbeidene om at også gjenstander utendørs med tilknytning til kulturminnet kan inngå i et fredningsvedtak. Dette kan gjelde redskap, spader, trillebår, oljefat mv.

5.9.4 Departementets vurderinger

I forslaget i høringsnotatet står det at direktoratet kan frede kulturminner ”yngre enn 1945”. Departementet foreslår at dette erstattes med ”fra tiden etter 1945” da dette språklig synes som en bedre formulering. Tilsvarende endring er foretatt i § 39 første ledd bokstav a og b, se punkt 5.5.4 ovenfor.

§ 39 fjerde ledd (i forslaget tredje ledd) er hjemmel til å vedtaksfrede kulturminner fra tiden etter 1945 med særskilt kulturhistorisk verdi.

Bestemmelsen avklarer ikke om fast eller løst inventar og gjenstander kan inngå i et fredningsvedtak. Når det gjelder fast inventar presiseres dette ved å tilføye en setning om at fast inventar (skap, ovner mv) fra tiden etter 1945 kan inngå i vedtaket. Dette er i tråd med tilsvarende bestemmelse i kulturminneloven.

I tillegg foreslås det en bestemmelse om at løst inventar og gjenstander fra tiden etter 1945 også kan inngå i fredningen dersom særlige grunner tilsier det. Med gjenstander skal forstås gjenstander som befinner seg innendørs eller utendørs. Ordlyden *særlige grunner* viser at det skal mer til å vedtaksfredre slike kulturminner. Bakgrunnen for dette er at løst inventar og gjenstander ikke kan sies å ha samme tilknytning til bygningen som fast inventar har.

I fjerde ledd siste punktum fremgår det at dersom løst inventar og gjenstander medtas i et fredningsvedtak, må gjenstandene spesifiseres. Departementet er enig med Riksantikvaren i at det kan by på problemer å måtte spesifisere hver enkelt gjenstand særskilt. Det kan være tilfeller hvor det er u hensiktsmessig eller upraktisk å spesifisere hver gjenstand som omfattes av fredningen, fordi det aktuelle byggverket eller anlegget inneholder en stor mengde små enkeltgjenstander. I slike tilfeller vil det alternativt være anledning til å angi hvilke typer/kategorier gjenstander som inngår i fredningen, samt å gjøre rede for hvor i byggverket eller anlegget disse gjenstandene befinner seg. Beskrivelsen kan eventuelt suppleres med fotografier. Beskrivelsen av gjenstandene som inngår i fredningen må imidlertid være utvetydig og uttømmende, slik at tvil om fredningens faktiske omfang unngås.

Eksempelvis vil et fredningsvedtak av et varelager kunne beskrive hvilke kategorier den fredete varebeholdningen består av, samt i hvilke rom/deler av bygget ulike typer gjenstander befinner seg. I fredningen av en gruve vil det kunne beskrives hvilke typer utstyr og redskaper som inngår, samt hvor i graven dette befinner seg. For å åpne for en mer kategoriserende beskrivelse foreslår departementet å endre siste punktum fra slik den var på høring til:

I slike tilfeller må hver enkelt gjenstand særskilt spesifiseres” til nytt forslag: *”I slike tilfeller må gjenstandene spesifiseres”*.

5.10 Kulturminner - § 39 hjemmel til områdefredning

5.10.1 Gjeldende rett

Svalbardmiljøloven mangler en uttrykkelig hjemmel til å frede et område rundt et vedtaksfredet kulturminne, slik kulturminneloven gir hjemmel til på fastlandet i kulturminneloven § 19. Forarbeidene synes å forutsette at det finnes slik hjemmel også i svalbardmiljøloven, jf. Ot.prp. nr. 38 (2000-2001) side 140 første spalte. På side 140 annen spalte fremgår det derimot at det er overflødig med en slik bestemmelse, fordi Sysselmannen har adgang til å utvide sikringssonen samt at det foreligger en bestemmelse om fredning av kulturmiljøområder i § 19. Sikringssonen gjelder imidlertid ikke for vedtaksfredete kulturminner, og hjemmelen for områdefredning kan derfor synes noe uklar.

5.10.2 Departementets forslag på høring

Etter departementets vurdering er behovet for fredning av et område rundt et vedtaksfredet kulturminne ikke like stort på Svalbard som på fastlandet. Det er likevel behov for å ha en klar lov hjemmel slik at man har mulighet til å sikre kulturminner i miljøet. Det foreslås derfor innført en ny hjemmel for områdefredning i nytt femte ledd i § 39, tilsvarende kulturminneloven § 19.

5.10.3 Høringsinstansens syn

AECO er uforstående til at Riksantikvaren skal ha myndighet til å frede områder rundt fredete kulturminner når myndigheten allerede ligger hos Sysselmannen. *AECO* er også sterkt kritisk til ordlyden om at fredningsvedtak av Riksantikvaren kan gjøres ”for å beskytte vitenskapelige interesser”. *AECO* mener at dette ikke er hensyn som skal ivaretas i svalbardmiljøloven og mener at det er direkte i strid med loven.

Longyearbyen jeger- og fiskeforening er overrasket over forslaget. Foreningen mener at svalbardmiljøloven ikke har som formål å beskytte særlige interesser, heller ikke vitenskapelige.

ABM-utvikling synes det er positivt med presiseringer av tolkninger og bestemmelser om kulturminner.

5.10.4 Departementets vurderinger

AECO har i sitt høringsinnspill sagt seg uforstående til at Riksantikvaren skal ha myndighet til å

fredede områder rundt fredete kulturminner når myndigheten allerede ligger hos Sysselmannen. Departementet vil presisere at bestemmelsen ikke flytter myndighet fra Sysselmannen til Riksantikvaren. Riksantikvaren får myndighet etter den nye bestemmelsen til å fredede et område rundt et kulturminne som er *vedtaksfredet*. Riksantikvaren har tilsvarende myndighet på fastlandet. Myndigheten til å utvide (eller innskrenke) sikringssonen rundt et *automatisk fredet* kulturminne skal fortsatt ligge hos Sysselmannen.

Til *AECO* og *Longyearbyen jeger- og fiskeforening* sine innvendinger om at svalbardmiljøloven ikke har til hensikt å beskytte vitenskapelige eller særlige interesser, vil departementet presisere at bestemmelsen ikke skal beskytte vitenskapelige interesser generelt. Det er en forutsetning at de vitenskapelige interessene som skal beskyttes må knytte seg til kulturminneverdiene. Dette følger etter departementets syn klart av ordlyden i bestemmelsen.

5.11 Kulturminner - § 42 innholdet av automatisk fredning

5.11.1 Gjeldende rett

Svalbardmiljøloven § 42 første ledd angir virkningen av en automatisk fredning. Ifølge Ot.prp. nr. 38 (2000-2001) s. 141 annen spalte fremgår det at bestemmelsen gjelder uansett om fredningen følger direkte av loven eller av vedtak. Loven har dermed et noe uklart skille mellom automatisk fredning og vedtaksfredning.

5.11.2 Departementets forslag på høring

Departementet foreslår å benytte begrepet "*automatisk fredet kulturminne*" i § 42 første ledd, for å presisere hvilke type fredning denne bestemmelsen retter seg mot. Ved å fastsette at bestemmelsen omhandler "*automatisk fredet kulturminne*" vil man også få en uttrykkelig dispensasjonsadgang for automatisk fredete løse kulturminner.

I § 42 første ledd foreslås det innledningsvis å tilføye "*med mindre annet er fastsatt i medhold av denne loven*" og i § 42 annet ledd "*uten etter tillatelse fra Sysselmannen må ingen*" slik at bestemmelsen harmonerer bedre med dispensasjonsbestemmelsene slik de står i kulturminneloven.

5.11.3 Høringsinstansenes syn

Ingen av høringsinstansene har kommentarer til dette.

5.11.4 Departementets vurderinger

Departementet foreslår å tilføye begrepet "*automatisk*" i overskriften og i § 42 første ledd, for å presisere hvilken type fredning bestemmelsen retter seg mot. I § 39 fremgår det av bokstav a, b og annet ledd hvilke kulturminner som er automatisk fredet. Ved å fastsette at bestemmelsen omhandler "*automatisk fredet kulturminne*" vil man også få en uttrykkelig dispensasjonsadgang for automatisk fredete løse kulturminner. Etter gjeldende lov er ordlyden "fredet kulturminne med sikringssone", hvilket kan gi inntrykk av at bestemmelsen er begrenset til automatisk fredete faste kulturminner, som er de eneste med sikringssone. Ved at lovteksten endres til "*automatisk fredet kulturminne*" omfattes både løse og faste automatisk fredete kulturminner.

5.12 Kulturminner - § 42 forbud mot telting

5.12.1 Gjeldende rett

Svalbardmiljøloven § 42 annet ledd fastsetter at det ikke er tillatt å sette opp telt i sikringssonen. Begrunnelsen for forbudet henger sammen med faren for å forstyrre kulturlag i bakken.

5.12.2 Departementets forslag på høring

Departementet slutter seg til de faglige vurderingene fra Sysselmannen og Riksantikvaren om at telting på frossen og snødekket mark ikke vil medføre et problem. Dette er begrunnet i at det er lite kulturlag på Svalbard samt at en oppmykning av regelverket vil gi en forenklet saksbehandling. Departementet foreslår derfor en endring i § 42 annet ledd ved at det tillates telting på frossen og snødekket mark innenfor sikringssonen.

5.12.3 Høringsinstansenes syn

Friluftslivets fellesorganisasjon støtter forslaget om at det tillates telting på frossen og snødekket mark innenfor sikringssonen. *Longyearbyen jeger og fiskeforening* er glade for at forbudet mot telting på frossen og snødekket mark er foreslått strøket.

5.12.4 Departementets vurderinger

Departementet har sett behov for en oppmykning av regelverket når det gjelder telting på frossen og snødekt mark innenfor sikringssonen. Departementet foreslår derfor at dette tillates etter § 42 annet ledd.

5.13 Kulturminner - § 44 dispensasjon, jf. §§ 22 og 57

5.13.1 Gjeldende rett

Svalbardmiljøloven § 44 første ledd er blitt tolket som dispensasjonshjemmel for inngrep i automatisk fredning, jf. tredje punktum hvor det fremgår at "*Direktoratet avgjør snarest mulig om og i tilfelle på hvilken måte tiltaket kan iverksettes.*" Forarbeidene (Ot.prp. nr. 38 (2000-2001) på side 141 annen spalte nederst) uttaler også at § 44 avløste kulturminneforskriften for Svalbard §§ 10, 11 og 12, hvor § 11 spesielt hjemlet "*Tillatelse til inngrep i fredede, faste kulturminner*".

At § 44 første ledd er dispensasjonshjemmelen for inngrep i automatisk fredete kulturminner synes ikke å harmonere med § 44 første ledd annet punktum. Denne viser til at §§ 57-58 kommer til anvendelse dersom det viser seg at tiltaket vil virke inn på faste kulturminner. Etter § 44 første ledd annet punktum må derfor tiltakshaver søke om tillatelse etter §§ 57-58, jf. også forarbeidene side 142 første spalte, hvor dette fremgår. Videre fremgår det av forarbeidene på side 148 annen spalte at § 57 bokstav d tilsvarende kulturminneloven § 8, som nettopp er hjemmel for dispensasjon fra automatisk fredning på fastlandet. Etter § 57 første ledd er det miljøvernmyndighetene for Svalbard, dvs. Riksantikvaren, jf. instruks for miljøvernforvaltningen på Svalbard av 23. februar 2004, som gir tillatelsen, eventuelt på vilkår. Dette fremgår også av forarbeidene på side 142 første spalte.

I svalbardmiljøloven § 22 er det hjemmel for dispensasjon fra vernevedtak. I forarbeidene s. 134 annen spalte fremgår det at "*Paragrafen er generell og gjelder også vedtaksfredete kulturminner i medhold av lovens kap V*".

5.13.2 Departementets forslag på høring

Både § 44 første ledd tredje punktum og § 57 bokstav d synes å være hjemmel for dispensasjon fra automatisk fredning, jf. også forarbeidene. Når det gjelder § 57 bokstav d synes intensjonen å være at man har ønsket å samle og gi en mest

mulig uttømmende bestemmelse for tiltak som krever tillatelser fra miljøvernmyndighetene i disse tilfellene. Når man i tillegg har lagt dispensasjonsmyndigheten til § 44 skyldes dette trolig at man for automatisk fredning har sett behov for å ha en særskilt hjemmel i kulturminnekapitlet i tilknytning til forbudsbestemmelsen i § 42. Det foreslås at henvisningen til §§ 57-58 i § 44 første ledd annet punktum tas ut av loven, da denne har skapt mye uklarhet. Disse bestemmelsene vil gjelde uavhengig av henvisningen.

Departementet foreslår videre at hovedsystematikken i § 57, herunder § 57 bokstav d, opprettholdes med hensyn til hvilke tillatelser det ved et tiltak må søkes om. Det foreslås tatt inn en henvisning til § 44 i § 57 bokstav d for å tydeliggjøre at § 44 er den gjeldende bestemmelsen når det gjelder dispensasjon fra automatisk fredning. Bestemmelsene må imidlertid ses i sammenheng. I tillegg tilføyes "automatisk" foran "fredet" i § 57 bokstav d.

Videre, for å unngå misforståelser, foreslår departementet at begrepet "*faste kulturminner*" i § 44 første ledd erstattes med "*automatisk fredete kulturminner*" med en henvisning til § 39 første ledd. Slik vil også automatisk fredete løse kulturminner inkluderes og få en dispensasjonshjemmel.

Videre foreslås det at bestemmelser om automatisk fredete kulturminner og vedtaksfredete kulturminner samles i egne ledd. Det foreslås en ny hjemmel for dispensasjon fra vedtaksfredning i § 44 fjerde ledd. Dette medfører ingen endringer i § 22.

5.13.3 Høringsinstansenes syn

Sysselmannen er enig i departementets forslag til endringer. Sysselmannen spør imidlertid om det er noen saklig grunn til at undersøkelsesplikten etter § 44 ikke også skal omfatte vedtaksfredete kulturminner.

5.13.4 Departementets vurderinger

Departementet mener det er behov for å klargjøre hjemmelen for dispensasjon for tiltak som innebærer inngrep i automatisk fredning.

Departementet ser det som hensiktsmessig at hjemmelen for dispensasjon for tiltak som innebærer inngrep i automatisk fredning nå uttrykkelig følger av § 44. Departementet har ansett det som uklart at dispensasjonshjemmelen for automatisk fredete kulturminner skal følge av §§ 57 og 58, som gjelder krav om tillatelse utenfor planom-

råder og i planområder uten godkjent plan, samt virksomhet i planområder med godkjent plan.

For å unngå uklareheter foreslår departementet at henvisningen i § 44 første ledd annet punktum til §§ 57-58 tas ut av loven. Videre foreslås det tatt inn en henvisning til § 44 i § 57 bokstav d for å klargjøre at § 44 første ledd er hjemmel for dispensasjon fra automatisk fredete kulturminner.

Paragraf 57 bokstav d vil heretter ikke ha noen selvstendig betydning som hjemmel for dispensasjon, men inngå i oversikten over hvilke tiltak som krever tillatelser fra miljøvernmyndighetene på Svalbard utenfor planområder og i planområder uten godkjent plan.

Det er tatt inn en ny bestemmelse i § 44 fjerde ledd om dispensasjon for tiltak som innebærer inngrep i vedtaksfredet kulturminne eller vedtaksfredet området rundt slikt kulturminne. Departementet foreslår ingen endringer i ordlyden i § 22, men heretter vil § 22 bare gjelde dispensasjon fra vernevedtak i kap. III, herunder § 19 om kulturmiljøområder. Omtalen i forarbeidene hvor det fremgår at bestemmelsen også gjelder for annen vedtaksfredning, vil derfor ikke lenger være riktig, jf. Ot. prp. nr. 38 (2000-2001) s. 134 første og annen spalte og s. 140.

Når det gjelder undersøkelsesplikten som Sysselemannen tar opp, er den kun relevant for automatisk fredete kulturminner. Dette er begrunnet i at fredningen av slike kulturminner fremgår direkte av loven, uten at kulturminnet nødvendigvis er undersøkt og vurdert på forhånd. Når det gjelder vedtaksfredninger, vil kulturminneforvaltningen foreta undersøkelser og vurderinger i forbindelse med oppstart av fredningssaken.

5.14 Kulturminner – § 45 undersøkelser, skjøtsel og vedlikehold

5.14.1 Gjeldende rett

Riksantikvaren har rett til å søke etter, grave frem, granske og dokumentere automatisk fredete kulturminner etter § 45 første ledd. I forbindelse med arkeologiske og andre faglige undersøkelser kan Riksantikvaren benytte eksterne til slike oppdrag.

5.14.2 Departementets forslag på høring

Det har vært stilt spørsmål ved om Riksantikvaren i forbindelse med utføring av arkeologiske og andre faglige undersøkelser kan benytte eksterne konsulenter.

Departementet presiserer at Riksantikvaren kan benytte eksterne til å utføre oppdrag i forbin-

delse med arkeologiske eller andre faglige undersøkelser, så lenge direktoratet står ansvarlig for undersøkelsene. Slike oppdrag gjelder faktisk utførelse, ikke delegering av myndighet eller myndighetsutøvelse.

Departementet foreslår å endre § 45 første ledd første punktum ved å presisere at direktoratet kan gi tillatelse til at andre kan gjennomføre tiltak som å søke etter, grave frem, granske og dokumentere automatisk fredete kulturminner.

5.14.3 Høringsinstansenes syn

Ingen av høringsinstansene har kommentert dette.

5.14.4 Departementets vurderinger

Departementet presiserer at Riksantikvaren kan benytte eksterne konsulenter til å utføre oppdrag i forbindelse med arkeologiske eller andre faglige undersøkelser, så lenge direktoratet selv står ansvarlig for undersøkelsene. Slike oppdrag gjelder faktisk utførelse og ikke delegering av myndighet. Departementet foreslår å endre § 45 første ledd første punktum ved å presisere at direktoratet kan gi tillatelse til at andre kan gjennomføre tiltak som å søke etter, grave frem, granske og dokumentere automatisk fredete kulturminner.

5.15 Kulturminner – § 45 undersøkelser, skjøtsel og vedlikehold

5.15.1 Gjeldende rett

Etter § 45 annet ledd kan Sysselemannen sette i stand, gjerde inn og iverksette tiltak for å vedlikeholde og anskueliggjøre faste fredete kulturminner. Når det gjelder tiltak utover vedlikehold, må Riksantikvaren gi tillatelse til dette.

5.15.2 Departementets forslag på høring

”Istandsetting” er et begrep som benyttes om arbeider som går ut over vedlikehold. For å sikre en konsekvent ordlyd i loven bør både Sysselemannen og private eiere søke Riksantikvaren om dispensasjon for arbeider som går ut over vanlig vedlikehold, og departementet foreslår at dette presiseres i lovteksten i § 45. Dette er også praksis etter kulturminneloven på fastlandet.

Departementet vil presisere at § 45 er en bestemmelse om hvilken myndighet som har kompetanse til å tillate arbeider utover vedlikehold på kulturminner. Eiere av kulturminner har

et selvstendig ansvar for at kulturminnet blir vedlikeholdt.

5.15.3 Høringsinstansenes syn

Svalbard næringsforening stiller seg skeptisk til endringen, da en del av kulturminnene eies av næringslivet. Det er viktig for næringslivet at bygningene kan vedlikeholdes og brukes i fremtiden og næringsforeningen håper derfor at forslaget ikke medfører en innskjerping i bruken av bygningene i næringsøyemed.

5.15.4 Departementets vurderinger

Etter departementets vurdering er ”istandsetting” et begrep som skal benyttes om arbeider som går ut over vedlikehold. For å sikre en konsekvent ordlyd i loven bør både Sysselmannen og private eiere søke Riksantikvaren om dispensasjon for arbeider som går ut over vanlig vedlikehold.

Departementet foreslår at lovteksten endres fra at Sysselmannen kan ”sette i stand” til at Sysselmannen kan ”vedlikeholde” faste fredete kulturminner.

Videre foreslår departementet at det presiseres at Sysselmannen og private eiere må søke Riksantikvaren om tiltak som går utover vedlikehold. Dette er også praksis etter kulturminneloven på fastlandet.

Når det gjelder Svalbard næringsforenings skepsis til endringen, mener departementet at endring av ordlyden ikke innebærer noen omlegging av praksis. Endringen har bakgrunn i behovet for en klarere begrepsbruk.

Departementet vil presisere at § 45 er en bestemmelse om hvilken myndighet som har kompetanse til å tillate arbeider utover vedlikehold på kulturminner. Eiere av kulturminner har uansett et selvstendig ansvar for å vedlikeholde kulturminnene, jf. § 45 siste ledd.

6 Lovendringer på arealplanområdet, svalbardmiljøloven kap. VI og VII

Under arbeidet med forslag til endringer på arealplanleggingsområdet i svalbardmiljøloven, har departementet sett at det i flere tilfeller er behov for en klarere veiledning, fremfor en endring av selve lovteksten. Departementet har valgt å omtale noen av de forslagene til lovendring som har vært spilt inn til departementet selv om man ikke foreslår en lovendring på området. Departementet tar sikte på å revidere gjeldende *Veileder om arealplanlegging og konsekvensutredninger i planområdene på Svalbard* (arealplanveilederen) (2007) samtidig med at svalbardmiljøloven endres.

6.1 Arealplanlegging i planområdene - § 50 utarbeiding av arealplan

6.1.1 Gjeldende rett

Bestemmelsen regulerer hvilke krav som gjelder ved utarbeidelse av arealplan. I tredje ledd kreves det planprogram ved utarbeidelse eller revisjon av hele arealplanen, ikke ved revisjon eller utarbeidelse av delplaner.

Planprogrammet skal klargjøre hvilke forhold det skal redegjøres for i planen, og berørte organer og organisasjoner som har særlig interesse i planarbeidet skal gis anledning til å uttale seg til dokumentet. Det endelige planprogrammet skal kunngjøres av planansvarlig, med sikte på offentlig debatt omkring rammene og forutsetningene for det videre planarbeidet. Dette skal sikre en god medvirkningsprosess.

6.1.2 Departementets forslag på høring

Det foreslås i høringen at det også for alle delplaner stilles krav om utarbeiding av planprogram. Hittil er det stort sett utarbeidet delplaner bare innenfor Longyearbyen planområde. Flere av planene er til dels omfattende, og det har vært behov for å sikre god medvirkning tidlig i planprosessen. Det er departementets vurdering at planprogram

kan bidra til en bedre planprosess ved at flere har anledning til å delta tidlig i planarbeidet.

6.1.3 Høringsinstansenes syn

Friluftslivets fellesorganisasjon støtter forslaget om at delplaner skal tilføyes i lovteksten, og mener dette vil fremme medvirkningen fra allmenheten.

Longyearbyen lokalstyre støtter forslaget som fremmes og viser til at dette er i samsvar med dagens praksis i Longyearbyen.

Store Norske Spitsbergen Kulkompani foreslår at annet punktum suppleres med et tillegg hentet fra plan- og bygningsloven § 4-1 første ledd: ...*eller delplaner som kan ha vesentlige virkninger for miljø og samfunn*. Dette begrunnes med at det er stor ulikhet mellom planområdene når det gjelder antall planer, aktuelle aktører som er med i planarbeidet samt hvilke hensyn som skal ivaretas.

6.1.4 Departementets vurderinger

Longyearbyen lokalstyre praktiserer i dag utarbeidelse av planprogram ved utarbeidelse av delplaner. Flere av disse delplanene innebærer til dels store utbygginger, og det er viktig å sikre god medvirkning tidlig i prosessen. Departementet mener at intensjonen med bruk av planprogram også burde gjelde ved delplaner ettersom disse ofte har vist seg å gjelde større områder innenfor arealplanområdet. Bruk av delplaner skjer foreløpig i all hovedsak innenfor Longyearbyen planområde, men det er gode grunner for at bestemmelsen bør endres slik at det for alle planområdene er lik praksis.

Store Norske Spitsbergen Kulkompani har foreslått å innføre et vesentlighetskriterium, slik at det kun skal utarbeides planprogram for delplaner som kan ha *vesentlige virkninger* for miljø og samfunn. Departementet ser poenget med at ikke alle delplaner er like store i omfang, men mener hensynet til lik behandling av slike planer tilsier at planprogram skal utarbeides for alle. Det er snakk

om et fåtall planer, og departementet mener det kan være nyttig og hensiktsmessig at det sikres god medvirkning tidlig i prosessen også til delplaner i planområder som Svea.

6.2 Arealplanlegging i planområdene - § 50 innsigelse

6.2.1 Gjeldende rett

Bestemmelsen regulerer det tilfellet at statlige myndigheter gis hjemmel til å reise innsigelse til planer når det gjelder forhold som faller inn under deres ansvarsområde.

Innsigelsesordningen skal sikre at overordnede interesser ivaretas og følges opp i tilstrekkelig grad i arealplaner og delplaner. Dersom det foreligger konflikt mellom myndigheter i viktige spørsmål, løftes vedtaksmyndigheten opp til avgjørelse i departementet. Forutsetningen for bruk av innsigelse er at det ikke har latt seg gjøre å finne frem til en løsning av et planspørsmål gjennom den ordinære prosessen ved utarbeidelse av et planforslag. Etter plan- og bygningsloven på fastlandet, er det inntatt bestemmelser om begrensninger i adgangen til å fremme innsigelse, og det er naturlig å legge samme forståelse til grunn etter svalbardmiljøloven selv om dette ikke fremgår direkte av loven. Hensikten med dette er å hindre at det blir reist innsigelse mot forhold som har, eller kunne ha vært gjenstand for innsigelse og avgjort av departementet i løpet av de siste 10 år. Formålet er å gi økt effektivitet og forutsigbarhet i planleggingen.

Det har vært stilt spørsmål om hvem som er statlig myndighet på kulturminneområdet på Svalbard. Svalbardmiljøloven § 4 viser til at både Riksantikvaren og Sysselmannen er miljøvernmyndigheter på Svalbard. I arealplanveilederen er det sagt at det ikke er ønskelig med såkalt kjedeinnsigelse, det vil si at flere myndigheter fremmer innsigelse på samme fagområde. Det er likevel gjort unntak fra dette, ved at både Riksantikvaren og Sysselmannen kan fremme innsigelse på kulturminneområdet.

6.2.2 Departementets forslag på høring

Departementet viste i høringen til at det har vært diskutert hvem som skal ha innsigelsesmyndigheten på kulturminneområdet ettersom både Riksantikvaren og Sysselmannen er miljøvernmyndigheter med fagkompetanse på området. Under henvisning til at det så langt ikke har oppstått proble-

mer tilknyttet dette i praksis, ble det ikke foreslått noen lovendring. Departementet oppfordret likevel i høringen til innspill om hvilke organer som skal ha innsigelsesrett, jf § 50 fjerde ledd, siste punktum.

6.2.3 Høringsinstansenes syn

Sysselmannen ønsker å komme tilbake med innspill til hvem som skal ha innsigelsesrett.

6.2.4 Departementets vurderinger

Departementet ser at det kan oppstå tvil om hvem som skal anses å være statlig myndighet på kulturminneområdet, men mener det er hensiktsmessig at man legger seg mest mulig opp mot praksisen som følger av plan- og bygningsloven på fastlandet. Dette innebærer at innsigelsesmyndigheten som hovedregel tilligger Sysselmannen, slik den tilligger fylkeskommunene og Sametinget etter plan- og bygningsloven på fastlandet. Unntaksvis kan det være aktuelt at også Riksantikvaren reiser innsigelse, jf svalbardmiljøloven § 4 siste ledd hvor det heter at *myndighet som i loven er lagt til et underordnet organ, kan utøves av en overordnet miljøvernmyndighet når dette anses påkrevd*.

Departementet mener en slik dobbel innsigelsesadgang ikke er et stort problem i praksis og at det ikke er grunn til å endre loven på dette punktet. Det bør likevel utarbeides retningslinjer om arbeidsdelingen mellom disse instansene. Både Riksantikvaren og Sysselmannen bør bidra inn i arbeidet. Retningslinjene kan tas inn i arealplanveilederen.

I svalbardmiljøloven § 50 fjerde ledd siste punktum heter det at departementet kan fastsette hvilke organer som kan reise innsigelse. Denne listen bør også inngå som en del av arealplanveilederen.

6.3 Arealplanlegging i planområdene - § 53 arealplanens virkninger

6.3.1 Gjeldende rett

Bestemmelsen hjemler retten til å gjøre unntak fra utfyllende bestemmelser til planen gjennom *tillatelse* etter § 58. I Ot.prp. nr. 38 ble denne unntaksregelen angitt som en dispensasjonshjemmel, og det ble her vist til den lignende hjemmelen i plan- og bygningsloven på fastlandet. Etter svalbardmiljøloven foreligger det derimot ikke noen

generell dispensasjonshjemmel slik som etter plan- og bygningsloven. Det er kun en dispensasjon fra utfyllende bestemmelser til planen som er mulig.

Av svalbardmiljøloven § 58 fjerde ledd siste punktum hjemles samme dispensasjonsadgang som i § 53. Det vises her videre til § 49 femte ledd bokstav a, der det fremgår hva en utfyllende bestemmelse er.

6.3.2 Departementets forslag på høring

I høringen vises det til at samme dispensasjonsadgang fremgår av § 58 fjerde ledd siste punktum som i § 53 tredje ledd foreslås av den grunn fjernet.

6.3.3 Høringsinstansenes syn

Det var ingen kommentarer fra høringsinstansene på dette punktet.

6.3.4 Departementets vurderinger

I forarbeidene til loven sies det ingenting om hvorfor man i § 58 fjerde ledd siste pkt. har en tilsvarende bestemmelse som i § 53, og det er ingen holdepunkter for å innfortolke en ulik anvendelse på disse to bestemmelsene. Departementet mener det er mer naturlig å ha dispensasjonsbestemmelsen i § 58 hvor det ellers hjemles rett til å sette i gang ny virksomhet, enn i § 53, hvor overskriften til bestemmelsen lyder *arealplanens virkninger*.

Svalbardmiljøloven § 53 tredje ledd fjernes i sin helhet da adgangen til å gi tillatelse til tiltak i strid med utfyllende bestemmelser til planer allerede reguleres av § 58 fjerde ledd siste punktum.

6.4 Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 57 krav om tillatelse utenfor planområder og i planområder uten godkjent plan

6.4.1 Gjeldende rett

Det følger av svalbardmiljøloven § 57 første ledd bokstav a at det kreves tillatelse fra Sysselmannen for terrenginngrep utenfor planområder og i planområder uten godkjent plan. Bestemmelsen krever ikke søknad for plassering av innretninger som ikke er faste i grunnen så lenge innretningen ikke volder forurensning, jf. § 57 første ledd bokstav b. I Ot.prp. nr. 38 (2000 – 2001) vises det til at plassering av løse gjenstander, for eksempel cam-

pingvogner og meiehytter, ikke regnes som terrenginngrep, men kan reguleres med forskrift etter bokstav e eller etter § 74. Sysselmannen har erfaring fra flere saker hvor det har vært behov for hjemmel til å regulere innretninger som ikke er fast forbundet i grunnen. Det har vært behov for å kunne regulere bl.a. utplassering av campingvogner og meiehytter.

6.4.2 Departementets forslag på høring

Departementet har foreslått en utvidelse av dagens § 57 med en ny bokstav g, slik at innretninger som plasseres ut i terrenget og som ikke er fast forankret i grunnen og som kan virke inn på landskapet, krever tillatelse av Sysselmannen. Det vises til at slike innretninger kan ha en like stor landskapsmessig konsekvens eller betydning som tiltak som er festet til grunnen. Det foreslås at bestemmelsen både skal omfatte permanente og midlertidige anlegg og innretninger.

6.4.3 Høringsinstansenes syn

Friluftslivets fellesorganisasjon støtter forslaget med at det kreves tillatelse av Sysselmannen og ønsker at formuleringen i høringsnotatet om at *vanlig bruk av telt i forbindelse med rekreasjon og friluftsliv ikke skal omfattes av søknadsplikten* tas inn i lovteksten.

Kings Bay er enig i at regelverket bør strammes inn når det gjelder krav til utsettelse av innretninger som ikke er festet til grunnen.

Sysselmannen er enig i intensjonen med en ny bokstav g, men mener at terskelen for hvilke innretninger som krever tillatelse blir for lav. Det foreslås istedenfor å innføre meldeplikt for de minste tiltakene i bokstav a og g.

Norsk polarinstitutt mener tillegget med en ny bokstav g er rimelig.

6.4.4 Departementets vurderinger

Den landskapsmessige konsekvensen av et tiltak kan være stor, uavhengig av om tiltaket er fast forbundet til grunnen (terrenginngrep) eller er en mer løselig plassert innretning. Innretninger og anlegg som ikke er fast forankret kan være plassert permanent eller midlertidig. I NOU 1991:21 om Lov om miljøvern på Svalbard er landskapsmessige virkninger av inngrep omtalt: "Uavhengig av de biologiske virkningene vil terrenginngrep ha landskapsmessige konsekvenser. Dette dreier seg dels om konkrete, fysiske og synlige endringer, og dels subjektive følelsesmessige end-

ringer i vår opplevelse av landskapet. Spesielt inn-
grep i tidligere inngrepsfrie områder vil føre til at
landskapet endrer karakter fra uberørt til berørt.”

Departementet mener det er behov for å regu-
lere innretninger og anlegg som ikke er fast foran-
kret i grunnen, inkludert slike innretninger og
anlegg som er ment å være midlertidige. I denne
forbindelse nevnes også Ot. prp. nr. 45 (2007-
2008), forslag til ny byggesaksdel i ny plan- og
bygningslov, hvor det er foreslått at plassering av
midlertidige bygninger, konstruksjoner og anlegg
som skal stå lengre enn to måneder, skal være
søknadspliktige tiltak (§ 20-1 første ledd bokstav j
og § 20-3 tredje ledd). Dersom innretningen er
ment å skulle stå lengre enn to år vil innretningen
etter denne bestemmelsen ikke betraktes som et
midlertidig tiltak, men vurderes etter reglene for
permanente tiltak. Departementet påpeker at van-
lig bruk av telt i forbindelse med rekreasjon og fri-
luftsliv ikke skal omfattes av søknadsplikten, men
anser det ikke nødvendig å ta inn dette som en
endring i lovteksten. Teltleir (baseleir) i forbin-
delse med organisert turistvirksomhet er imidler-
tid søknadspliktig etter § 57 første ledd bokstav c.
Departementet anser det som formålstjenlig at
innretninger og anlegg som ikke er fast forankret
og som kan virke inn på landskapet reguleres kon-
kret i § 57 i en egen bokstav, fremfor at § 57 første
ledd bokstav e endres. Det foreslås derfor en ny
§ 57 bokstav b som innebærer at det utenfor plan-
områder og i planområder uten godkjent plan kre-
ves tillatelse fra Sysselmannen for tiltak som ikke
er fast forankret i grunnen og som kan virke inn
på landskapet. Bestemmelsen omfatter som nevnt
både permanente og midlertidige anlegg og inn-
retninger.

Sysselmannen mener at terskelen for krav om
tillatelse for terrenginngrep i bokstav a og innret-
ninger og anlegg i bokstav g blir for lav, og ønsker
at det innføres meldeplikt for de minste tiltakene
etter bokstav a og g. Dette forslaget var ikke en
del av høringen, og departementet mener en slik
endring bør være gjenstand for en høring av
berørte interesser før det eventuelt innføres.
Departementet vil vurdere nærmere om det er
hensiktsmessig å innføre en meldeplikt for min-
dre tiltak etter bokstav a og g, eller om terskelen
for hvilke tiltak som krever tillatelse kan løses ved
en nærmere redegjørelse i veiledningsmaterialet
til loven.

6.5 Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 58 virksomhet i planområder med godkjent plan

6.5.1 Gjeldende rett

Bestemmelsen hjemler kravet om tillatelse fra
Sysselmannen til virksomhet (som er i samsvar
med godkjent arealplan) som kan få virkning for
kulturminner eller naturmiljøet utenom planområ-
det.

Det er spilt inn behov for å endre bestemmel-
sen, fordi det er uklart *når* en virksomhet gir virk-
ning for kulturminner eller naturmiljøet utenfor
planområdet. I Ot. prp. nr. 38 er det gitt eksempel
på at et overnattingssted i planområdet vil kunne
få ringvirkninger utover planområdet, ved at det
etableres mer trafikk og mulige nye ferdselsmøn-
stre ut av planområdet som kan påvirke kultur-
minnene.

Det problematiske har ofte vært at virksomhe-
ter som kan virke inn på et fredet kulturminne
utenom planområdet, likevel kan igangsettes der-
som man får en tillatelse gitt av Sysselmannen.
Fagmyndighetene må i så fall trekkes inn i tillatel-
sesvurderingen, og angi på hvilke vilkår en slik til-
latelse skal gis. Det har vært reist spørsmål om
forholdet denne bestemmelsen har til § 53 andre
ledd, og om fredningen, i de tilfeller det gis en til-
latelse etter § 58 tredje ledd bokstav c, likevel kan
sies å gå foran plan.

6.5.2 Departementets forslag på høring

For å forenkle forståelsen av § 58 tredje ledd bok-
stav c, foreslås det at det tilføyes ordet *fredete* kul-
turminner, og at det vises til at dispensasjonsbe-
stemmelsen for fredete kulturminner er § 44.

6.5.3 Høringsinstansenes syn

Det var ingen merknader fra høringsinstansene til
endringene i denne bestemmelsen.

6.5.4 Departementets vurderinger

Departementet er kjent med diskusjonen om
hvorvidt bestemmelsen er i motstrid med § 53
annet ledd om at *fredning går foran planen*. Forar-
beidene sier klart at arealplan aldri kan gjøre end-
ringer i det som følger av fredning etter kapittel
III-V. Ved områdevern innenfor et planområde, vil
det derfor være bestemmelsene i vernevedtaket
som viser hvordan arealbruken skal være. Forar-
beidene sier derimot at kulturminner som er fre-

det etter §§ 39 og 40 jf § 42, må respekteres så lenge det ikke er gitt særskilt tillatelse etter §§ 57 eller 58. Dette må derfor forstås som at en virksomhet kan tillates av sysselmanen selv om den er i strid med et fredet kulturminne utenfor planområdet. Forutsetningen er jo da at det er vurdert gjennom tillatelsen av fagmyndigheten på kulturminner som her er Riksantikvaren når det gjelder fredete kulturminner. Dette følger av §§ 39 flg. Selv om tillatelsen til virksomheten gis av sysselmanen etter § 58 tredje ledd bokstav c, må dette sees i sammenheng med § 44 når det gjelder forholdet til kulturminner. Svalbardmiljøloven § 44 fastsetter dispensasjonsadgangen for automatisk fredete og vedtaksfredete kulturminner.

Departementet mener at denne uklarheten kan oppklares gjennom veiledning til loven, ved at det tas inn en forklaring til dette i arealplanveilederen. Det er således ikke nødvendig med en lovendring for å få dette forholdet på plass.

Departementet mener likevel det er behov for å gjøre et tillegg i dagens lovtekst for å gjøre forståelsen av bestemmelsen klarere, i tråd med forslaget som ble sendt på høring.

6.6 Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 58 virksomheter i strid med utfyllende bestemmelser til planen

6.6.1 Gjeldende rett

Bestemmelsen åpner for at Sysselmanen kan gi tillatelse til virksomhet som er i strid med utfyllende bestemmelser til planen. Det er bare utfyllende bestemmelser etter § 49 femte ledd bokstav a som er rettslig bindende, slik at utfyllende retningslinjer jf bokstav b bare er ment å være retningsgivende for praksisen og således ikke mulige å dispensere fra. Dersom det ikke er gitt slike utfyllende bestemmelser, er det ikke adgang til å gi noen form for dispensasjon fra vedtatte planer i henhold til svalbardmiljøloven. Fra enkelte hold er det argumentert med at dette gir et lite fleksibelt plansystem og at det derfor er ønskelig med en generell dispensasjonsbestemmelse slik plan- og bygningsloven har for fastlandet. Praksis fra fastlandet viser at kommunen, som er dispensasjonsmyndighet, ofte gir dispensasjon fremfor å endre en plan som ikke fungerer etter sin hensikt. I ny plandel til plan- og bygningsloven, som trådte i kraft 1. juli 2009, er praksisen strammet inn ved at kriteriene for å dispensere fra vedtatte planer er tydeliggjort og innskjerpet.

En åpning for en generell dispensasjonshjemmel fra planer på Svalbard, innebærer at Sysselmanen må behandle klager på disse dispensasjonene.

6.6.2 Departementets forslag på høring

Det er ikke foreslått å gjøre endringer i § 58 fjerde ledd. Grunnen til dette er at plansystemet på Svalbard er annerledes enn på fastlandet ved at det bare er ett plannivå, men med muligheter til å utarbeide delplaner. Dersom det foreligger utfyllende bestemmelser til planene, kan det dispenseres fra disse. Alternativet til slik dispensasjon er at planen endres. Dette tvinger planansvarlig til å lage gode planer med gjennomtenkte bestemmelser. Det er altså ikke ønskelig å åpne for en generell dispensasjonsadgang fra selve planen, da dette vil kunne endre tanken bak hele det tilpassede plansystemet som i dag finnes på Svalbard.

6.6.3 Høringsinstansenes syn

Justis- og politidepartementet viser til at rollefordelingen mellom Lokalstyret og Sysselmanen i saker tilknyttet § 58 fjerde ledd ikke alltid er like klar. Det bør i veiledningen problematiseres hvor langt myndigheten til Lokalstyret går i forhold til å vurdere hvorvidt tiltaket faktisk er i strid med bestemmelsene, og når Sysselmanen må få oversendt saken for å foreta sin vurdering.

Longyearbyen lokalstyre er enig i at det ikke bør åpnes for dispensasjon fra arealformål eller planformål. Lokalstyret ønsker likevel overført myndigheten til å fatte avgjørelse etter hele § 58, med unntak av § 58 tredje ledd bokstav c. Dette begrunnes med at de er gitt myndighet til å godkjenne arealplanen, og de bør derfor gis ubegrenset anledning til å treffe enkeltvedtak i saker innenfor planområdet, herunder avgjøre saker som er i strid med utfyllende bestemmelser til planen.

Store Norske Spitsbergen Kulkompani mener bestemmelsen bør inneholde en dispensasjonsadgang for hele planen, ikke bare for de utfyllende bestemmelsene. Dette begrunnes med at det oppstår behov for mindre dispensasjoner fra plankartet uten at planens funksjon endres. Dette kan være justering av byggegrenser, avkjørsler og tilpasninger av arealbruksformål. Store Norske Spitsbergen Kulkompani mener dagens system er et rigid system, der det oppfordres til en lavere detaljeringsgrad på plankartene enn hva som i mange tilfeller er ønskelig.

6.6.4 Departementets vurderinger

Departementet mener det er lite som tilsier behov for en slik generell dispensasjonsbestemmelse, så lenge loven åpner for å utarbeide utfyllende bestemmelser til planen, og det er lagt opp til et system med delplaner der det er tenkt en raskere saksbehandling enn for hele arealplanen. På denne måten kan man enklere endre for eksempel formålet for et område, fremfor å gi dispensasjon. Plansystemet blir på denne måten mer forutsigbart.

Byggesaksforskriften for Longyearbyen åpner i § 6 opp for at det kan dispenseres fra de materielle kravene i forskriften innefor rammen av plan- og bygningsloven § 7. I bestemmelsen vises det også til at dispensasjon fra planbestemmelsene i tillegg krever tillatelse fra Sysselmannen etter svalbardmiljøloven § 58. Denne henvisningen må altså forstås dit hen at det bare er de utfyllende bestemmelsene til planen det kan dispenseres fra.

Longyearbyen lokalstyre ønsker å få overført myndighet til avgjørelse etter hele § 58 med unntak av bokstav c. Dette er ikke foreslått av departementet under høringen. Departementet mener at selv om lokalstyret er gitt myndighet til å treffe vedtak om å godkjenne selve arealplanen er det ingen automatikk i at de også bør gis ubegrenset myndighet til å fatte enkeltvedtak i saker innenfor planområdet, herunder avgjøre saker som er i strid med de utfyllende bestemmelsene til planen. Grunnen til dette er oppbyggingen av plansystemet i svalbardmiljøloven. En overføring av myndighet som nevnt til lokalstyret som planansvarlig innenfor et av planområdene, ville naturlig måtte medføre at samme myndighet ble overført de andre planansvarlige. Dette ville endret oppbyggingen av plansystemet etter loven. Departementet mener det ikke er ønskelig med en slik endring.

Fremfor å endre lovteksten i denne bestemmelsen, mener departementet det er nødvendig å gi en klarere fremstilling i veiledningsmaterialet til loven av hvilke saker som er av en slik karakter at de skal forelegges Sysselmannen for å vurdere eventuell tillatelse. I dette tilfellet vil det være aktuelt å se hen til fastlandsregelverket og vurdere om tilsvarende prosedyrer kan anvendes på Svalbard. Departementet viser også til at byggesaksforskriftene for Longyearbyen skal revideres, og denne problemstillingen vil være nyttig å bringe inn i det arbeidet.

6.7 Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 59 særskilt konsekvensutredning

6.7.1 Gjeldende rett

Bestemmelsen regulerer når det skal utarbeides en særskilt utredning av hvilke konsekvenser en planlagt virksomhet vil ha for miljøet og eventuelt andre konsekvenser. Første ledd viser til hvilke virksomheter som må konsekvensutredes. Hovedvilkåret er at det er snakk om en virksomhet som krever tillatelse etter § 57 eller andre bestemmelser i svalbardmiljøloven. For tiltak som ligger innenfor planområdet, er terskelen ment å være noe høyere enn for tiltak som ligger utenfor planområdene. Vilkåret er at virksomheten kan få *betydelig og langvarig virkning for miljøet i et planområde*. Det er gitt en egen forskrift om konsekvensutredninger, forskrift om konsekvensutredninger og avgrensning av planområdene på Svalbard, 2002-06-28 nr 650, som utdypet kravene til konsekvensutredninger ytterligere.

I ny plandel til plan- og bygningsloven kapittel 4 – *Generelle utredningskrav*, skal det i tillegg til virkninger for miljøet også sees på virkningene for "samfunn". Dette var også tatt inn i den tidligere plan- og bygningsloven av 1985.

6.7.2 Departementets forslag på høring

På bakgrunn av utviklingen i plan- og bygningsloven på fastlandet er det ønskelig å omdefinere hvilke oppfangingskriterier som skal være avgjørende for konsekvensutredninger etter svalbardmiljøloven. Departementet foreslår derfor å legge ordet *samfunn* til i § 59 første ledd bokstav b.

6.7.3 Høringsinstansenes syn

Longyearbyen lokalstyre støtter forslaget om at virkninger for *samfunn* også skal tas inn i § 59. I tillegg ønsker Lokalstyret at det vurderes om de kan gis myndighet til å fastsette konsekvensutredninger innenfor planområdet og sammenligner dette med myndigheten kommunene har på fastlandet.

6.7.4 Departementets vurderinger

Departementet viser til utviklingen av oppfangingskriteriene for konsekvensutredninger på fastlandet etter plan- og bygningsloven, og mener det er flere hensyn som taler for at man også i henhold til svalbardmiljøloven bør utvide opp-

fangingskriteriene for konsekvensutredninger. Samfunnsmessige hensyn bør sies å ha en like stor betydning på Svalbard som på fastlandet, og det er liten grunn til ikke å implementere de samme bestemmelsene her som på fastlandet.

I forbindelse med høringen har Longyearbyen lokalstyre fremmet forslag om at de selv skal kunne fastsette konsekvensutredninger innenfor sitt planområde. Dette er altså ikke foreslått av departementet som en del av høringen. Departe-

mentet viser her til systemet i svalbardmiljøloven med tillatelser som er nevnt under § 58. Så lenge det er Sysselmannen som skal gi tillatelser til visse tiltak, er det også naturlig at Sysselmannen godkjenner konsekvensutredningen ettersom denne skal ligge til grunn for tillatelsen. En endring av denne kompetansen vil innebære en omlegging av større deler av plansystemet, som departementet mener det ikke er grunnlag for i dag.

7 Lovendringer på forurensningsområdet – svalbardmiljøloven kap. I, VII, VIII

7.1 Innledende bestemmelser - § 3 definisjon av forurensning

7.1.1 Gjeldende rett

Svalbardmiljøloven § 3 bokstav a definerer forurensning som tilførsel av fast stoff, væske eller gass til luft, vann eller i grunnen, støy og rystelser, samt lys og annen stråling når det blir bestemt av Sysselmannen, dersom dette kan være til skade eller ulempe for miljøet.

Sysselmannen har etter gjeldende regelverk myndighet til å bestemme på Svalbard om lys og annen stråling skal reguleres på samme måte som annen forurensning. Denne hjemmelen er til nå ikke tatt i bruk. På fastlandet er tilsvarende hjemmel i forurensningsloven § 6 nr. 3, og her er kompetansen til å fastsette at lys og annen stråling skal anses som forurensning lagt til forurensningsmyndigheten. Hvem som er forurensningsmyndighet er fastsatt i forurensningsloven § 81, og bestemmelsen har samme oppbygning som svalbardmiljøloven § 4.

7.1.2 Departementets forslag på høring

På fastlandet er forurensningsloven med virkning fra 1. januar 2011 tatt i bruk for radioaktiv forurensning, gjennom i forskrift å bestemme hvilken stråling som anses som forurensning etter forurensningsloven § 6 nr. 3. Etter departementets vurdering er det mest hensiktsmessig at myndighet til å bestemme hvilken "stråling" som anses som forurensning har samme utgangspunkt som i forurensningsloven, slik at myndigheten til å fastsette dette er hos samme organ på Svalbard som på fastlandet. Departementet foreslår at "Sysselmannen" erstattes med "miljøvernmyndigheten".

7.1.3 Høringsinstansens syn

Statens strålevern var eneste høringsinstans med merknader til endringsforslaget i § 3 bokstav a. Strålevernet støtter forslaget om at det bør være samme myndighet som bestemmer hvilken strå-

ling som anses som forurensning etter svalbardmiljøloven som etter forurensningsloven, og fremholder at det bør fastsettes direkte i lovteksten at myndigheten skal ligge hos departementet i stedet for det mer omfattende begrepet "miljøvernmyndigheten".

7.1.4 Departementets vurderinger

Det er riktig, som Statens strålevern fremholder, at myndigheten til i forskrift å bestemme hvilken stråling som anses som forurensning er tenkt utøvd av departementet. Bestemmelsen i svalbardmiljøloven § 3 bokstav a har imidlertid et videre anvendelsesområde idet myndigheten til å bestemme hvilket lys og annen stråling som skal regnes som forurensning kan utøves ved enkeltvedtak eller forskrift, se merknadene til bestemmelsen i Ot.prp. nr. 38 (2000-2001) og NOU 1999:21. Det kan fortsatt være aktuelt at Sysselmannen i enkeltvedtak avgjør om lys eller annen stråling skal regnes som forurensning, for eksempel når det kan forstyrre sårbare vitenskapelige instrumenter eller eksperimenter. Departementet har på denne bakgrunn kommet til at det er ønskelig å beholde den videre formuleringen "miljøvernmyndigheten" som foreslått i høringen, slik at myndigheten ikke begrenses til departementet som foreslått av Statens strålevern.

7.2 Virksomhet med konsekvenser for miljøet – forholdet til eldre virksomheter

7.2.1 Gjeldende rett

Svalbardmiljøloven inneholder ikke en like klar lovhjemmel for å sette krav til eldre virksomheter som hjemmelen i forurensningsloven § 86 for fastlandet. I overgangsbestemmelsene til svalbardmiljøloven er forholdet til eldre virksomheter ikke nevnt, men det følger av enkeltbestemmelser at loven (på forurensningsområdet) var ment å omfatte eksisterende næringsvirksomhet på lik

linje med næringsvirksomhet som ble etablert etter lovens ikrafttreden. Et eksempel er svalbardmiljøloven § 66 tredje ledd som gir departementet hjemmel til på nærmere betingelser å gjøre unntak for eksisterende næringsvirksomhet fra det absolutte forbudet for all virksomhet mot å slippe ut miljøgifter i § 66 første ledd. Videre er det alminnelige forbudet mot å forurense i svalbardmiljøloven § 65 første ledd formulert slik at ingen "må ha, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning uten at dette er lovlig etter loven her". Dette innebærer et krav om tillatelse etter svalbardmiljøloven for nåværende og fremtidig forurensning for all virksomhet, også eksisterende virksomheter med eller uten tidligere tillatelse til å forurense.

Forutsetningen om at loven skulle få anvendelse for eksisterende næringsvirksomhet fremgår også av forarbeidene, blant annet i lovutvalgets vurderinger av forholdet mellom tidligere meldeplikt etter naturvernforskriften for Svalbard og innføringen av krav om tillatelse i svalbardmiljøloven i NOU 1999:21 kapittel 8.2.4.1.

7.2.2 Departementets forslag på høring

Departementet ønsket en klargjøring av miljøvernmyndighetenes hjemmel til å stille krav til virksomheter som eksisterte ved svalbardmiljølovens ikrafttreden.

Svalbardmiljøloven § 63 gir Sysselmannen anledning til på visse vilkår å endre eller trekke tilbake en tillatelse "etter denne lov" eller endre vilkårene for tillatelsen. Departementet ønsket en klargjøring der det fremgikk at miljøvernmyndigheten hadde samme adgang også overfor virksomheter som eksisterte før "denne lov", det vil si før svalbardmiljølovens ikrafttreden. For å unngå å endre paragrafnummereringen i svalbardmiljøloven, ble det foreslått en ny bestemmelse om forholdet til eldre virksomheter som skulle plasseres etter § 63 og bli ny § 63 a. Denne foreslåtte bestemmelsen ga miljøvernmyndigheten hjemmel til å bestemme at eksisterende virksomhet er ulovlig etter en fastsatt frist dersom virksomheten ikke har tillatelse etter svalbardmiljøloven.

7.2.3 Høringsinstansenes syn

I høringen var det kun Sysselmannen som hadde merknader til forslag om ny § 63 a. *Sysselmannen* er positiv til den klargjøringen som vil skje ved en bestemmelse som foreslått etter mønster av forurensningsloven § 86.

7.2.4 Departementets vurderinger

Etter høringsrunden har departementet kommet til at den ønskede klargjøringen allerede har god forankring i svalbardmiljøloven og at det ikke er behov for innføring av en ny bestemmelse som foreslått. Det følger av fremstillingen av gjeldende rett i avsnitt 7.2.1 over at innføringen av det generelle forbudet mot forurensning i svalbardmiljøloven § 65 innebar at krav kan stilles etter svalbardmiljøloven også til eksisterende virksomheter. Forslag om ny § 63 a som foreslått i høringsbrevet fremmes derfor ikke.

7.3 Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 68 dumping og forbrenning av avfall eller annet materiale

7.3.1 Gjeldende rett

Svalbardmiljøloven § 68 setter forbud mot dumping av avfall eller annet materiale fra skip eller annet fartøy. Bestemmelsen gir samtidig departementet hjemmel til å gi forskrift om unntak fra forbudet mot dumping.

Det er presisert i Ot.prp. nr. 38 (2000-2000) side 81 at forskrift 1. juni 2004 om begrensning av forurensning, kapittel 22 Mudring og dumping i sjø og vassdrag (dumpeforskriften) gjelder for norske skip på Svalbard. Dumpeforskriften er fastsatt med hjemmel i tidligere sjødyktighetslov, nå erstattet av skipssikkerhetsloven.

Tidligere sjødyktighetslov omfattet ikke utenlandske skip i norsk farvann, men skipssikkerhetsloven og någjeldende dumpeforskrift gjelder både norske og utenlandske skip i norsk farvann, herunder Svalbard.

Etter dumpeforskriften § 22-6 kan fylkesmannen gi tillatelse til dumping som nevnt i dumpeforskriften § 22-4. Etter Svalbardloven § 5 har Sysselmannen samme myndighet som en fylkesmann, og Sysselmannen kan derfor fatte vedtak om dumping (deponering) på Svalbard etter dumpeforskriften. Det er etter dette ikke behov for å benytte hjemmelen i svalbardmiljøloven § 68 til å gi egen forskrift om unntak fra forbudet mot dumping for Svalbard.

Når det gjelder forbrenning av avfall fra skip, er dette forbudt etter ordlyden i svalbardmiljøloven § 68. Med den nye skipssikkerhetsloven vil også MARPOL-reglene om skipsforurensninger gjelde på Svalbard. Dette regelverket tillater forbrenning av avfall som er knyttet til eller skriver seg fra vanlig drift av skip.

7.3.2 Departementets forslag på høring

Den nye skipssikkerhetsloven, som erstatter den tidligere sjødyktighetsloven, gjelder på Svalbard. I forskrift om hindring av forurensning fra skip (MARPOL-forskriften) er MARPOL-reglene om skipsforurensninger gjort gjeldende for Svalbard. Forskriften tillater på visse vilkår forbrenning av avfall som er knyttet til eller skriver seg fra vanlig drift av skipet, og departementet foreslår at dette presiseres i § 68. Hensikten med lovendringsforslaget er at bestemmelsen i svalbardmiljøloven justeres i tråd med det som allerede fremgår av forskriften om hindring av forurensning fra skip.

Departementet foreslår å fjerne forskriftshjemmelen i svalbardmiljøloven § 68 annet punktum og erstatte denne med en henvisning til at Sysselmannen kan gi tillatelse til dumping i medhold av forskrift 1. juni 2004 om begrensning av forurensning kapittel 22 Mudring og dumping i sjø og vassdrag.

7.3.3 Høringsinstansenes syn

Store Norske Spitsbergen Grubekompani (SNSG) var eneste høringsinstans med merknader til endringsforslaget i § 68. SNSG viste til selskapets behov for å flytte mudder vekk fra kaiområdet i Svea og støttet at det henvises til Sysselmannens adgang til å gi tillatelse etter dumpeforskriften.

7.3.4 Departementets vurderinger

Departementet viser til redegjørelsen for bakgrunnen for endringen i § 68 og fremmer forslaget som foreslått i høringen.

7.4 Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 70 akutt forurensning – beredskap og varsling

7.4.1 Gjeldende rett

Fiskeri- og kystdepartementet har ansvaret for den statlige beredskapen mot akutt forurensning på Svalbard i henhold til svalbardmiljøloven. Kystverket er delegert ansvaret som utøvende myndighet. Sysselmannen er underlagt Fiskeri- og kystdepartementet og Kystverket i saker hvor det foreligger akutt forurensning eller fare for akutt forurensning.

Oljevernberedskapen på Svalbard bygger på et avtaleverk mellom Kystverket, Sysselmannen

og de aktuelle selskapene på Svalbard som er pålagt krav til beredskap. Svalbardmiljøloven § 70 stiller krav til beredskap og varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning for den som driver virksomhet som kan medføre slik forurensning på Svalbard. Klima- og forurensningsdirektoratet har myndighet etter bestemmelsen til å pålegge virksomheter å utarbeide beredskapsplan for godkjenning og å stille nærmere krav til virksomheters beredskap. I henhold til svalbardmiljøloven § 70 skal den ansvarlige, ved akutt forurensning eller fare for akutt forurensning, varsle Sysselmannen. Etter avtale mellom Kystverket og Sysselmannen har Sysselmannen ansvaret for at det settes i gang nødvendige aksjoner ved akutt forurensning på Svalbard. Dersom en hendelse blir større enn Sysselmannen og den ansvarlige klarer å håndtere, er Kystverket ansvarlig for å sette i verk nødvendig statlig aksjon. Ved større hendelser kan Kystverket selv overta aksjonen. Kystverket har beredskapen mot akutt forurensning utenfor 12 nautiske mil og på Bjørnøya.

7.4.2 Departementets forslag på høring

Departementet ønsker å presisere at de som har beredskapsplikt etter svalbardmiljøloven § 70 første ledd også har en aksjonsplikt. Denne plikten følger av § 65 annet ledd, men bør også presiseres i bestemmelsen om beredskapsplikt.

På bakgrunn av erfaringer de senere årene mener Kystverket og Sysselmannen at det kan være behov for å vurdere om planansvarlig skal ha beredskaps- og aksjonsplikt ved mindre tilfeller av akutt forurensning innenfor planområdet. Det vil først og fremst være aktuelt å vurdere å gi en slik plikt til Longyearbyen lokalstyre innenfor Longyearbyen planområde. Dette vil være i tråd med det ansvar kommunene har for beredskap mot akutt forurensning på fastlandet.

Departementet mener det kan være grunn til å vurdere om Longyearbyen lokalstyre bør gis en beredskaps- og aksjonsplikt for mindre tilfeller av akutt forurensning i planområdet. Det kommunale foretaket Bydrift KF har som formål å drifte teknisk infrastruktur i Longyearbyen. De har blant annet ansvar for brann og beredskap, kraft- og varmeproduksjon/distribusjon, havnevirksomhet, vann, avløp, renovasjon og vei/trafikk. Longyearbyen lokalstyre/Bydrift KF vil kunne være sentrale i å ivareta en beredskap mot akutt forurensning. Dersom det er aktuelt å tillegge Longyearbyen lokalstyre en beredskaps- og aksjonsplikt som nevnt vil dette kunne gjøres via en grun-

dig vurdering gjennom utarbeidelse av en egen forskrift.

Utviklingen på Svalbard vil kunne innebære at det også kan bli behov for å regulere ansvar og myndighet når det gjelder akutt forurensning ytterligere enn det avtaleverk som gjelder i dag. Departementet ønsker derfor at forskriftshjemmelen i svalbardmiljøloven § 70 utvides til også å kunne regulere nærmere hvem som skal være beredskaps- og aksjonspliktig når det gjelder akutt forurensning på Svalbard.

Forurensningsloven har også bestemmelser om bistandsplikt ved akutt forurensning. Departementet mener det er hensiktsmessig at det i § 70 nytt tredje ledd tas inn en bestemmelse om at Sysselmannen kan gi pålegg om at den som er beredskaps- og aksjonspliktig skal bistå med utstyr og personell ved en aksjon mot akutt forurensning.

Siste ledd i gjeldende § 70 er kun en definisjon som er foreslått flyttet til første ledd i bestemmelsen.

7.4.3 Høringsinstansenes syn

Tre av høringsinstansene hadde merknader til de foreslåtte endringene i § 70.

Justis- og politidepartementet har ingen innvendinger mot den foreslåtte hjemmelen til å fastsette hvem som er beredskaps- og aksjonspliktig, og fremholder at det kan være grunner som taler for at Longyearbyen lokalstyre får et slikt ansvar. Justis- og politidepartementet forutsetter at vurderingen av hvorvidt det skal fastsettes forskrifter skjer i forståelse og nært samarbeid med lokalstyret, og at de økonomiske og administrative konsekvensene utredes.

Fiskeri- og kystdepartementet støtter forslaget til endring som åpner for at Longyearbyen lokalstyre skal få et beredskaps- og aksjonsansvar og fremholder at det er viktig at det, når en eventuell forskriftshjemmel foreligger, startes opp et arbeid med å utforme en slik forskrift. FKD ser også positivt på at aksjonsplikten kommer klarere fram i loven. Når det gjelder den foreslåtte bistandsplikten ved aksjoner, mener FKD at Kystverket bør gis samme rett som Sysselmannen til å pålegge de som har beredskaps- og aksjonsplikt å bistå med utstyr og personell. Det fremholdes at ansvaret for å iverksette nødvendige aksjoner i henhold til avtale mellom Kystverket og Sysselmannen er delt geografisk, slik at Kystverket har ansvaret utenfor 12 nautiske mil og ved Bjørnøya. Ved større hendelser vil Kystverket overta ansvaret for aksjoner også innenfor 12 nautiske mil. Det bør derfor være slik at både Sysselmannen og

Kystverket kan pålegge andre aktører å bistå med utstyr og personell i en aksjon.

Statens Strålevern redegjør i sin høringsuttalelse for beredskapsorganiseringen på strålevernområdet som fremgår av strålevernloven § 16, jf. kgl.res 17. februar 2006 Atomberedskap – sentral og regional organisering.

7.4.4 Departementets vurderinger

Når det gjelder forslaget om å presisere aksjonsplikten og innføre forskriftshjemmel om beredskaps- og aksjonsplikt, viser departementet til redegjørelsen over om bakgrunnen for endringsforslagene, som fremmes som foreslått i høringen. For øvrig legges det opp til at Lokalstyret skal involveres ved bruk av forskriftskompetansen i § 70.

Når det gjelder retten til å pålegge de som har beredskaps- og aksjonsplikt å bistå med utstyr og personell, har FKD fremholdt at forslaget må omformuleres slik at retten til å pålegge bistand også gjelder Kystverket. Miljøverndepartementet ser at det kan være hensiktsmessig at den som har ansvar for den statlige beredskapen i en situasjon også har rett til å pålegge bistandsplikt, enten det er Sysselmannen, Kystverket eller i siste instans FKD, og fremmer en endring i ordlyden i forhold til høringsforslaget slik at "den som har ansvar for den statlige beredskapen" kan gi slikt pålegg.

7.5 Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 71 avfall

7.5.1 Gjeldende rett

I henhold til blant annet svalbardmiljøloven § 71 har departementet fastsatt forskrift om miljøgifter, avfall og gebyrer for avløp og avfall på Svalbard av 24.06.2002. Etter avfallskapitlet i denne forskriften er Sysselmannen gitt myndighet til å gi pålegg om opprydding (§ 8 annet ledd) og til å treffe vedtak eller gi forskrifter om bl.a. innsamling av avfall og returordninger (§ 9 fjerde ledd). I departementets kommentarer til forskriften er det presisert at Sysselmannens kompetanse også gjelder i planområdene, men forskriften § 9 gir planansvarlig kompetanse til å faktisk etablere innsamlingsordninger og returordninger. Sysselmannen fastsatte 11. september 2009 forskrift om sortering og innsamling av avfall, avfallsgebyrer og byggavfall i Longyearbyen planområde.

Det har både fra Sysselmannens og Longyearbyen lokalstyres side blitt foreslått at Longyear-

byen lokalstyre som lokalt folkevalgt organ innenfor rammene av de sentrale bestemmelsene selv bør kunne fastsette lokale avfallsbestemmelser innen planområdet. Dette vil tilsvare den myndigheten kommunene på fastlandet har etter forurensningslovens § 30. Hjemmel til dette finnes ikke i svalbardmiljøloven i dag. I Ot.prp. nr. 38 (2000-2001) s. 106 heter det at det ikke vil være anledning til å delegere til et lokalt folkevalgt organ på Svalbard uten særskilt hjemmel. For å kunne delegere myndighet til et lokalt folkevalgt organ har man i svalbardmiljøloven brukt formuleringen ”Departementet eller den departementet bemyndiger”, jf. svalbardmiljøloven § 69 (tilknytningsplikt til avløpsanlegg og driftsansvar) og § 72 (avløps- og avfallsgebyrer). Etter begge disse bestemmelsene er Longyearbyen lokalstyre delegert myndighet fra departementet innenfor planområdet.

7.5.2 Departementets forslag på høring

Som nevnt er både Sysselmannen og Longyearbyen lokalstyre av den oppfatning at det ville være mest hensiktsmessig at Lokalstyret også har forskriftskompetanse innenfor planområdet. Da vil man få en situasjon som er mer lik slik det er på fastlandet, og det er ingen faglige grunner til at man skal ha dette skillet på Svalbard, og da særlig i Longyearbyen. Departementet ønsker derfor å åpne for å kunne delegere myndighet til et lokalt folkevalgt organ ved å tilføye ”Departementet *eller den departementet bemyndiger*” i § 71 tredje ledd.

Nevnte lovendring medfører behov for tilsvarende endringer i noen av bestemmelsene i forskrift om miljøgifter, avfall og gebyrer for avløp og avfall på Svalbard.

7.5.3 Høringsinstansenes syn

Ingen høringsinstanser har kommentert forslaget til endring i § 71 tredje ledd.

7.5.4 Departementets vurderinger

Departementet viser til redegjørelsen for bakgrunnen for endringen i § 71 tredje ledd og fremmer forslaget som foreslått i høringen.

7.6 Virksomhet med konsekvenser for miljøet – ny § 82 a tungoljeforbud i Svalbards territorialfarvann

7.6.1 Gjeldende rett

I 2007 ble bruk og transport av tungolje forbudt i de store verneområdene på Øst-Svalbard, og i 2009 ble tilsvarende forbud innført for de tre største nasjonalparkene på Vest-Spitsbergen, jf. forskrift om opprettelse av fuglereservater og større naturvernområder på Svalbard av 1. juni 1973. Det ble ved forskriftsendringen i 2009 gjort varig unntak for kulltransport fra Sveagruva i van Mijenfjorden, og midlertidig unntak til 01.01.2015 for seilas i Magdalenefjorden og til Ny-Ålesund. Om lag 85 % av Svalbards territorialfarvann omfattes således allerede av et tungoljeforbud.

7.6.2 Departementets forslag på høring

Situasjonen med tungoljeforbud i enkelte verneområder vil etter departementets vurdering kunne medføre at skip som går på tungolje oppsøker områder mellom verneområdene, der tungoljebruk fortsatt vil være tillatt. Resultatet kan bli at tungoljeb Bruken flyttes til nye områder med vanskelig farvann og dårlige sjøkart med mulig høyere risiko for grunnstøting og utslipp. De aktuelle områdene har i stor grad karakter av ”lommer” mellom de verneområdene der tungoljeforbud er innført. Utslipp her vil i mange tilfeller kunne ramme de verneområdene der tungoljeforbud er innført.

For å forebygge utslipp av tungolje i de områdene som ikke er omfattet av dagens tungoljeforbud, foreslo departementet i høringen å innføre en ny bestemmelse i svalbardmiljøloven med forbud mot bruk og transport av tungolje i territorialfarvannene rundt Svalbard. Lovforslaget var formulert som et generelt tungoljeforbud med mulighet for departementet til å fastsette forskrifter for hvilke leder det likevel skal være tillatt å medbringe eller benytte tungolje. Formålet og omfanget av et tungoljeforbud tilsier at disse bestemmelsene bør forankres i svalbardmiljøloven. I høringen ble det varslet at det i forskrift ville bli gitt unntak for innseiling til Longyearbyen, Barentsburg og Sveagruva. Ikrafttreddelsen for et tungoljeforbud i svalbardmiljøloven ble foreslått til 2015.

7.6.3 Høringsinstansenes syn

Det har kommet inn merknader til tungoljeforbudet fra 19 av høringsinstansene i form av dels

støtte og dels innvendinger til forslaget. Innvendingene dreier seg i hovedsak om ulike forhold høringsinstansene mener ikke er utredet godt nok når det gjelder betydning for næring og bosetting. Når det gjelder skipsfarten er det fremholdt at i tillegg til at konsekvensene for skipsfarten ikke er tilstrekkelig utredet og vurdert, har høringen heller ikke vært bred nok til å få hørt disse interessene. Noen av høringsinstansene har også vist til at utformingen av et tungoljeforbud bør avvente internasjonale regler på området.

En prinsipiell innvending fra noen av høringsinstansene er at det varslede unntaket for innseiling til Sveagruva ivaretar norske interesser og er diskriminerende. Det er også antydning at det kan være i strid med Svalbardtraktaten.

7.6.4 Departementets vurderinger

Departementet har etter høringsrunden kommet til at et tungoljeforbud i svalbardmiljøloven bør omformuleres. Det fremstår lite hensiktsmessig rent lovteknisk med en så vidt detaljert angivelse blant annet av godkjent drivstoff i en lovbestemmelse, og departementet foreslår i stedet en hjemmel i loven til å gi et tungoljeforbud i forskrift. Dette vil sikre den ønskede forankringen av tungoljeforbudet i svalbardmiljøloven samtidig som

man får mulighet til å formulere detaljene i tungoljeforbudet i en forskrift nærmere den varslede ikrafttredelsen. En forskriftsregulering vil også være mer fleksibel idet reguleringen enklere vil kunne la seg oppdatere gjennom senere forskriftsendring. Når det gjelder hvilke leder som eventuelt skal unntas fra tungoljeforbudet, vil disse nedfelles i forskriften, slik høringsforslaget også la opp til.

Forslaget om å regulere tungoljeforbudet i forskrift innebærer en utsettelse av realitetsbehandlingen av tungoljeforbudet. Ved utarbeidelse av forskriften, vil departementet gå igjennom alle høringsuttalelsene til forslaget om ny lovbestemmelse om tungoljeforbud og vurdere de merkningene som er kommet inn. Forskriften vil videre være gjenstand for en ny og bred høring av alle berørte interesser. Myndigheten til å fastsette forskriften legges til departementet.

Departementet har vurdert om endringen av lovforslaget som har vært til høring medfører at forslaget bør høres på nytt, jf utredningsinstruksen punkt 5.5. I og med at det reviderte lovforslaget innebærer en ny høring av reguleringen av tungoljeforbudet i forskrift, har departementet kommet til at det ikke er grunn til ny høring av lovforslaget som nedfeller forskriftshjemmelen.

8 Lovendringer i kap. IX – Håndheving og sanksjoner

8.1 Tilsyn - § 92 gebyr for saksbehandling og kontroll

8.1.1 Gjeldende rett

Etter svalbardmiljøloven § 92 kan departementet gi forskrift om gebyr for kontrolltiltak som miljøvernmyndighetene utfører i medhold av kapittel VIII.

Gjeldende bestemmelse hjemler kun myndighet til å fastsette forskrifter om gebyrer for myndighetenes kontroll. Slike forskrifter er ikke gitt. Det fremgår av Ot.prp. nr. 38 (2000-2001) at man anså en egen hjemmel til å fastsette gebyrer for saksbehandling i svalbardmiljøloven som unødvendig fordi det er en generell hjemmel i forvaltningsloven § 27 a til å fastsette slike forskrifter.

8.1.2 Departementets forslag på høring

Forvaltningsloven § 27 a gir nødvendig hjemmel til å fastsette forskrifter om gebyrer for saksbehandling, men den inneholder en kompetansemessig skranke da slike forskrifter må fremmes ved kongelig resolusjon av vedkommende fagdepartement. Forskrifter etter § 92 fastsettes av Miljøverndepartementet.

Det er til nå ikke foretatt noen bred vurdering av behovet for å iverksette et gebyrsystem på Svalbard. Departementet ser det som hensiktsmessig at bestemmelsen i § 92 utvides til også å omfatte gebyrer for saksbehandlingen slik at myndighetskompetansen til å fastsette forskrifter blir lik for gebyrer for saksbehandling og kontroll.

Bestemmelsen i § 92 omfatter hele lovens virkeområde.

8.1.3 Høringsinstansenes syn

Det er kun *Svalbard Science Forum* som har kommentert forslaget. Det uttales at et eventuelt saksbehandlingsgebyr vil bety press på begrensede forskningsmidler og sende negative signaler i strid med regjeringens strategi om Svalbard som attraktivt forskningssted.

8.1.4 Departementets vurderinger

Departementet mener det er hensiktsmessig at hjemmelen til å fastsette forskrifter om gebyrer også omfatter gebyrer for saksbehandlingen. Det er ikke bestemt om det skal gis slike forskrifter og heller ikke hvor store slike gebyrer eventuelt skal være, og departementet kan ikke se at dette vil sende negative signaler til forskningsmiljøene slik Svalbard Science Forum fremholder. Dersom det kommer forslag til en slik forskrift, vil den sendes på høring og de berørte parter vil få anledning til å uttale seg.

8.2 Håndheving og sanksjoner - § 94 eiendomsrett til flora og fauna håndtert i strid med loven mv.

8.2.1 Gjeldende rett

Etter svalbardmiljøloven § 94 vil flora og fauna som er innsamlet, fanget eller avlivet i strid med loven eller med hjemmel i enkelte av lovens bestemmelser, samt fallvilt og dyr som er avlivet av dyrevernhensyn, tilfalle Svalbards miljøvernfond. Det er også Svalbards miljøvernfond som avgjør hvordan slik flora og fauna skal disponeres.

Svalbardmiljøloven § 94 gir miljøvernfondet en eiendomsrett, men praksis i dag er at det er Sysselmannen som håndterer denne type flora og fauna i tråd med etablerte rutiner hos Sysselmannen. Dette omfatter blant annet innhenting av viltet, diverse prøvetaking og kontakt med forskningsmiljøene i den anledning. Utgiftene ved Sysselmannens arbeid har ikke vært belastet Svalbards miljøvernfond.

Svalbardmiljøloven § 94 regulerer ikke fauna felt i samband med forskning. Sysselmannen avgjør søknader om felling av fauna i tilknytning til forskning. I tilfeller der det gis tillatelse til felling av fauna, settes det normalt som vilkår at faunaen tilfaller Svalbards miljøvernfond. Det innebærer at i praksis har miljøvernfondet fått eiendomsretten til fauna også i slike tilfeller. Når det gjelder forskningsfelling, har det vært praksis

at forskerne kostnadsfritt slakter dyrene og bringer dem til Longyearbyen.

Det følger av svalbardmiljøloven § 98 at midler innkrevd i medhold av bl.a. § 94 tilfaller Svalbards miljøvernfond. Fondet har fått noen inntekter ved salg av viltkjøtt, men disse har vært begrenset og variert kraftig. Inntekter fra salg av viltkjøtt varierer fra kr 4 500 i 2008 til kr 46 936 i 2009.

Dersom Svalbards miljøvernfond skal overta ansvaret for forvaltningen av flora og fauna som nevnt i § 94 som Sysselmannen i dag i praksis har, krever det et sekretariat med en viss kompetanse og kapasitet. Det har ikke sekretariatet for Svalbards miljøvernfond i dag, og det er heller ikke hensiktsmessig at fondets sekretariat skal bygge opp denne kompetansen og kapasiteten. Styret for Svalbards miljøvernfond ønsker derfor at eiendomsretten til flora og fauna som nevnt i § 94 samt verdien av dette, overføres til Sysselmannen.

8.2.2 Departementets forslag på høring

Hensynet bak § 94 er bl.a. å forebygge miljøkriminalitet, ettersom det uttrykkelig fremgår av bestemmelsen at man ikke vil kunne beholde flora eller fauna som er håndtert på ulovlig vis. Dette hensynet ivaretas også ved at eiendomsretten til flora og fauna som opplistet i § 94 overføres til Sysselmannen. Departementet er enig med styret for Svalbards miljøvernfond i at det ikke er hensiktsmessig at fondets sekretariat bygger opp kompetanse og kapasitet til å håndtere denne type flora og fauna i praksis. Departementet foreslår at det er Sysselmannen som har eiendomsretten og skal avgjøre hvordan dette materialet skal disponeres. Dermed vil Sysselmannen ha mulighet til å bringe de aktuelle forskningsinstitusjonene inn på en hensiktsmessig måte.

Det følger av svalbardmiljøloven § 98 at midler innkrevd i medhold av bl.a. § 94 tilfaller Svalbards miljøvernfond. Departementet foreslår ingen endring i denne paragrafen, noe som innebærer at verdien av flora og fauna som nevnt i § 94 fortsatt bør tilfalle miljøvernfondet. Dette foreslås presisert i nytt første punktum i § 94 tredje ledd. Videre finner departementet det naturlig å lovfeste deler av den praksis Sysselmannen har etablert ved at verdien av fauna felt i samband med forskning tilfaller miljøvernfondet selv om Sysselmannen ved lovendringsforslaget også vil få eiendomsretten til denne type fauna. På denne måten sikrer man at midlene blir brukt på Svalbard og kun til miljøformål.

En slik endring vil bringe regelverket mer i samsvar med dagens praksis. Den gir for øvrig

god sammenheng med at det er Sysselmannen som er den stedlige miljøvernmyndigheten på øygruppen, og som også er ansvarlig for å føre tilsyn med at svalbardmiljøloven overholdes.

Departementet har vurdert om det er den totale inntekten ved salg av denne type flora og fauna som skal tilfalle fondet eller om det er nettoinntekten, dvs. med fradrag for Sysselmannens utgifter ved håndteringen av dette materialet.

Departementet har forstått det slik at dersom Sysselmannen både er eier av og får verdien av denne type flora og fauna, så vil evt. inntekter fra salg ikke kunne godskrives Sysselmannen direkte slik systemet er i dag. Det vil si at Sysselmannen ikke vil få dekket sine utgifter knyttet til håndteringen av dette materialet. Departementet mener det er lite heldig at verdien ikke blir på Svalbard, enten i form av godtgjøring til Sysselmannen eller bidrag til miljøvernfondet.

Dersom verdien skal tilfalle fondet, peker Sysselmannen på at han vil fakturere miljøvernfondet for sine utgifter med håndtering av viltet. Disse utgiftene kan i noen tilfelle komme til å overstige inntekter fra salg av viltet. Departementet ser at dette er uheldig, men viser til at loven slik den er formulert i dag ikke er til hinder for at Sysselmannen kan ta betalt for de tjenestene han yter miljøvernfondet. Departementet mener det er lite naturlig at Sysselmannen tar betaling for å håndtere noe som han selv eier, og mener det også har en symbolsk verdi at disse midlene tilfaller miljøvernfondet og ikke går til det offentlige. I utgangspunktet ser departementet det slik at den totale verdien tilfaller miljøvernfondet, men at det vil være mulig for Sysselmannen og miljøvernfondet å avtale en viss kompensasjon for Sysselmannens innsats som ikke overstiger inntektene fondet har fra salg av dette materialet.

8.2.3 Høringsinstansenes syn

Svalbards miljøvernfond ønsker en differensiering om fallvilt mellom fauna som er felt i forsknings-sammenheng og annen fangst. Det uttales videre at det kun er forskningsfangst som har generert inntekter til miljøvernfondet.

Longyearbyen jeger- og fiskeforening mener bestemmelsen er uklar og vanskelig å forstå.

Norsk Polarinstitutt støtter forslaget, men bemerker at det pågår en diskusjon mellom Sysselmannen og NP om det praktiske arbeidet med å ivareta fallvilt og prøvetakning med mer. Det må derfor sikres i lovendringen at NP gis adgang til kreve kompensasjon og til å fakturere miljøvernfondet.

8.2.4 Departementets vurderinger

Departementet anser det ikke hensiktsmessig med en differensiering mellom fauna som er felt i forskningssammenheng og annen fangst. Det er meningen at alt fallvilt skal generere inntekter til Svalbards miljøvernfond, og at en slik differensiering da kan gjøre bestemmelsen vanskelig å praktisere.

Når det gjelder innspillet fra Norsk Polarinstitutt om at NP må kunne kreve kompensasjon og fakturere miljøvernfondet, anser departementet det lite hensiktsmessig at dette tas inn i loven. Dette vil være et forhold som må løses mellom Sysselmannen og NP i de tilfeller hvor det er NP som har det praktiske arbeidet med å håndtere fallvilt og prøvetakning. Det er Sysselmannen som etter loven kan kreve erstatning fra miljøvernfondet. Dersom NP mener å ha krav på disse midlene, bør dette kunne løses i en avtale mellom NP og Sysselmannen.

Departementet fremmer forslag som fremsatt under høringen.

8.3 Håndheving og sanksjoner - ny § 96 a overtredelsesgebyr

8.3.1 Gjeldende rett

Ved brudd på plikter, påbud eller forbud fastsatt i svalbardmiljøloven eller i forskrift med hjemmel i svalbardmiljøloven, gir loven flere alternative sanksjonsmuligheter i kap. IX. Sysselmannen har pekt på tilfeller med overtredelser av mindre alvorlig art hvor det kan være vanskelig å finne riktig og adekvat sanksjon. Sysselmannen har vist til rettsutviklingen i spesiallovgivningen for øvrig, og foreslår å innføre overtredelsesgebyr som sanksjonsform etter svalbardmiljøloven.

Overtredelsesgebyr er en administrativ sanksjon som innebærer en plikt for den som overtrer nærmere definerte regler, til å betale et gebyr. Mange av de lovbestemmelser som åpner for overtredelsesgebyr, går ut på at det er forsettelige eller uaktsomme overtredelser av lov (eller forskrift) som kan gi grunnlag for en slik sanksjon. Ileggelse av overtredelsesgebyr er et enkeltvedtak som må forhåndsvarsles og senere kan påklages etter de alminnelige forvaltningsrettslige regler. Et endelig vedtak kan videre bringes inn for domstolene, som behandler saken i sivilprosessuelle former.

8.3.2 Departementets forslag på høring

Formålet med å innføre overtredelsesgebyr som sanksjonsform er for det første å avkriminalisere mindre alvorlige overtredelser som etter dagens lovgivning er belagt med straff. Det er grunn til å anta at en hjemmel til å reagere med overtredelsesgebyr fremfor anmeldelse til politiet vil senke terskelen for å anvende sanksjoner.

Det vil være ressursbesparende å ilegge overtredelsesgebyr fremfor å utferdige forelegg. Det vil dessuten ta kortere tid fra lovbrudd til sanksjon sammenlignet med dagens ordning med anmeldelse til politiet, etterforskning og påtalevedtak.

Departementet ønsker å innføre denne typen sanksjon i svalbardmiljøloven også for å unngå en evt. forskjellsbehandling ved overtredelser. Longyearbyen lokalstyre arbeider nå med å implementere den nye plan- og bygningsloven i "Byggesaksforskrift for Longyearbyen". Dersom bestemmelsen om overtredelsesgebyr i plan- og bygningsloven § 32-8 gis anvendelse gjennom byggesaksforskriften får Longyearbyen lokalstyre hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr innenfor sitt planområde. Såfremt det ikke inntas en lignende hjemmel for overtredelsesgebyr i svalbardmiljøloven, kan det skje at like overtredelser behandles ulikt alt etter hvilket geografisk område forholdet har funnet sted.

Adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr bør gjelde overfor både private rettssubjekter og foretak, såfremt overtredelsen er begått på vegne av foretaket. Ileggelse av overtredelsesgebyr kan måtte ses som straff i relasjon til Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen.

Hvor grensen mellom anmeldelse til politiet og ileggelse av overtredelsesgebyr skal trekkes, kan løses gjennom forskrift eller ved å utvikle forvaltningspraksis over tid. Utgangspunktet for grensedragningen vil naturlig være at overtredelsesgebyr velges som sanksjonsform ved de minst alvorlige straffbare forhold.

Departementet mener adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr bør være generell, dvs. at det gis adgang til å foreta en skjønnsmessig vurdering ved ethvert forsettelig eller uaktsomt brudd på handlingsnormer eller plikter fastsatt i svalbardmiljøloven.

Overtredelsesgebyrets størrelse kan fastsettes skjønnsmessig, men med muligheter for departementet til i forskrift å gi nærmere regler om dette. Sentrale momenter i vurderingen av gebyrets størrelse vil normalt være vinningen eller den potensielle vinningen ved lovbruddet,

lovbruddets alvor og omfang, overtrederens økonomi, samt graden av skyld. En rettesnor kan være hvilken bøtStraff som ellers ville blitt utmålt for forholdet.

Departementet foreslår at overtredelsesgebyret tilfaller Svalbards miljøvernfond. Overtredelsesgebyr hjemlet i annen spesiallovgivning tilfaller statskassen, men departementet mener det vil være naturlig at et gebyr ilagt ved brudd på svalbardmiljøloven går inn i miljøvernfondet på lik linje med erstatning etter svalbardmiljøloven § 95 og tvangsmulkt etter svalbardmiljøloven § 96. Det vil dermed være i tråd med svalbardmiljølovens system at gebyret tilfaller miljøvernfondet. Forslaget medfører at svalbardmiljøloven § 98 må endres.

Kompetansen til å ilegge lovovertrædelsesgebyr foreslås lagt til Sysselmannen da Sysselmannen har bred erfaring med forvaltning av svalbardmiljøloven og straff.

8.3.3 Høringsinstansenes syn

Svalbards miljøvernfond støtter forslaget i sin helhet.

Finansdepartementet uttaler at forslag om nye gebyrer / endring av eksisterende må spilles inn i ordinær budsjettprosess.

Justis- og politidepartementet mener at det med fordel kan presiseres at gebyr skal kunne anvendes både overfor personer og foretak. Videre uttales at

”behovet for en hjemmel for overtredelsesgebyr må vurderes konkret for den enkelte handlingsnorm, og det bør fremgå av lovteksten hvilke bestemmelser som skal utløse overtredelsesgebyr [...]”.

8.3.4 Departementets vurderinger

Departementet er enig med Justis- og politidepartementet at det bør presiseres klarere at overtredelsesgebyret kan ilegges både privatpersoner og virksomheter. Departementet vil derfor endre ordlyden fra ”den” til ”enhver som forsettelig eller uaktsomt...”. Departementet legger til grunn at overtredelse av bestemmelsene i §§ 16 annet ledd, 26 til 28, 30a, 30 til 33, 35, 42, 46, 65 til 68, 70, 71, 73 annet ledd, 79 til 83, 86 og 94 i loven vil kunne utløse overtredelsesgebyr, og at det vil måtte bli en konkret vurdering i de enkelte tilfellene hvilken sanksjonsform som skal benyttes. Departementet presiserer at overtredelsesgebyr er tenkt

for mindre alvorlige overtredelser og at bakgrunnen er et ønske om å avkriminalisere mindre alvorlige overtredelser. Departementet anser det som hensiktsmessig at mindre overtredelser blir sanksjonert uten at de må gjøres til gjenstand for offentlig påtale.

Når det gjelder innspillet fra Finansdepartementet, presiserer departementet at dette er et forslag om en lovhjemmel som gir kompetanse til å gi et overtredelsesgebyr. Det er ikke mulig på nåværende tidspunkt å gi et overslag over hvor mye ileggelsen av gebyr vil kunne innbringe årlig før praksis og omfang har vært mulig å kartlegge. Departementet fremhever imidlertid viktigheten av å kunne sanksjonere også mindre alvorlige lovovertrædelse som av hensyn til effektivitet, offentlige ressurser og forholdsmessighet tilsier at ikke burde møtes med straffesanksjoner.

8.4 Håndheving og sanksjoner - § 98 Svalbards miljøvernfond

8.4.1 Gjeldende rett

Svalbardmiljøloven § 98 omhandler Svalbards miljøvernfond. Etter denne bestemmelsen kan fondets midler bare brukes til tiltak på Svalbard som har til formål å beskytte miljøet. Paragraf 98 annet ledd bokstav c fastsetter bruken av fondets midler til ”*tilskudd til skjøtsel, vedlikehold og granskning etter §§ 21 og 44 tredje ledd og 45 så langt dette ikke kan ventes dekket av den ansvarlige*”. Disse bestemmelsene refererer seg dels til skjøtsel av verneområder, dels til fredete kulturminner.

Det foreslås at miljøvernfondet får et bredere tilfang, slik at midler også kan brukes til tilskudd til skjøtsel, vedlikehold og granskning av kulturminner med høy kulturhistorisk verdi uten at de nødvendigvis har et formelt vern.

8.4.2 Departementets forslag på høring

Det kan skilles mellom følgende kategorier kulturminner på Svalbard:

1. Faste fredete kulturminner, jf. § 39 bokstav a fra 1945 eller tidligere
2. Løse fredete kulturminner, jf. § 39 bokstav b fra 1945 eller tidligere
3. Vedtaksfredete kulturminner yngre enn 1945, jf. § 39 bokstav c
4. Kulturminneområde kartfestet i arealplan, jf. § 49 tredje ledd punkt 3
5. Kulturminner etter 1945 som tilkjennes bevaringsverdi

6. Kulturminner etter 1945 som ikke tilkjennes bevaringsverdi

Kulturminner i kategori 1, 2 og 3 er entydige og omfatter fredete kulturminner. Kategori 4 omfatter til dels verdifull bebyggelse i bosetningene, dvs. planområdene.

Kategori 5 kan deles i følgende underkategorier:

- a) Kulturminner som er tilkjent bevaringsverdi i skriftlige uttalelser eller rapporter, men som mangler formelt vern gjennom fredning eller arealplan.
- b) Nyere tids kulturminner uten definert bevaringsverdi, slik som enkelte bygninger i Barentsburg og Pyramiden. Her kan enkeltbygninger være bevaringsverdige uten at det foreligger noen skriftlig vurdering av disse.

Begrepet "bevaringsverdig" er ikke et juridisk begrep i loven, men et begrep som viser til en skjønnsmessig vurdering gjort av for eksempel Sysselmannen som kulturminnemyndighet.

Kategori 6 faller utenfor kulturminneforvaltningens ansvarsområde. Slike nyere tids bygninger kan likevel bli definert som bevaringsverdige kulturminner i dag eller i fremtiden. De kan da eventuelt sikres gjennom vedtaksfredning eller avsettes som kulturminneområde i arealplan.

Kulturminner i kategori 1, 2 og 3 kan motta støtte fra miljøvernfondet etter gjeldende regelverk, mens de øvrige kategorier faller utenfor fondets virkeområde. Det har vært reist spørsmål om

miljøvernfondet bør favne bredere slik at det også omfatter kulturminner med høy kulturhistorisk verdi, og stor betydning for den historiske identiteten, som blant annet bosetningene på Svalbard, men uten at de er underlagt noe formelt vern.

Departementet foreslår at det åpnes for en utvidelse av fondets virkeområde, uavhengig av bevaringsstatus, ved å endre § 98 annet ledd bokstav c til *tilskudd til skjøtsel, vedlikehold og granskning av kulturminner* så langt dette ikke kan ventes dekket av den ansvarlige".

8.4.3 Høringsinstansenes syn

Det er kun *Svalbards miljøvernfond* og *Norsk Polarinstitutt* som har kommentert bestemmelsen og begge er positive til endringsforslaget.

8.4.4 Departementets vurderinger

Departementet foreslår en utvidelse av virkeområdet for Svalbard miljøvernfond, uavhengig av kulturminnenes bevaringsstatus, ved å endre § 98 annet ledd bokstav c til *tilskudd til skjøtsel, vedlikehold og granskning av kulturminner* så langt dette ikke kan ventes dekket av den ansvarlige. Dette vil sikre at et større og bredere omfang kulturminner vil kunne motta støtte fra fondet.

Departementet har for øvrig foreslått et tillegg i § 98 første ledd, slik at det fremgår at fondets midler også består av inntekter fra innkreving av gebyr i henhold til ny § 96 a.

9 Økonomiske og administrative konsekvenser

9.1 Økonomiske og administrative konsekvenser av forslag til lovendringer på naturforvaltningsområdet – kap. I, III, IV og VII

De forslag til lovendringer som departementet anser som presisering og stadfesting av gjeldende rett, og som derfor ikke medfører endrede administrative eller økonomiske konsekvenser, blir ikke omtalt i det følgende.

Hva gjelder departementets forslag til endringer i §§ 26 og 27 om innførsel av flora og fauna samt utsetting og flytting av organismer mv. er hensynet bak forslagene å hindre uønsket spredning og introduksjon av arter, og dermed unngå en menneskeskapt endring av miljøtilstanden. Forslaget innebærer en utvidelse av kravet om tillatelse ved innførsel av flora og fauna og en utvidelse i forbudet mot utsetting, flytting og kultivering ved at det må søkes om tillatelse i flere tilfeller enn etter gjeldende regelverk. Det vil ha konsekvenser for private og for bedrifter som planlegger virksomhet på dette området. Departementet kjenner imidlertid ikke til at det eksempelvis forekommer oppdrett på Svalbard i dag. Departementet anser videre de klimatiske forholdene å være slik at det heller ikke er aktuelt med oppdrett i sjø i nærmeste fremtid. Det kan likevel ikke utelukkes at slik aktivitet kan bli aktuelt i fremtiden dersom klimaet endrer seg, og departementet foreslår derfor endringen med bakgrunn i føre-var-prinsippet. Forslaget vil kunne medføre en økt arbeidsbelastning for Direktoratet for naturforvaltning, som er miljøvernmyndighet etter disse bestemmelsene på bakgrunn av delegasjon fra Miljøverndepartementet.

Departementets forslag om en ny bestemmelse om isbjørnsikring uten leiopphold i § 30 a, er begrunnet i hensynet til isbjørn og ut fra ønsket om å unngå unødvendig skadefelling. Kravet om isbjørnsikring retter seg mot alle som er ute i felt, blant andre både private, turoperatører, anleggsarbeidere og forskere. Bestemmelsen pålegger en plikt til å skaffe seg informasjon om nødvendige tiltak for å avverge angrep fra isbjørn uten å skade

eller avlive dyret, og krever kompetanse og utstyr til å iverksette nødvendige tiltak i felt. Departementet legger til grunn at de fleste som opptrer i felt vil sikre seg mot isbjørn allerede i dag, og departementet legger derfor ikke opp til noe utvidet tilsyn fra Sysselmannens side.

Departementets forslag til endring i § 32 fjerde ledd om fangstmenn innebærer for det første at forskriftskompetansen flyttes fra Sysselmannen til departementet. Videre åpner forskriftshjemmelen for at man kan gjøre unntak fra reglene om høstingens omfang, varighet og karakter, det vil si kvoter, jakttider, fangstmetoder og liknende. Forutsetningen er likevel at høstingen ikke har et omfang som medfører at artenes naturlige produktivitet, mangfold og leveområder påvirkes. De nærmere konsekvensene av en slik forskrift som foreslås hjemlet i lovendringen, må utredes ved fastsettelsen av forskriften.

Departementet foreslår ny bokstav g i § 57 første ledd om krav om tillatelse fra Sysselmannen til oppføring av innretninger eller anlegg som ikke er fast forbundet med grunnen og som kan virke inn på landskapet. Formålet med bestemmelsen er å bevare villmarksnaturen og hindre omgælinger av regelverket ved å for eksempel sette ut meiehytter. De landskapsmessige virkningene vil være de samme i disse tilfellene som om hytta var fast forankret i grunnen. På denne måten utvides forbudet i § 57, men både private og bedrifter er vel kjente med at det på Svalbard er en lav terskel for hva man kan etablere utenfor planområdene. Bestemmelsen vil kunne medføre at Sysselmannen får flere søknader til behandling. Departementet legger likevel til grunn at en eventuell økt arbeidsbelastning vil kunne tas innenfor eksisterende rammer.

Når det gjelder departementets forslag til endringer i § 77, er dette delvis en stadfesting av gjeldende praksis der Sysselmannen har en utvidet rett til motorferdsel enn den som følger av ordlyden. De stedlige forholdene på Svalbard taler for en slik utvidet rett slik at Sysselmannen effektivt kan utføre sine tilsynsoppgaver. Endringen vil bare ha betydning for Sysselmannsbestillingen, og da i den forstand at det må føres statistikk over

motorferdsel hjemlet i svalbardmiljøloven med forskrifter.

Endringene som er foreslått i §§ 80, 81, og 83 gjelder myndighet til å fastsette forskrifter. Når forskriftskompetansen legges til departementet Sysselmannen, medfører det en økt arbeidsbelastning for departementet som vil bli tatt innenfor de eksisterende rammer. Det vil også medføre et enklere og mer oversiktlig regelverk når forskriftskompetansen, inkludert kompetansen til å endre forskriftene, legges til ett og samme organ.

9.2 Økonomiske og administrative konsekvenser av forslag til lovendringer på kulturminneområdet – kap. I, V, VII og IX

Departementets forslag til endringer på kulturminneområdet dreier seg om redigeringer og presiseringer i forhold til dagens praksis og for å gjøre loven lettere tilgjengelig og oversiktlig. Forslaget innebærer ingen materielle endringer og heller ingen endring i myndighetsfordelingen. De foreslåtte lovendringene har derfor ingen endrede økonomiske eller administrative konsekvenser.

9.3 Økonomiske og administrative konsekvenser av forslag til lovendringer på arealplanområdet – kap. VI og VII

Når det gjelder departementets forslag til endringer på arealplanområdet, vil det som det følger av redegjørelsen kun være snakk om mindre endringer og tilpasninger til dagens praksis. Flere av lovtolkingsutfordringene mener departementet kan løses ved en revisjon av *Veileder om arealplanlegging og konsekvensutredninger* (utgitt av Miljøverndepartementet i 2007). De foreslåtte lovendringene innebærer derfor ingen endrede økonomiske eller administrative konsekvenser.

9.4 Økonomiske og administrative konsekvenser av forslag til lovendringer på forurensningsområdet – kap. I, VII og VIII

De forslag til lovendringer som departementet anser som presisering og stadfesting av gjeldende rett, og som derfor ikke medfører endrede admi-

nistrative eller økonomiske konsekvenser, blir ikke omtalt i det følgende.

Når det gjelder departementets forslag til endring av definisjonen av forurensning i § 3, anser departementet det som hensiktsmessig at myndigheten til å fastsette om lys og annen stråling skal regnes som forurensning ligger hos samme organ på fastlandet som på Svalbard. Det vil da ikke være Sysselmannen som har denne forskriftskompetansen, men miljøvernmyndigheten, jf. § 4. Etter departementets oppfatning bør forskriftskompetansen ligge hos departementet.

Departementet har foreslått en endring i § 70 for å kunne pålegge beredskaps- og aksjonsplikt ved mindre tilfeller av akutt forurensning i aktuelle planområder på Svalbard. Dette er først og fremst aktuelt for Longyearbyen lokalstyre. Selve lovendringen anses ikke å ha økonomiske eller administrative konsekvenser. Slike konsekvenser vil eventuelt bli utredet ved utarbeidelse av ny forskrift.

Departementet foreslår å åpne for delegering av kompetanse til å fastsette forskrifter om avfall, jf. forslag til endring i § 71. Det vil formelt bety at man kan delegerer forskriftskompetanse til planansvarlig innenfor deres planområde. I praksis vil det innebære at man på bakgrunn av utviklingen i Longyearbyen åpner for å gi samme kompetanse til Lokalstyret som kommunene har på fastlandet til å fastsette forskrifter om lokale avfallsbestemmelser (innsamling og avfallshåndtering) i Longyearbyen. Longyearbyen lokalstyre har i dag kompetanse til å etablere innsamlingsordninger og returordninger, og det er dermed også naturlig at de har kompetanse til å fastsette forskrifter om avfallshåndteringen. Lokalstyret selv ønsker denne kompetansen, og det legges til grunn at en eventuell økt arbeidsbelastning en slik forskriftskompetanse vil medføre kan tas innenfor eksisterende rammer.

Forslaget om endring av § 92 innebærer kun en administrativ endring siden hjemmelen til å kreve gebyr for saksbehandling allerede finnes i forvaltningsloven. Forslaget innebærer at det er departementet og ikke Kongen i statsråd som kan fastsette eventuelle forskrifter også på dette området. Departementet har ikke tatt stilling til om det skal utarbeides slike forskrifter på nåværende tidspunkt. Konsekvenser av en eventuell innføring av gebyr vil bli utredet ved utarbeidelse av ny forskrift.

Forslaget om ny § 82 a gir hjemmel til å fastsette et tungoljeforbud for Svalbards territorialfarvann i forskrift. Konsekvensene for berørte interesser og virksomheter av en eventuell innføring

av tungoljeforbud vil bli utredet ved utarbeidelse av ny forskrift.

9.5 Økonomiske og administrative konsekvenser av forslag til lovendringer om håndheving og sanksjoner – kap. IX

Når det gjelder departementets forslag til endring i § 94, viser departementet til at Svalbards miljøvernfond ikke har noen forutsetninger for å sitte som eier av flora og fauna som nevnt i § 94. For fondet er det verdien av disse ressursene som er det sentrale. Lovendringen bringer regelverket i samsvar med det som er praksis i dag. For Sysselmannen vil en lovendring som foreslått ikke innebære noen økonomisk eller administrativ endring, da Sysselmannen allerede i praksis og etter avtale med miljøvernfondet forestår håndteringen av denne floraen og faunaen.

Når det gjelder departementets forslag til ny § 96 a om overtredelsesgebyr, vil denne bestemmelsen supplere de sanksjonsmuligheter man har etter svalbardmiljøloven i dag. Bestemmelsen medfører at man avkriminaliserer mindre alvorlige overtredelser som etter dagens lovgivning er

belagt med straff. Samtidig er det grunn til å anta at en hjemmel til å reagere med overtredelsesgebyr fremfor anmeldelse til politiet, vil senke terskelen for å anvende sanksjoner.

Det foreslås at Sysselmannen skal ha myndigheten til å ilegge overtredelsesgebyr da han allerede besitter den nødvendige kompetansen til å forvalte regelverket. Adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr vil trolig forenkle og effektivisere sanksjoneringen av mindre alvorlige lovbrudd som i dag anmeldes til politiet. Det vil være ressursbesparende å ilegge overtredelsesgebyr fremfor å utferdige forelegg. Det vil dessuten ta kortere tid fra lovbrudd til sanksjon sammenliknet med dagens ordning med anmeldelse til politiet, etterforskning og påtalevedtak.

Departementet foreslår at overtredelsesgebyret skal tilfalle Svalbards miljøvernfond. Dette innebærer at gebyret bare kan brukes til tiltak på Svalbard som har til formål å verne miljøet. Det er ikke mulig på nåværende tidspunkt å gi et overslag over hvor mye ileggelsen av gebyret vil kunne innbringe årlig før praksis og omfang har vært mulig å kartlegge. Eventuelle inntekter fra gebyret vil bli budsjettert i statsbudsjettet kap. 4472 Svalbards miljøvernfond, post 70 Diverse inntekter.

10 Merknader til de enkelte paragrafer

Til § 1 (lovens formål)

Lovens formål er å opprettholde et tilnærmet uberørt miljø på Svalbard. Revisjon av bestemmelsen innebærer ingen realitetsendring. NOU og Ot.prp. vil derfor være relevante tolkningskilder. Formuleringen "landskapselementer" er tatt ut og erstattet med "landskap". Endringen skjer kun for å unngå uklarheter og for å få en lik begrepsbruk som i lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) 19. juni 2009.

Til § 3 første ledd bokstav a (definisjoner)

Myndigheten til å bestemme hvilket lys og hvilken annen stråling som regnes som forurensning kan utøves ved enkeltvedtak eller forskrift, se merkna-dene til bestemmelsen i Ot.prp. nr. 38 (2000-2001) og NOU 1999:21. I lovrevisjonen er bestemmelsen endret slik at det er "miljøvernmyndigheten", ikke bare Sysselmannen, som kan utøve myndigheten. Myndigheten til i forskrift å bestemme hvilken stråling som anses som forurensning er tenkt utøvd av departementet. Det kan fortsatt være aktuelt at Sysselmannen i enkeltvedtak avgjør om lys eller annen stråling skal kunne regnes som forurensning, for eksempel når det kan forstyrre sårbare vitenskapelige instrumenter eller eksperimenter. Departementet vil i instruksen for miljøvernmyndigheten på Svalbard gi nærmere beskrivelse av arbeidsdelingen.

Til § 3 første ledd bokstav f (definisjoner)

Definisjon av kulturminner

Bestemmelsen er strammet opp, presisert og forenklet. Kulturminner er alle spor etter menneskelig virksomhet i det fysiske miljøet, og de kan finnes i eller over jorden, i sjøen, i sjøbunnen og i vassdrag og omfatter også byggverk og anlegg av enhver art.

Også steder i naturen som det knytter seg historiske hendelser til kan omfattes av begrepet kulturminner.

Definisjon av kulturmiljøområder

Kulturmiljøområder er et overordnet begrep som språklig sett omfatter forskjellige typer miljøer hvor kulturminner inngår som del av en større helhet eller sammenheng. Forskjellige typer kulturminner vil ofte stå i en funksjonell sammenheng med hverandre. Det er ikke et krav at de enkelte kulturminnene innenfor området er fredet eller av fredningsverdi. Begrepet dekker områder med alle grader av kulturpåvirkning og omfatter også lokaliteter som det knytter seg historiske hendelser til.

Til § 16 (nasjonalparker)

Annet ledd trekker opp en ramme for rettsvirkningene av å etablere nasjonalpark. Det fremgår av annet ledd annet punktum at også kulturminner omfattes på linje med naturmiljø. Tilføyelsen av ordet kulturminner medfører ingen realitetsendring i tolkning av bestemmelsen, og Ot.prp. nr. 38 (2000-2001) vil fortsatt være en relevant tolkningskilde.

Til § 19 (kulturmiljøområder)

Det fremgår av Ot.prp. nr. 38 (2000-2001) s. 133 første spalte at den parallelle bestemmelsen i kulturminneloven er § 20 om fredning av kulturmiljø. Det er lagt til grunn på fastlandet at kulturminneloven § 20 ikke hjemler fredning av interiør i byggverk eller anlegg innenfor et kulturmiljø. Fredning av kulturmiljøområder er ikke ment å skulle omfatte noe annet på Svalbard.

Det kan være tilfeller hvor det er interessant å ta vare på interiør ved fredning av større anlegg som nedlagte gruver eller bosetninger, som for eksempel i Pyramiden. Dersom det er behov for å frede interiør i slike tilfeller, må denne vedtas særskilt med hjemmel i § 39 fjerde ledd om fredning av kulturminner med særskilt kulturhistorisk verdi.

Til § 22 (dispensasjon fra vernevedtak)

Ordlyden i bestemmelsen er ikke endret. Imidlertid er innholdet av bestemmelsen endret i forbindelse med nye dispensasjonsbestemmelser i § 44. Dispensasjon fra vedtaksfredete kulturminner og fra fredning av et område rundt et vedtaksfredet kulturminne er nå hjemlet i § 44 og ikke lenger i § 22.

Til § 23 (kapittelets virkeområde)

Bestemmelsen gjelder flora og fauna kapitlets virkeområde. Nytt annet ledd medfører at unntaket for saltvannsfisk og krepsdyr, samt sjøpattedyr som ikke er stedege på Svalbard, ikke kommer til anvendelse for §§ 26 og 27. Disse bestemmelsene utvides tilsvarende til at utsettings-, oppdretts- og kultiveringstiltak skal være underlagt krav om tillatelse. Bestemmelsen i § 23 berører ikke høsting av artene. Endringen i § 23 er således gjort av hensyn til endringene i §§ 26 og 27. Ot.prp. nr. 38 (2000-2001) vil derfor være relevant tolkningskilde utover denne endringen.

Til § 26 (innførsel av flora eller fauna mv.)

Første ledd omfatter samtlige arter av vill flora og fauna.

Annet ledd er nytt. Bestemmelsen gir først og fremst en hjemmel for å vedta forskrifter om inn- og utførsel av døde eller levende eksemplarer av viltlevende arter eller deler av slike på land, i innsjøer og vassdrag og i sjøen. Slike forskrifter kan vedtas for å gjennomføre Norges forpliktelser gjennom CITES-regelverket eller andre konvensjoner, eller for øvrig for å bevare arter.

Uttrykket "transport, omsetning og oppbevaring eller besittelse" innebærer at det med hjemmel i denne bestemmelsen også kan gis forskrifter om innenlandske transaksjoner og om ilandføring av fisk og andre marine arter m.v. fra havet.

Bestemmelsen tilsvarende bestemmelsen i naturmangfoldloven § 26.

Til § 27 (utsetting og flytting av organismer mv.)

Bestemmelsen gir forbud mot utsetting av nye organismer eller flytting av stedege organismer fra ett område til et annet.

I *bokstav b* gjelder et forbud mot flytting av stedege organismer til et annet område hvor denne arten ikke finnes naturlig. Dette omfatter et generelt forbud mot flytting, og flytting kan derfor kun skje ved tillatelse fra miljøvernmyndigheten. Flyt-

ting av organismer på tvers av naturgitte gradienter vil klart være i strid med de høye miljømål som er satt for Svalbard, og kunne medføre introduksjon og spredning av organismer og dermed menneskeskapte endringer i miljøtilstanden.

I *bokstav c* gjelder et generelt forbud mot utsetting av flora og fauna, uten etter tillatelse fra miljøvernmyndigheten. Dette gjelder også utsetting av arter som finnes naturlig på Svalbard fra før. Bestemmelsen omfatter kultivering av alle akvatiske organismer, herunder laks og pukkellaks. Bestemmelsen er her utvidet i forhold til tidligere bestemmelse, som kun gjaldt utsetting av røye.

Til ny § 30 a (sikring mot isbjørnangrep)

Paragrafen kommer i tillegg til § 11 i forskrift om leiropphold på Svalbard (FOR-2002-06-27-731).

Første ledd påbyr enhver som ferdes utenfor bosettinger å ha kunnskap om sikring mot isbjørnangrep. Med enhver menes alle som er ute i felt, herunder private, reisearrangører, anleggsarbeidere, forskere mv. Den eneste gruppen som faller utenfor bestemmelsens anvendelsesområde er tilreisende og fastboende som er deltakere organisert turopplegg. Bakgrunnen for dette er at disse vil være tilknyttet reisearrangører som er pålagt å ha kunnskap om isbjørnsikring. Man må skaffe seg informasjon om nødvendige tiltak for å avverge angrep fra isbjørn uten å skade eller avlive dyret. Det legges opp til at slike nødvendige tiltak skal hjemles i forskrift etter bestemmelsens tredje ledd.

Annet ledd påbyr enhver å ha kompetanse og utstyr til å iverksette nødvendige tiltak i felt. Enhver vil ha samme rekkevidde som etter første ledd. Det legges opp til en regulering i forskrift for hva som til en hver tid regnes som egnede midler, herunder utstyr og nødvendig kompetanse.

Etter *tredje ledd* er Sysselmannen tillagt myndighet til å gi nærmere regler om isbjørnsikring i forskrift. En slik forskrift vil da i hovedsak presisere hva slags kunnskap den som opptrer i felt skal ha, hva som regnes som egnede midler til skremming og jaging av isbjørn, samt eventuelle sanksjoner ved overtredelse av dette påbudet.

Til § 32 (retten til høsting)

Paragrafen er endret i annet, fjerde og femte ledd. Resten av paragrafen tilsvarende i hovedsak Ot.prp. nr. 38 (2000-2001)

Bestemmelsens annet ledd gjelder vilkår for høsting og gir departementet adgang til nærmere å fastsette vilkår for høsting i en egen forskrift.

Det er nå lagt til at departementet i forskrift kan fastsette krav om rapportering og sanksjoner ved manglende rapportering slik at det kommer klart frem av lovteksten at manglende rapportering får konsekvenser.

Bestemmelsens *fjerde ledd* gjelder fangstfolk. Det er departementet som i forskrift skal fastsette hva slags særrettigheter fangstmenn kan få. Det vil være behov for å presisere i en forskriftshjemmel at det kan gjøres unntak fra høstingens omfang, varighet og karakter dersom det er nødvendig for å opprettholde fangstmannstradisjonen og det er i tråd med målene for høsting på Svalbard

Bestemmelsens *femte ledd* gjelder retten til høsting. Bestemmelsen er ny og gir Sysselmannen kompetanse til å pålegge rapportering og innsamling og mulighet til å nekte høstingstillatelse kommende sesong dersom rapportering ikke er utført.

Til 39 (fredete kulturminner)

Systematikken i bestemmelsen er noe endret ved at første, annet ledd og tredje ledd omhandler automatisk fredning og sikringssonen. Fjerde og femte ledd omhandler vedtaksfredning og sjette ledd er en fellesbestemmelse som gjelder begge kategoriene.

Etter *første ledd bokstav a og b* er faste og løse kulturminner fra tiden før 1946 automatisk fredet.

I tillegg vil bygningsendringer, herunder tilbygg, påbygg eller andre endringer utført etter 1945 normalt inngå som en del av en automatisk bygningsfredning. Også for andre faste kulturminner enn bygninger, vil endringer etter 1945 inngå som en del av den automatiske fredningen. Dette gjelder for eksempel tekniske installasjoner knyttet til gruvedrift, hvor det kan ha skjedd endringer flere ganger etter 1945. Daganlegget til 2B i Longyearbyen er for eksempel endret flere ganger etter 1945, men det vil likevel være riktig å behandle hele komplekset som fredet.

Fast inventar tilført en bygning etter 1945 inngår normalt som en del av fredningen, slik det gjør etter praksis på fastlandet.

Løst inventar og gjenstander som er tilført en automatisk fredet bygning etter 1945 vil ikke være automatisk fredet. Dette fordi de ikke har tilstrekkelig tilknytning til kulturminnet og kan fjernes uten fysiske inngrep.

I *annet ledd* er det av etiske grunner laget to setninger slik at det skilles mellom levninger etter menneskegraver og levninger etter dyr. Når det gjelder bein- og skjelettresten etter dyr på slakte-

plasser og i forbindelse med selvsjukt for isbjørn har de en tilknytning til lokaliteten som gjør at de anses som faste kulturminner. Det er tilhørigheten til lokaliteten og ikke om skjelettdelene sitter fast i grunnen som er avgjørende for denne vurderingen.

Tredje ledd er strammet opp og forenklet for å tydeliggjøre at det er faste automatisk fredete kulturminner som har sikringssone på 100 meter. For å avklare spørsmålet om hvilke kulturminner som har sikringssone, må definisjonen i § 3 bokstav g og § 39 tredje ledd om at faste kulturminner har sikringssone, leses i sammenheng. For å gjøre loven tydeligere, foreslås det tilføyd et nytt siste punktum i § 39 tredje ledd.

Fjerde ledd fastsetter at direktoratet kan frede kulturminner ved vedtak når de er fra tiden etter 1945. Fredningen kan omfatte fast inventar (skap, ovner mv). Dersom særlige grunner tilsier det, kan også løst inventar og gjenstander fredes. Med gjenstander skal forstås gjenstander som befinner seg utendørs eller innendørs.

Fjerde ledd siste punktum fastsetter at gjenstandene må spesifiseres. Dette vil kunne gjøres ved å angi hvilke typer og kategorier gjenstander som inngår i fredningen, samt gjøre rede for hvor i bygningen eller anlegget gjenstandene befinner seg. Beskrivelsen kan suppleres med fotografier. Beskrivelsen av gjenstandene som inngår i fredningen må imidlertid være utvetydig og uttømmende, slik at tvil om fredningens faktiske omfang unngås.

Femte ledd er hjemmel for direktoratet til å frede et område rundt et vedtaksfredet kulturminne. Dette er en parallell bestemmelse til bestemmelsen i § 39 tredje ledd som gir Sysselmannen myndighet til å fastsette en annen sikringssone for automatisk fredete kulturminner.

Til § 40 (midlertidig fredningsvedtak)

Henvisningen i § 40 til § 39 bokstav c er endret til § 39 fjerde og femte ledd. Dette er en konsekvens av at § 39 bokstav c, om fredning av kulturminner med særskilt kulturhistorisk verdi, har blitt § 39 fjerde ledd. I tillegg er det en konsekvens av at loven har fått en ny bestemmelse i § 39 femte ledd om fredning av et område rundt et fredet kulturminne.

Til § 42 (innholdet av automatisk fredning)

I overskriften og i første ledd er begrepet "*automatisk*" tilføyd for å presisere hvilken type fredning bestemmelsen retter seg mot. Første ledd

angir virkningen av en automatisk fredning. Departementet mener det er et viktig skille mellom automatisk fredete og vedtaksfredete kulturminner når det gjelder spesifisering av innholdet og omfanget av fredningen. Hva som er automatisk fredet fremgår av loven, mens innholdet av en vedtaksfredning skal fremgå av selve vedtaket. Henvisningen i forarbeidene til at det etter §§ 39-40 ikke vil bli fastsatt nærmere vernebestemmelser og at det kan gjøres unntak fra fredningen i medhold av §§ 57-58 vil etter dette ikke lenger være riktig. Det tidligere absolutte forbudet mot telting i sikringssonen i annet ledd er oppmyket ved at det er tillatt med telting på frossen og snødekket mark innenfor sikringssonen.

Til § 44 (dispensasjon og tiltakshaverens særlige plikter for å beskytte kulturminner)

Første ledd hjemler dispensasjon for tiltak som innebærer inngrep i automatisk fredete kulturminner.

Fjerde ledd hjemler dispensasjon for inngrep i to kategorier vedtaksfredninger, henholdsvis fredete kulturminner, jf. § 39 fjerde ledd og fredet område rundt et vedtaksfredet kulturminne, jf. § 39 femte ledd. Bestemmelsen vil også gjelde dispensasjon fra midlertidig fredning, jf. § 40.

Til § 45 (undersøkelser, skjøtsel og vedlikehold)

Riksantikvaren har rett til å søke etter, grave frem, granske og dokumentere automatisk fredete kulturminner. I forbindelse med slike arkeologiske og andre faglige undersøkelser kan Riksantikvaren benytte eksterne konsulenter til slike oppdrag så lenge direktoratet selv står ansvarlig for undersøkelsene. Slike oppdrag gjelder faktisk utførelse, og ikke delegering av myndighet. Direktoratet kan gi tillatelse til at andre kan gjennomføre tiltak som å søke etter, grave frem, granske og dokumentere automatisk fredete kulturminner.

Annet ledd fastsetter at Sysselmannen kan vedlikeholde, gjerde inn og iverksette tiltak for å anskueliggjøre faste fredete kulturminner. Der som det gjelder tiltak utover vedlikehold, må Riksantikvaren gi tillatelse til dette. Istandsetting er et begrep som skal benyttes om arbeider som går ut over vedlikehold. Både Sysselmannen og private eiere må søke Riksantikvaren om dispensasjon for arbeider som går ut over vanlig vedlikehold.

Endring av ordlyden innebærer ingen omlegging av praksis, kun en klarere begrepsbruk.

Eiere av kulturminner vil ha et selvstendig vedlikeholdsansvar.

Til § 50 (utarbeiding av arealplanen)

I *tredje ledd* annet punktum stilles det krav om at det ved utarbeidelse og revisjon av delplaner og arealplanen skal utarbeides et planprogram som klargjør hvilke forhold det skal redegjøres for i planen. Planprogrammet skal kunngjøres av den planansvarlige innenfor hvert planområde, for å gi grunnlag for offentlig debatt rundt både rammer og forutsetninger for planarbeidet. Berørte organer og organisasjoner mv som har særlige interesser i planarbeidet skal gis anledning til å uttale seg. Delplaner kan også innebære at større områder utvikles, og det er derfor viktig at berørte gis anledning til å mene noe om innholdet i selve planen på et tidlig tidspunkt i planprosessen.

Fjerde ledd hjemler retten for statlige myndigheter til å fremme innsigelse til arealplaner på områder som gjelder vedkommende myndighets saksfelt. Forutsetningen er at det ikke har latt seg gjøre å finne løsninger på konflikten i den ordinære planprosessen. Dersom en slik innsigelse ikke løses mellom innsigelsesorganet og den planansvarlige, løftes avgjørelsesmyndigheten opp til departementet. Bestemmelsen må forstås på samme måte som plan- og bygningsloven når det gjelder begrensningen i adgangen til å fremme innsigelse. Hensikten bak dette er å hindre at det fremmes innsigelse til forhold som har, eller kunne ha vært gjenstand for innsigelse og avgjort i departementet i løpet av de siste 10 år. Formålet med en slik begrensning er forutsigbarhet og effektivitet i planleggingen.

Det er ikke ønskelig at det oppstår en situasjon der flere organer med overlappende interesseområder fremmer innsigelse på samme fagområde, såkalt kjedeinnsigelse. Det fremgår for eksempel av svalbardmiljøloven § 4 at både Sysselmannen og Riksantikvaren er miljøvernmyndigheter på Svalbard. Således kan begge instanser fremme innsigelse til saker på kulturminnefeltet. I praksis viser det seg at en slik kjedeinnsigelse sjelden oppstår, men for å gjøre arbeidsdelingen i disse tilfellene tydeligere, vil det bli utarbeidet nærmere retningslinjer. Disse tas inn i eksisterende arealplanveileder.

Fjerde ledd siste punktum hjemler muligheten til å fastsette nærmere hvilke organer som har innsigelsesrett. For å skape forutberegnelighet vil en slik liste bli utarbeidet og inngå som en del av den nevnte veiledningen.

For øvrig vises det til omtale av § 50 i Ot.prp. nr. 38 (2000-2001).

Til § 53 (arealplanens virkninger)

Tredje ledd er fjernet i forbindelse med lovrevisjonen da § 58 fjerde ledd siste punktum har samme innhold. For øvrig vises til omtale av bestemmelsen i Ot.prp. nr. 38 (2000-2001).

Til § 57 (krav om tillatelse utenfor planområder og i planområder uten godkjent plan)

Første ledd bokstav d inngår i oversikten over tiltak som krever tillatelse fra miljøvernmyndigheten. Det er tilføyd *automatisk* foran fredet. Hjemmelen for å gi dispensasjon fra automatisk fredning er lagt til § 44, jf. henvisningen i § 57 bokstav d. Hjemmel for dispensasjon fra vedtaksfredete kulturminner er § 44 fjerde ledd.

Nytt første ledd bokstav g.

Paragraf 57 regulerer hvilke tiltak utenfor planområdene og i planområder uten godkjent plan som krever tillatelse fra miljøvernmyndigheten. I Ot.prp. nr. 38 (2000-2001) fremgikk det at § 57 bare gjaldt faste innretninger. Plassering av løse gjenstander som f.eks. campingvogner og meiehytter kunne ikke regnes som terrenginngrep, men kunne eventuelt reguleres med forskrift etter bokstav e eller etter § 74. Etter at loven trådte i kraft, har det vist seg å være et behov for å kunne regulere innretninger som ikke er fast forbundet i grunnen og som kan virke inn på landskapet. Slike innretninger kan ha en like stor betydning for landskapet som fast forankrede gjenstander og bygg. Et unntak for løse innretninger var hvis disse kunne sies å volde forurensing etter bokstav b.

Bokstav g regulerer at tiltak som ikke er fast forankret i grunnen og som kan virke inn på landskapet krever tillatelse fra Sysselmannen. Dette gjelder imidlertid tiltak utenfor planområdene eller i planområder uten godkjent plan. Bestemmelsen gjelder både permanente og midlertidige innretninger. Teltning som ledd i rekreasjons- og frilufsyemed omfattes ikke av bestemmelsen. Derimot vil en telteir i forbindelse med organisert turistvirksomhet være søknadspliktig etter bokstav c.

For øvrig vises det til omtale av § 57 i Ot.prp. nr. 38 (2000-2001).

Til § 58 (virksomhet i planområder med godkjent plan)

Tredje ledd bokstav c er endret for å klargjøre bestemmelsens innhold. Bokstav c er kort beskrevet

i Ot.prp. nr. 38 (2000-2001). Det har vært diskutert hvorvidt bestemmelsen er i motstrid med § 53 annet ledd, som bestemmer at fredning går foran plan. Dette forholdet er likevel klart avklart gjennom forarbeidene til loven, jf Ot.prp. nr. 38 (2000-2001) hvor det heter at arealplan aldri kan gjøre endringer i det som følger av fredning etter svalbardmiljøloven kap III-V. For kulturminner som er fredet etter §§ 39, 40 og 42 må disse derimot respekteres så lenge det ikke er gitt særskilt tillatelse etter §§ 57 eller 58. Tredje ledd bokstav c må derfor forstås slik at en virksomhet kan tillates av Sysselmannen selv om den er i strid med et kulturminne utenfor planområdet. Forutsetningen er at dette forholdet er vurdert gjennom tillatelsen av kulturminnemyndighetene, som er Riksantikvaren, når det gjelder fredete kulturminner. Selv om det er Sysselmannen som gir tillatelse etter § 58 tredje ledd bokstav c, må dette sees i sammenheng med § 44 når det gjelder kulturminner. Det er altså kulturminner som er gitt en spesiell vernestatus som er nevnt i § 58 tredje ledd bokstav c, og dette er indikert ved at det er krav om *fredete* kulturminner. Dispensasjonshjemmelen for fredete kulturminner fremgår av § 44 som det er vist til i bokstav c.

Den nærmere forståelsen av forholdet mellom § 44 og § 58 tredje ledd bokstav c vil bli gjort rede for i arealplanveilederen.

Til § 59 (særskilt konsekvensutredning)

Første ledd bokstav b er endret ved at ordet *samfunn* er tatt inn. Utvidelsen medfører at det i vurderingen av om det skal utarbeides en særskilt konsekvensutredning for tiltak innenfor planområdet, også skal legges vekt på det samfunnsmessige aspektet. Dette er altså en utvidelse av oppfangingskriteriene for konsekvensutredninger etter svalbardmiljøloven.

Hensikten med bestemmelsene om konsekvensutredninger er at hensynet til miljø og samfunn blir tatt i betraktning under forberedelser av planer, og når det tas stilling til om, og eventuelt på hvilke vilkår, planen kan gjennomføres.

På fastlandet følger tilsvarende krav av plan- og bygningsloven § 4-2. Her er det sagt at de miljømessige virkningene for en naturressurs, f.eks. forurensning av jord eller vann, hører inn under *miljø*, mens andre konsekvenser, som f.eks. økonomiske konsekvenser knyttet til reduserte muligheter for uttak eller utvinning av ressursen, faller inn under begrepet *samfunn*. Det er grunn til å legge samme vurdering til grunn for svalbardmiljøloven.

For virksomheter som omfattes av denne bestemmelsen, skal det som en del av planarbeidet utarbeides en konsekvensutredning som redegjør for planens virkninger for miljø og samfunn. Planforslag med konsekvensutredning skal normalt utgjøre et samlet dokument, men det kan variere hvordan konsekvensutredningen skal presenteres i plandokumentet. Det skal likevel gå klart fram hva som er planens konsekvensutredning.

Det vises til Ot.prp. nr. 38 (2000-2001) når det gjelder øvrig omtale av §§ 59 flg.

Til § 68 (dumping og forbrenning av avfall eller annet materiale)

I forskrift om hindring av forurensning fra skip (MARPOL-forskriften) er reglene om skipsforurensninger gjort gjeldende for Svalbard. Forskriften tillater på visse vilkår forbrenning av avfall som er knyttet til eller skriver seg fra vanlig drift av skipet, og dette er nå presisert i § 68.

Forskrift 1. juni 2004 om begrensning av forurensning, kapittel 22 Mudring og dumping i sjø og vassdrag (dumpeforskriften) gjelder både norske og utenlandske skip i norsk farvann, herunder Svalbard. Etter dumpeforskriften § 22-6 kan fylkesmannen gi tillatelse til dumping som nevnt i dumpeforskriften § 22-4. Etter svalbardloven § 5 har Sysselmannen samme myndighet som en fylkesmann, og Sysselmannen kan derfor fatte vedtak om dumping (deponering) på Svalbard etter dumpeforskriften. Dette er presisert i § 68 annet punktum.

Til § 70 (akutt forurensning – beredskap og varsling)

Det vises til omtale av bestemmelsen i Ot.prp. nr. 38 (2000-2001) og NOU 1999:21 (utkastets § 68).

Klima- og forurensningsdirektoratet har myndighet etter bestemmelsen til å pålegge virksomheter å utarbeide beredskapsplan for godkjenning og å stille nærmere krav til virksomheters beredskap.

Det er presisert i § 70 første ledd første punktum at de som har beredskapsplikt også har en aksjonsplikt. Denne plikten følger også av § 65 annet ledd. Tidligere inneholdt siste ledd i § 70 en definisjon av akutt forurensning som nå er flyttet til første ledd siste punktum i bestemmelsen.

I § 70 nytt tredje ledd er det tatt inn en bestemmelse om at den som har ansvaret for den statlige beredskapen kan gi pålegg om at den som er beredskaps- og aksjonspliktig skal bistå med utstyr og personell ved en aksjon mot akutt foru-

rensning tilsvarende det som følger av forurensningslovens bestemmelser om bistandsplikt ved akutt forurensning. De aktuelle til å gi slike pålegg vil i første rekke være Sysselmannen eller Kystverket.

Forskriftshjemmelen i svalbardmiljøloven § 70 siste ledd er utvidet til også å kunne regulere nærmere hvem som skal være beredskaps- og aksjonspliktig når det gjelder akutt forurensning på Svalbard. Det forutsettes at Longyearbyen lokalstyre skal involveres ved bruk av denne forskriftskompetansen.

Til § 71 (avfall)

Det vises til omtale av bestemmelsen i Ot.prp. nr. 38 (2000-2001) og NOU 1999:21 (utkastets § 69).

Det er i lovrevisjonen åpnet for å kunne delegerer myndighet til et lokalt folkevalgt organ ved å tilføye "Departementet eller den departementet bemyndiger" i § 71 tredje ledd.

Til § 77 (utrykning og oppsyn)

Etter bestemmelsen gis Sysselmannen en rett til økt motorferdsel. Bakgrunnen for dette er at Sysselmannen effektivt skal kunne utføre sine tilsynsoppgaver.

Til § 78 (gebyr for tilreisende)

Bestemmelsen gjelder miljøavgift for tilreisende. Ordlyden "miljøavgift" har samme anvendelsesområde som tidligere ordlyd "gebyr". Paragrafen tilsvarer derfor Ot.prp. nr. 38 (2000-2001).

Til § 80 (motorferdsel i terrenget på barmark), § 81 (motorferdsel i terrenget på snødekt og frossen mark), § 82 (motorferdsel i vassdrag og sjø) og § 83 (bruk av luftfartøyer)

Bestemmelsene gjelder motorferdsel og bruk av luftfartøyer. Paragrafene tilsvarer i hovedsak Ot.prp. nr. 38 (2000-2001).

Forskriftskompetansen etter bestemmelsene er nå lagt til departementet. Dette omfatter § 80 første ledd om myndigheten til å fastsette forskrifter om motorferdsel i terrenget, § 81 første ledd om myndigheten til å fastsette forskrifter om motorferdsel i terrenget på snødekt og frossen mark og § 83 fjerde ledd om myndigheten til å fastsette forskrifter om minstehøyder for luftfartøy og om forbud mot bruk av luftfartøy til turistmål.

Sysselmannen vil behandle enkeltsaker knyttet til bestemmelsene, herunder dispensasjoner.

Myndigheten til å fastsette bestemmelser om motorferdsel i sjø i medhold av svalbardmiljøloven skal fortsatt ligge hos Sysselmannen. Dette skyldes forholdet til havne- og farvannsloven, som ble gjort gjeldende for øygruppen etter at svalbardmiljøloven ble vedtatt i 2001. Gjeldende svalbardmiljølov § 82 fjerde ledd innebærer en viss dobbelkompetanse mellom Fiskeri- og kystdepartementet og Kystverket etter havne- og farvannsloven og Sysselmannen etter svalbardmiljøloven. For å sikre at de to regelverk ses i sammenheng har departementet bestemt at det ikke skal foretas endringer i § 82 fjerde ledd.

Til ny § 82 a (krav til drivstoff for motorferdsel i sjø)

Ny § 82 a er en generell forskriftshjemmel til å fastsette tungoljeforbud for hele Svalbards territorialfarvann. Myndigheten til å fastsette forskriften er lagt til departementet, som også kan fastsette hvilke leder som eventuelt skal unntas fra tungoljeforbudet.

Til § 92 (gebyr for saksbehandling og kontroll)

Bestemmelsen omfatter gebyrer for saksbehandlingen, slik at myndighetskompetansen til å fastsette forskrifter blir lik for gebyrer for saksbehandling og kontroll.

Til § 94 (eiendomsrett til flora og fauna håndtert i strid med loven mv.)

Bestemmelsen gjelder eiendomsrett til flora og fauna håndtert i strid med loven. Paragrafen tilsvarer i hovedsak Ot.prp. nr. 38 (2000-2001).

I *første ledd* er det Sysselmannen som blir eier av slik flora og fauna, og det er også Sysselmannen som avgjør hvordan dette skal disponeres. Verdien av slik flora og fauna tilfaller miljøvernfondet. Endringen bringer regelverket mer i samsvar med det som har utviklet seg som praksis.

Etter *tredje ledd* kan Sysselmannen kreve kompensasjon for utgifter knyttet til innhenting av slik flora og fauna. Men utgangspunktet vil likevel være, så langt det er mulig, at beløpet skal tilfalle miljøvernfondet i sin helhet.

Til ny § 96 a (overtredelsesgebyr)

Første ledd gir hjemmel for Sysselmannen til å pålegge overtredelsesgebyr. Overtredelsesgebyr er administrativ sanksjon som kan anvendes både på handlinger som ikke rammes av noe straffebud og på handlinger som er straffbare. Overtredelsesgebyr kan ilegges ved overtredelse av enhver bestemmelse gitt i eller i medhold av de nevnte bestemmelser i svalbardmiljøloven. Overtredelsesgebyr kan ilegges både privatpersoner og foretak.

Overtredelsesgebyrene tilfaller Svalbards miljøvernfond.

Annet ledd gir departementet mulighet til i forskrift å gi utfyllende bestemmelser om hvilke overtredelser nevnt i første ledd som kan medføre overtredelsesgebyr, samt gi nærmere bestemmelser om fastsettelsen av overtredelsesgebyr

Etter *tredje ledd* er overtredelsesgebyret også tvangsgrunnlag for utlegg. Ved tvist om størrelsen på overtredelsesgebyret, er det domstolene som endelig skal prøve dette.

Til § 98 (Svalbards miljøvernfond)

Svalbards miljøvernfonds midler kan bare brukes til tiltak på Svalbard som har til formål å beskytte miljøet. Det kan brukes til tilskudd til skjøtsel, vedlikehold og granskning av kulturminner så langt dette ikke kan ventes dekket av den ansvarlige. Dette betyr at kulturminner kan motta støtte fra fondet, uavhengig av om de har en formell vernestatus etter svalbardmiljøloven. Dette vil sikre at et større og bredere omfang kulturminner vil kunne motta støtte fra fondet enn etter tidligere lovtekst.

Miljøverndepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i svalbardmiljøloven.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i svalbardmiljøloven i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i svalbardmiljøloven

I

I lov 15. juni 2001 nr. 79 om miljøvern på Svalbard gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd skal lyde:

Denne lov har til formål å opprettholde et tilnærmet uberørt miljø på Svalbard når det gjelder sammenhengende villmark, *landskap*, flora, fauna og kulturminner.

§ 3 bokstav a skal lyde:

a) forurensning: tilførsel av fast stoff, væske eller gass til luft, vann eller i grunnen, støv og rystelser, samt lys og annen stråling når det blir bestemt av *miljøvernmyndigheten*, dersom dette kan være til skade eller ulempe for miljøet;

§ 3 bokstav f skal lyde:

f) kulturminne: *alle* spor etter menneskelig virksomhet i *det fysiske miljø*, herunder lokaliteter som det knytter seg historiske hendelser til. Med *kulturmiljøområder* menes områder hvor kulturminner inngår som del av en større helhet eller sammenheng.

§ 16 annet ledd skal lyde:

I nasjonalparker skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted. Landskapet, og i tilfelle havbunnen, med planter, dyreliv og geologiske forekomster skal vernes mot utbygging, anlegg, forurensning og annen virksomhet, herunder ferdsel, som kan påvirke eller forstyrre naturmiljøet eller kulturminner.

§ 23 nytt annet ledd skal lyde:

Unntaket i første ledd omfatter ikke bestemmelsene i §§ 26 og 27.

§ 26 annet ledd skal lyde:

For å gjennomføre konvensjonen av 3. mars 1973 om internasjonal handel med truede arter av vill flora og fauna (CITES) eller andre internasjonale forpliktelser, eller for øvrig for å bevare natur-

lig villlevende arter, kan Kongen gi forskrift om inn- og utførsel, transport, omsetning og oppbevaring eller besittelse avlevende eller døde eksemplarer eller deler av slike.

§ 27 skal lyde:

§ 27 (*utsetting og flytting av organismer mv.*)

Uten tillatelse fra miljøvernmyndigheten må ingen

- a) sette ut flora eller fauna som ikke finnes naturlig på Svalbard fra før,
- b) flytte stedegne arter av flora eller fauna, eller
- c) sette i verk kultiveringstiltak for flora eller fauna, herunder sette ut flora eller fauna på land eller i vassdrag, fjorder og sjøområder.

Ny § 30 a skal lyde:

§ 30 a (*sikring mot isbjørnangrep*)

Enhver som ferdes utenfor bosettinger, med unntak for tilreisende og fastboende som er med i organisert turopplegg, plikter å ha kunnskap om sikring mot isbjørnangrep. Det skal iverksettes nødvendige tiltak for å unngå fare for angrep fra isbjørn og for å kunne avverge et slikt angrep uten å skade eller avlive dyret.

Enhver som ferdes utenfor bosettinger, med unntak av tilreisende og fastboende som er med i organisert turopplegg, skal ha egnede midler for skremming og jaging av isbjørn.

Sysselmannen kan gi nærmere regler om isbjørnsikring i forskrift.

§ 32 skal lyde:

§ 32 (*retten til høsting*)

Enhver har rett til å høste fauna og til å sanke egg og dun i samsvar med reglene i og i medhold av § 31, om ikke annet følger av paragrafen her eller lov om Svalbard § 26.

Høsting kan bare foretas av den som har løst kort (jaktkort, fiskekort). Ingen kan ha jaktkort før fylte 16 år. Departementet kan gi nærmere forskrift om kort og avgift for kort og felling, om opplæring og prøve som vilkår for jaktkort, om adgang til å delta i jakt og fangst i opplæringsøyemed, og om andre vilkår for høsting.

Departementet kan for bestemte arter gi forskrift om at bare fastboende skal ha rett til høs-

ting, eller at høsting bare kan skje med Sysselmannens tillatelse. Innenfor rammen av forskrifter etter §§ 31 og 32 kan Sysselmannen gi nærmere lokale reguleringer ved forskrift. I en tillatelse kan det settes vilkår, herunder om hvilke områder eller tidsrom tillatelsen skal gjelde for, hvilken mengde som kan høstes, og hva slags høstingsmåter eller redskaper som kan brukes.

Sysselmannen kan gi overvintrende fangstfolk med tilhold i fangsthytte enerett til høsting innenfor et avgrenset område og tidsrom. Før slik enerett blir gitt, skal Sysselmannen kunnngjøre adgangen til å søke om enerett innen en angitt frist. I vedtak om enerett angis hvilke arter eneretten omfatter. Det kan settes vilkår, herunder om utføring av oppgaver med tilsyn, jf. kapittel VIII, og opplæring. *Departementet* kan gi forskrift om tildeling av fangstområder med enerett til høsting og fastsette særregler for høsting for fangstmenn som nevnt i paragrafen her om hvilke tidsrom høstingen kan foregå, hvilken mengde som kan høstes og høstingsmåter.

Sysselmannen kan pålegge rapportering og innsamling i forbindelse med tillatelser til høsting. Ved manglende oppfølging av slike pålegg kan Sysselmannen nekte tilsvarende tillatelse kommende sesong.

§ 39 skal lyde:

§ 39. (fredete kulturminner)

Automatisk fredet er:

- a) faste kulturminner fra tiden før 1946;
- b) løse kulturminner fra tiden før 1946, når de kommer for dagen tilfeldig, ved undersøkelse, utgraving eller på annen måte;

Spor etter menneskegraver av alle slag, herunder kors og andre gravmarkeringer, samt bein og beinrester i og på markoverflaten er faste kulturminner som er automatisk fredet uavhengig av alder. Det samme gjelder skjelettrestene på slakteplasser for hvalross og hval, og i forbindelse med selvskudd for isbjørn.

Med til et fast automatisk fredet kulturminne hører en sikringssone rundt den synlige eller kjente ytterkant, i utstrekning 100 meter i alle retninger om ikke Sysselmannen fastsetter en annen avgrensning. Løse kulturminner regnes som faste når de er knyttet til en bestemt lokalitet, jf. § 3 bokstav g.

Direktoratet kan ved vedtak frede kulturminner fra tiden etter 1945 med særskilt kulturhistorisk verdi. Fredningsvedtaket omfatter fast inventar (skap, ovner, m.v.). Når særlige grunner tilsier det, kan også løst inventar og gjenstander medtas. I slike tilfeller må gjenstandene spesifiseres.

Direktoratet kan ved vedtak frede området rundt et vedtaksfredet kulturminne så langt det er nødvendig for å bevare virkningen av kulturminnet i miljøet eller for å beskytte vitenskapelige interesser som knytter seg til det.

Direktoratet avgjør i tvilstilfelle hva som er automatisk fredet fast eller løst kulturminne og kan oppheve fredning av bestemte kulturminner.

§ 40 skal lyde:

§ 40 (midlertidig fredningsvedtak)

Når særlige grunner foreligger, kan Sysselmannen treffe vedtak om midlertidig fredning av faste eller løse kulturminner og områder som nevnt i § 39 fjerde og femte ledd, inntil spørsmålet om fredning er endelig avgjort.

§ 42 skal lyde:

§ 42 (innholdet av automatisk fredning)

Med mindre annet er fastsatt i medhold av denne loven må ingen skade, grave ut, flytte, fjerne, forandre, tildekke, skjule eller skjemme et automatisk fredet kulturminne med sikringssone, eller sette i gang tiltak som kan medføre fare for at slikt skjer.

Uten etter tillatelse fra Sysselmannen må ingen sette opp telt eller brenne bål i sikringssonen. Teltning på frossen og snødekket mark er likevel tillatt i sikringssonen.

Sysselmannen kan regulere, herunder forby, ferdsel innenfor sikringssonen, som alene eller over tid kan motvirke formålet med vernet.

§ 44 skal lyde:

§ 44 (dispensasjon og tiltakshaverens særlige plikter for å beskytte kulturminner)

Når en virksomhet planlegges, skal tiltakshaveren på egen kostnad undersøke om virksomheten vil virke inn på automatisk fredete kulturminner på en måte som nevnt i § 42. Direktoratet avgjør snarest mulig om og i tilfelle på hvilken måte tiltaket kan iverksettes.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på automatisk fredete kulturminner i strid med § 42, skal Sysselmannen varsles i henhold til § 62 annet ledd og arbeidet stanses. Direktoratet avgjør snarest mulig om arbeidet kan fortsette og vilkårene for det.

Funn som kommer frem ved undersøkelser og utgraving eller under virksomheten, skal dokumenteres og konserveres på tiltakshaverens regning, om ikke annet blir bestemt etter § 98. Funn skal avleveres innen ett år, om ikke Sysselmannen forlenger fristen.

Direktoratet kan i særlige tilfelle gjøre unntak

fra vedtak om fredning og fredningsbestemmelser for tiltak som ikke medfører vesentlige inngrep i det fredete kulturminnet eller det fredete området.

§ 45 skal lyde:

§ 45 (*undersøkelser, skjøtsel og vedlikehold*)

Direktoratet har rett til å søke etter, grave frem, granske og dokumentere *automatisk* fredete kulturminner og kan gi tillatelse til at andre gjennomfører slike tiltak. Kulturminnet skal bringes tilbake til den stand det var før tiltaket, om ikke direktoratet fastsetter annet. Sysselmannen kan ta opp løse kulturminner og treffe nødvendige tiltak for å ta vare på dem.

Sysselmannen kan *vedlikeholde*, gjerde inn og iverksette tiltak for å anskueliggjøre faste fredete kulturminner, herunder rydde området omkring, blant annet for å unngå skade på mennesker og dyr. Slike tiltak kan også treffes i sikringssonen. Tiltak ut over vedlikehold, slik som *istandsetting*, restaurering, gjenoppbygging og flytting, krever *dispensasjon etter § 44*.

Før det treffes tiltak om et fast kulturminne, skal eieren eller rettighetshaveren varsles å få anledning til å uttale seg etter reglene i forvaltningsloven § 16. Gjelder tiltaket et fast kulturminne som er i bruk, kan det bare settes i verk med samtykke fra eieren eller brukeren, om ikke tiltaket er nødvendig for å hindre forfall.

Er det fare for forfall, kan direktoratet pålegge eieren eller brukeren å gjennomføre tiltak for å motvirke dette.

§ 50 tredje ledd annet punktum skal lyde:

Ved utarbeidelse eller revisjon av hele arealplanen eller delplaner, skal planansvarlig utarbeide et planprogram som klargjør hvilke forhold det skal redegjøres for i planen.

§ 53 tredje ledd oppheves.

§ 57 skal lyde:

§ 57 (*krav om tillatelse utenfor planområder og i planområder uten godkjent plan*)

Det trengs tillatelse fra miljøvernmyndigheten for Svalbard til følgende tiltak utenfor planområder og i planområder uten godkjent plan:

- terrenginngrep;
- virksomhet som kan volde forurensning;
- hoteller, pensjonater og andre overnattingssteder for allmennheten;
- virksomhet som kan virke inn på et *automatisk* fredet kulturminne i strid med § 42, *jf. § 44*;

- annen virksomhet som kan belaste miljøet på Svalbard når departementet har gitt forskrift om det;
- endringer i eksisterende anlegg eller bruken av det dersom den forandrer anleggets karakter eller virkninger for naturmiljøet;
- innretninger eller anlegg som ikke er fast forbundet med grunnen og som kan virke inn på landskapet.*

Tillatelse etter denne paragraf må foreligge før virksomheten påbegynnes. Søknaden skal redegjøre for hvilken betydning virksomheten kan få for miljøet. Departementet kan gi forskrift om at søknader skal sendes på høring eller legges ut til offentlig ettersyn.

Den som legger frem nærmere opplysninger om en planlagt virksomhet, kan kreve at Sysselmannen avgjør om virksomheten vil kreve tillatelse etter denne paragraf. Sysselmannen tar stilling til hvilke opplysninger som må legges frem for å kunne treffe en slik avgjørelse.

§ 58 tredje ledd bokstav c skal lyde:

- virksomheten kan få virkning for *fredete* kulturminner eller naturmiljøet utenom planområdet, *jf. § 44*, eller

§ 59 første ledd bokstav b skal lyde:

- kan få betydelig og langvarig virkning for *miljø og samfunn* i et planområde.

§ 68 skal lyde:

§ 68 (*dumping og forbrenning av avfall eller annet materiale*)

Dumping og forbrenning av avfall eller annet materiale fra skip eller annet fartøy er forbudt. *Forbudet omfatter ikke forbrenning av avfall som oppstår som følge av skipets vanlige drift og som er tillatt i henhold til forskrift 16. juni 1983 nr. 1122 om hindring av forurensning fra skip (MARPOL-forskriften). Sysselmannen kan gi tillatelse i medhold av forskrift 1. juni 2004 nr. 931 om begrensnings av forurensning kapittel 22 Mudring og dumping i sjø og vassdrag.*

§ 70 skal lyde:

§ 70 (*akutt forurensning – beredskap og varslings*)

Den som driver virksomhet som kan medføre akutt forurensning, skal ha nødvendig beredskap og har *plikt til å aksjonere* for å hindre, oppdage, stanse, fjerne og begrense virkningen av slik forurensning. Departementet kan pålegge den ansvarlige for virksomheten å legge fram beredskapsplan for godkjenning. Det kan fastsettes nærmere vilkår for godkjenning av

beredskapsplanen. *Med akutt forurensning forstås forurensning av betydning som inntreer plutselig, og som ikke er tillatt etter loven her.*

Inntreer det akutt forurensning eller fare for akutt forurensning, skal den ansvarlige straks varsle Sysselmannen. Også andre har plikt til å varsle, om det ikke åpenbart er unødvendig.

Den som har beredskaps- og aksjonsplikt etter denne bestemmelsen, skal etter pålegg av den som har ansvar for den statlige beredskapen bistå med utstyr og personell ved en aksjon mot akutt forurensning.

Departementet kan gi forskrift om hvem som er beredskaps- og aksjonspliktig, beredskaps- og aksjonspliktens omfang og om avgift for offentlig beredskap.

§ 71 tredje ledd skal lyde:

Departementet eller den departementet bemyndiger kan gi forskrift om

- a) tiltak for å redusere avfallsmengden,
- b) innlevering, innsamling, mottak, transport, sortering og behandling av avfall,
- c) at visse slag avfall skal gjenvinnes eller fraktes bort med sikte på gjenvinning,
- d) at avfall skal fraktes bort for behandling andre steder.

§ 77 skal lyde:

§ 77 (utrykning og tilsyn)

Gjennomføring av politioppgaver, samt utrykning for brann og redningstjeneste, kan om nødvendig skje uten hinder av reglene i loven her. Sysselmannen kan utføre nødvendig tilsyn uten hinder av reglene i loven her.

§ 78 skal lyde:

§ 78 (miljøavgift for tilreisende)

Kongen kan gi forskrift om at den som besøker Svalbard, skal betale en miljøavgift. Miljøavgiften kan ikke pålegges fastboende. Miljøavgiften går inn i Svalbards miljøvernfond.

§ 80 bokstav a skal lyde:

- a) i særskilte traseer eller til bestemte formål fastsatt av departementet i forskrift;

§ 81 første ledd bokstav b skal lyde

- b) for bestemte formål fastsatt av departementet i forskrift;

Ny § 82 a skal lyde:

§ 82 a (krav til drivstoff for motorferdsel i sjø)

Departementet kan fastsette forskrift om krav til drivstoffkvalitet for skip som anløper Svalbards ter-

ritorialfarvann. Forskriften kan bestemme at det i en eller flere leder likevel skal være tillatt å medbringe eller benytte annet drivstoff enn det som er fastsatt.

§ 83 fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om minstehøyder for luftfartøy og om forbud mot bruk av luftfartøy til turistformål.

§ 92 skal lyde:

§ 92 (gebyr for saksbehandling og kontroll)

Departementet kan gi forskrift om gebyr for kontrolltiltak som miljøvernmyndighetene utfører i medhold av dette kapittel, og for behandling av tillatelser, dispensasjoner m.m. etter denne lov eller forskrift fastsatt i medhold av loven. Gebyrene settes slik at de samlet ikke antas å overstige kostnadene ved kontrollordningen eller saksbehandlingen. Gebyret er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 94 skal lyde:

§ 94 (eiendomsrett til flora og fauna håndtert i strid med loven mv.)

Flora og fauna som er innsamlet, fanget eller avlivet i strid med loven her, eller avlivet med hjemmel i §§ 33 første ledd og 34, tas hånd om av Sysselmannen. Det samme gjelder fallvilt, deler av fallvilt og dyr som er avlivet av dyrevernhensyn og fauna felt i samband med forskning. Ordningen etter første og annet punktum kan gjøres gjeldende ved forelegg eller dom etter straffeprosesslovens regler for inndragning.

Sysselmannen avgjør hvordan slik flora og fauna skal disponeres. Verdien av flora og fauna som nevnt i første ledd, tilfaller Svalbards miljøvernfond. Sysselmannen kan kreve erstatning for verdien dersom Sysselmannen ikke får tilgang til flora og fauna etter dette ledd.

Ny § 96 a skal lyde:

§ 96 a (overtredelsesgebyr)

Sysselmannen kan pålegge den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelsene i §§ 16 annet ledd, 26 til 28, 30a, 30 til 33, 35, 42, 46, 65 til 68, 70, 71, 73 annet ledd, 79 til 83, 86 og 94 i loven her å betale overtredelsesgebyr til Svalbards miljøvernfond.

I forskrift kan departementet gi nærmere bestemmelser om hvilke overtredelser nevnt i første ledd som kan medføre overtredelsesgebyr. Videre skal forskriften gi nærmere bestemmelser om fastsettelse av overtredelsesgebyr, herunder gebyrets størrelse.

Endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg. Domstolene kan prøve størrelsen på overtredelsesgebyret.

Foretak kan ilegges overtredelsesgebyr i samsvar med første til tredje ledd når overtredelsen er begått av noen som har handlet på vegne av foretaket. Dette gjelder selv om ingen enkeltperson kan ilegges overtredelsesgebyr.

§ 98 første ledd skal lyde:

Svalbards miljøvernfond består av midler

innkrevd i medhold av §§ 32 annet ledd, 78, 94, 95 tredje ledd, 96 og 96 a.

§ 98 annet ledd bokstav c skal lyde:

c) tilskudd til skjøtsel, vedlikehold og gransking av kulturminner så langt dette ikke kan ventes dekket av den ansvarlige,

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

